

Fremsat den 24. februar 2016 af justitsministeren (Søren Pind)

Forslag

til

Lov om fremtidsfuldmagter

Kapitel 1

Oprettelse og indhold af fremtidsfuldmagter

§ 1. Den, der er fyldt 18 år, og som er i stand til at handle fornuftsmæssigt, kan oprette en fremtidsfuldmagt til at træde i kraft, hvis den pågældende på et senere tidspunkt som følge af sygdom, svækket mental funktion eller helbred el.lign. ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten, jf. § 2, stk. 1.

§ 2. En fremtidsfuldmagt kan gives til en eller flere fremtidsfuldmægtige med henblik på at varetage fuldmagtsgivers økonomiske og personlige forhold. Fuldmagten kan begrænses til at angå et eller flere bestemte forhold.

Stk. 2. Der kan i fremtidsfuldmagten indsættes en eller flere subsidiære fremtidsfuldmægtige, som skal træde i funktion, hvis fremtidsfuldmægtigene, jf. stk. 1, er forhindrede i at varetage hvervet, jf. § 7, stk. 2 og 3, og §§ 13, 25 og 26.

Stk. 3. Det kan i fremtidsfuldmagten bestemmes, at en tredjepart skal have indseende med, hvordan den, der har fremtidsfuldmagt, varetager sit hverv.

§ 3. En fremtidsfuldmagt skal for at være gyldig oprettes skriftligt i Fremtidsfuldmagtsregisteret ved anvendelse af den digitale løsning, som stilles til rådighed herfor, og vedkendes for en notar, jf. dog regler udstedt i medfør af stk. 4, 3. pkt.

Stk. 2. Notaren skal ved sin påtegning af fremtidsfuldmagten afgive erklæring

- 1) om fuldmagtsgiverens identitet,
- 2) om, hvorvidt fuldmagtsgiveren er i stand til fornuftsmæssigt at oprette fremtidsfuldmagten,
- 3) om, hvilke personer der er til stede under notarialforretningen, og
- 4) om andre omstændigheder, som kan være af betydning for fremtidsfuldmagten's gyldighed.

Stk. 3. For hver fuldmagtsgiver kan der alene være oprettet én fremtidsfuldmagt i Fremtidsfuldmagtsregisteret.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om Fremtidsfuldmagtsregisteret, herunder om, hvem der har adgang til registeret, og om oprettelse og registrering af fremtidsfuldmagter, herunder hvordan oprettelsen nærmere foretages. Justitsministeren fastsætter endvidere nærmere regler om notarens virksomhed og om, hvordan vedkendelse af fremtidsfuldmagter for notaren nærmere foretages. Justitsministeren fastsætter herudover regler om, i hvilke tilfælde oprettelse af fremtidsfuldmagter kan ske uden anvendelse af den digitale løsning, som stilles til rådighed efter stk. 1, og om, hvordan oprettelsen og vedkendelsen i disse tilfælde foretages.

Kapitel 2

Fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse

§ 4. En anmodning om at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft indgives til Statsforvaltningen af fuldmagtsgiveren eller af fremtidsfuldmægtigene i forening.

Stk. 2. Forinden anmodning indgives af fremtidsfuldmægtigene, skal fremtidsfuldmægtigene drøfte anmodningens indgivelse med fuldmagtsgiver, medmindre denne ikke er i stand til at forstå betydningen heraf. Hvis fuldmagtsgiver i tilknytning til drøftelsen udtaler sig imod anmodningen, kan denne ikke behandles.

Stk. 3. Forinden anmodning indgives af fremtidsfuldmægtigene, skal fuldmagtsgiverens nærmeste pårørende underrettes af fremtidsfuldmægtigene om anmodningens indgivelse og om deres adgang til at gøre indsigelse imod fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse over for Statsforvaltningen.

Stk. 4. En anmodning afvises, hvis fremtidsfuldmagten ikke er gyldigt oprettet, jf. § 3, eller hvis anmodningen ikke opfylder kravene i § 5 og de i henhold til § 8 fastsatte krav, og kravene ikke kan forventes opfyldt inden for en af Statsforvaltningen fastsat kortere frist.

§ 5. En anmodning efter § 4, stk. 1, skal vedlægges en lægeerklæring om, at fuldmagtsgiveren er kommet i den til-

stand, jf. § 1, som fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse er betinget af, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Statsforvaltningen kan se bort fra kravet om lægeerklæring, jf. stk. 1, hvis det på anden måde er godtgjort, at fuldmagtsgiveren befinder sig i den i stk. 1 nævnte tilstand. Statsforvaltningen kan endvidere se bort fra kravet om lægeerklæring, hvis anmodningen indgives af fuldmagtsgiveren, og fuldmagtsgiveren er i stand til at forstå betydningen heraf.

Stk. 3. En anmodning, der indgives af fremtidsfuldmægtigene, skal indeholde en erklæring på tro og love om, at de i § 4, stk. 2 og 3, nævnte foranstaltninger er foretaget. Er drøftelsen med fuldmagtsgiver undladt, skal anmodningen indeholde en redegørelse herfor.

§ 6. Statsforvaltningen kan undtagelsesvis og uden samtykke indhente yderligere oplysninger om fuldmagtsgivers forhold, i det omfang dette er nødvendigt for sagens behandling.

Stk. 2. Forvaltningsmyndigheder inden for social- og sundhedsområdet og private udbydere af social service og sundhedsydelse meddeler på anmodning fra Statsforvaltningen, jf. stk. 1, oplysninger om fuldmagtsgivers forhold.

Stk. 3. Statsforvaltningen kan afkræve personer, der har kendskab til fuldmagtsgiveren, de oplysninger, som anses nødvendige for sagens behandling, jf. stk. 1.

§ 7. Statsforvaltningen træffer afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, hvis fuldmagtsgiver må anses for at være i en tilstand som omhandlet i § 1, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Fremtidsfuldmagten kan ikke sættes i kraft i forhold til fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige, som ikke er fyldt 18 år, er under værgemål, eller som selv har oprettet en fremtidsfuldmagt, der er sat i kraft.

Stk. 3. Fremtidsfuldmagten kan ikke sættes i kraft, hvis det på grundlag af de foreliggende oplysninger findes betænkeligt. Knytter betænkeligheden sig alene til en bestemt del af fremtidsfuldmagten eller til en bestemt fremtidsfuldmægtig eller subsidiær fremtidsfuldmægtig, kan Statsforvaltningen sætte fremtidsfuldmagten delvis i kraft.

§ 8. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter, herunder om udformningen af anmodningen og de oplysninger, der skal fremgå af anmodningen, udformningen af lægeerklæringen, fremtidsfuldmægtigenes adgang til at indhente lægeerklæringen, og udformningen af tro og love-erklæringen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om, at anmodninger om ikraftsættelse, der indgives til Statsforvaltningen i medfør af denne lov, og skriftlig kommunikation til og fra Statsforvaltningen i forbindelse med behandlingen af anmodninger om ikraftsættelse skal foregå digitalt. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el.lign. Justitsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om afvisning af anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter, der ikke indgives digitalt, og om undtagelser hertil. Justitsmini-

steren fastsætter endvidere nærmere regler om, hvornår en digital meddelelse vedrørende en sag om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt anses for at være kommet frem.

Stk. 3. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om Statsforvaltningens underretning af berørte parter om fremtidsfuldmagters ikraftsættelse.

Kapitel 3

Fremtidsfuldmagtens retsvirkninger

§ 9. Den, som har givet en anden fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, bliver umiddelbart berettiget og forpligtet over for tredjemand ved fremtidsfuldmægtigens handlinger i fuldmagtsgiverens navn og inden for fuldmagtens område.

Stk. 2. § 11, stk. 1, § 20, § 23, 1. pkt., §§ 25 og 26 og § 27, stk. 1, i lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område finder anvendelse for en fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold.

§ 10. Den, som har givet en anden fremtidsfuldmagt i personlige forhold, repræsenteres inden for fuldmagtens område af fremtidsfuldmægtigen i forhold til offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige.

§ 11. Er der flere fremtidsfuldmægtige, har disse hver for sig de i §§ 9 og 10 nævnte beføjelser, medmindre andet er bestemt i fremtidsfuldmagten.

Stk. 2. Subsidiære fremtidsfuldmægtige har alene de i §§ 9 og 10 nævnte beføjelser, hvis fremtidsfuldmægtigene er forhindrede i at varetage hvervet, jf. § 7, stk. 2 og 3, og §§ 13, 25 og 26.

Kapitel 4

Fremtidsfuldmægtigenes pligter m.v.

§ 12. Den, der har fremtidsfuldmagt, skal følge fremtidsfuldmagtens anvisninger og inden for fuldmagtens område varetage fuldmagtsgiverens interesser, herunder så vidt muligt inddrage fuldmagtsgiveren og dennes ægtefælle eller samlever, før fuldmagten anvendes i vigtigere forhold.

Stk. 2. Fremtidsfuldmægtigen skal opbevare fornøden dokumentation for de dispositioner, som er foretaget på fuldmagtsgiverens vegne.

§ 13. Den, der har fremtidsfuldmagt, kan ikke på fuldmagtsgivers vegne indgå retshandler med sig selv eller i øvrigt anvende fremtidsfuldmagten i forhold, hvor der kan foreligge modstridende interesser.

§ 14. Den, der har fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, skal holde fuldmagtsgiverens midler adskilt fra sine egne. Det gælder dog ikke, hvis fremtidsfuldmægtigen er fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever.

§ 15. Den, der har fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, kan ikke på fuldmagtsgivers vegne yde gaver. Det gælder dog ikke sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til fuldmagtsgiverens kår, eller gaver, der er bestemt i fremtidsfuldmagten.

§ 16. Den, der har fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, kan ikke forpligte fuldmagtsgiveren ved kaution eller anden sikkerhedsstillelse for tredjemands gæld.

§ 17. Hvis ikke andet er bestemt, kan den, der har fremtidsfuldmagt, af fuldmagtsgivers midler få dækket nødvendige omkostninger til varetagelse af det i fremtidsfuldmagten bestemte hverv.

§ 18. Tilsidesætter den, der har fremtidsfuldmagt, sine pligter, er denne erstatningsansvarlig over for fuldmagtsgiveren for skade, der forvoldes ved forsætligt eller uagtsomt forhold.

§ 19. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtiges pligter og vederlag, herunder om pligt til regnskabsførelse og en øvre beløbsgrænse for vederlag.

Kapitel 5

Forholdet til andre fuldmagter

§ 20. Den, der har fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, kan tilbagekalde andre fuldmagter inden for fremtidsfuldmagtens område, som er meddelt af fuldmagtsgiveren.

Stk. 2. Den, der har fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, kan meddele andre fuldmagt til på fuldmagtsgiverens vegne at varetage et nærmere afgrænset økonomisk forhold inden for fremtidsfuldmagtens område. En sådan fuldmagt kan ikke omfatte dispositioner, som fremtidsfuldmægtigen, jf. kapitel 4, er afskåret fra selv at foretage på fuldmagtsgivers vegne.

Kapitel 6

Tilsyn

§ 21. Statsforvaltningen fører tilsyn med den, der har fremtidsfuldmagt.

Stk. 2. Bliver Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde opmærksom på forhold, som må antages at stride mod fuldmagtsgiverens interesser, kan Statsforvaltningen iværksætte en undersøgelse af forholdet.

Stk. 3. Den, der har fremtidsfuldmagt, skal efter anmodning give de oplysninger, der er nødvendige for tilsynet, og efterkomme Statsforvaltningens pålæg.

Stk. 4. Statsforvaltningen kan i øvrigt indhente oplysninger, i det omfang det er nødvendigt for at varetage tilsynet. § 6, stk. 2 og 3, finder i den forbindelse tilsvarende anvendelse.

Kapitel 7

Tilbagekaldelse, ændring og ophør af en fremtidsfuldmagt

§ 22. Den, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, jf. § 1, kan tilbagekalde eller ændre fuldmagten, jf. stk. 2 og 3.

Stk. 2. En fremtidsfuldmagt, der ikke er sat i kraft, kan tilbagekaldes i overensstemmelse med reglerne om oprettelse af fremtidsfuldmagt, jf. § 3.

Stk. 3. En fremtidsfuldmagt, der er sat i kraft, kan tilbagekaldes eller ændres, hvis fuldmagtsgiveren er i stand til at forstå betydningen heraf. Statsforvaltningen træffer efter an-

modning fra fuldmagtsgiveren afgørelse herom. § 21, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 23. Hvis det er bestemt i fuldmagten, kan den, der har indseende med fremtidsfuldmægtigene, jf. § 2, stk. 3, over for Statsforvaltningen helt eller delvis tilbagekalde en fremtidsfuldmagt, der er sat i kraft.

§ 24. En fremtidsfuldmagt ophører, hvis fuldmagtsgiveren kommer under værgemål. Dette gælder dog ikke, hvis værgemålet angår bestemte forhold, der ikke er omfattet af fremtidsfuldmagten, eller som den, der har fremtidsfuldmagt, er afskåret fra at varetage, jf. §§ 12, 13 og 15.

Stk. 2. En fremtidsfuldmagt ophører ved fuldmagtsgiverens død.

Stk. 3. Ved ophør efter stk. 1 og 2 finder § 24 i lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område anvendelse.

§ 25. En fremtidsfuldmagt ophører, hvis fremtidsfuldmægtigen frasiger sig hvervet, kommer under værgemål eller har oprettet en fremtidsfuldmagt, der sættes i kraft.

Stk. 2. Er der andre fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, som fortsat kan varetage hvervet, vedbliver fremtidsfuldmagten med at være i kraft med de pågældende fuldmægtige.

§ 26. Statsforvaltningen kan uden for de tilfælde, der er omfattet af §§ 24 og 25, træffe afgørelse om en fremtidsfuldmagts ophør, herunder delvise ophør, hvis betingelserne for dens ikraftsættelse, jf. § 7, ikke længere er til stede.

§ 27. Statsforvaltningens afgørelser om ikraftsættelse, tilbagekaldelse, ændring eller ophør af en fremtidsfuldmagt har virkning fra det tidspunkt, hvor afgørelsen tinglyses i Personbogen.

Stk. 2. En tilbagekaldelse af en fremtidsfuldmagt omfattet af § 23 har virkning fra tidspunktet for Statsforvaltningens tinglysning af en meddelelse herom i Personbogen.

Stk. 3. Bliver Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde opmærksom på, at en fremtidsfuldmagt er ophørt af andre grunde end nævnt i stk. 1 og 2, eller at en fremtidsfuldmægtig eller subsidiær fuldmægtig er ophørt med at varetage hvervet, foranstalter Statsforvaltningen tinglysning af en meddelelse herom i Personbogen.

§ 28. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligt til at underrette Statsforvaltningen om en fremtidsfuldmagts ophør.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at underretninger til Statsforvaltningen efter stk. 1 og skriftlig kommunikation til og fra Statsforvaltningen om underretninger efter stk. 1 skal foregå digitalt. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el.lign. Justitsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om, hvornår en digital meddelelse vedrørende en sag om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt anses for at være kommet frem.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om Statsforvaltningens underretning af berørte parter om fremtidsfuldmagtens tilbagekaldelse, ændring og ophør.

Kapitel 8

Påklage og gebyr

§ 29. Statsforvaltningens afgørelser efter denne lov kan påklages til Civilstyrelsen af fuldmagtsgiveren, fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever, fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige.

Stk. 2. For afgørelser omfattet af § 27, stk. 1, er fristen for klage, 4 uger efter at afgørelsen er tinglyst i Personbogen. For øvrige afgørelser er fristen for klage, 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

§ 30. Justitsministeren kan efter forhandling med social- og indenrigsministeren fastsætte regler om betaling af gebyr for anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter, jf. § 4.

Kapitel 9

Ikrafttræden og ændring af anden lovgivning m.v.

§ 31. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

§ 32. I værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007, som ændret ved § 8 i lov nr. 434 af 8. maj 2006, § 2 i lov nr. 221 af 21. marts 2011 og § 8 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 16, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nye numre:

- »4) den pågældendes fremtidsfuldmægtig,
- 5) den, der har indseende med den pågældendes fremtidsfuldmægtig, og som har tilbagekaldt fremtidsfuldmagten,«.

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 6-8.

2. I § 16, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Statsforvaltningen kan uden anmodning indlede en sag om værgemål i tilfælde, hvor en fremtidsfuldmagt ikke sættes i kraft efter anmodning herom, eller hvor fremtidsfuldmagten tilbagekaldes eller ophører, jf. kapitel 2 og 7 i lov om fremtidsfuldmagter.«

3. I § 47 indsættes efter »værgen«: »eller en fremtidsfuldmægtig«, og efter »værgemål« indsættes: »eller har oprettet en fremtidsfuldmagt, der er sat i kraft«.

§ 33. I sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1202 af 14. november 2014, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 1870 af 29. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 14 ændres »§§ 15-51« til: »loven«.

2. I § 15, stk. 1, indsættes efter »eller af«: »denne lovs«.

3. I § 18, stk. 1, 2. pkt., udgår »dog«.

4. I § 18, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan informeret samtykke gives af den fremtidsfuldmægtige, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil.«

5. I § 18, stk. 2, ændres »ingen nærmeste pårørende eller værge« til: »ingen nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig, der kan repræsentere patienten i personlige forhold, herunder helbredsforhold«.

6. I § 18, stk. 4, ændres »de nærmeste pårørende eller værge« til: »de nærmeste pårørende, værger eller fremtidsfuldmægtigen«.

7. I § 19 ændres »nærmeste pårørende eller værge« til: »nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig«.

8. § 22, stk. 1, 2. pkt., ophæves og i stedet indsættes:

»§§ 18 og 19 finder ikke anvendelse for bestemmelserne i dette kapitel. § 17 om mindreårige finder ikke anvendelse for § 26 om livstestamenter.«

9. § 52, stk. 2, 3. pkt., ophæves og i stedet indsættes:

»For en person, som er under 15 år, kan samtykket gives af forældremyndighedens indehaver, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. For en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, kan samtykket gives af værgeren, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan samtykke for en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, gives af den fremtidsfuldmægtige, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil, og betingelserne i stk. 3 er opfyldt.«

§ 34. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 1-32 og § 33, nr. 9, kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. §§ 32 og 33 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Nærmere om baggrunden for lovforslaget og evaluering
 - 2.1. Europarådets rekommandationer
 - 2.2. Lovgivning i de øvrige nordiske lande
 - 2.3. Behovet for lovregulering
 - 2.4. Formål og hovedhensyn bag fremtidsfuldmagtsordningens udformning
 - 2.5. Lovevaluering
3. Gældende ret
 - 3.1. De aftaleretlige fuldmagtsregler
 - 3.2. De forvaltningsretlige regler om repræsentation
 - 3.3. Værgemål
4. Lovforslagets udformning
 - 4.1. Oprettelse og indhold af fremtidsfuldmagter
 - 4.2. Fuldmagtens ikraftsættelse og offentliggørelse
 - 4.3. Fremtidsfuldmagtens retsvirkninger
 - 4.4. Fremtidsfuldmægtigens pligter mv.
 - 4.5. Tilsyn med fremtidsfuldmægtigen
 - 4.6. Tilbagekaldelse, ændring og ophør af fremtidsfuldmagten
 - 4.7. Digital kommunikation vedrørende fremtidsfuldmagter
5. Ligestillingsvurdering af lovforslaget
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
7. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
8. Administrative konsekvenser for borgerne
9. Miljømæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer mv.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. I dansk ret findes der ingen særskilt lovgivning om fuldmagter, der gives til at repræsentere fuldmagtsgiver i økonomiske og personlige forhold, hvis fuldmagtsgiveren på et senere tidspunkt som følge af sygdom eller svækkelse ikke længere har evne til at varetage sine forhold (såkaldte fremtidsfuldmagter).

I det omfang fremtidsfuldmagter gyldigt kan meddeles efter gældende ret, er de primært reguleret af de almindelige aftaleretlige regler om fuldmagter. Efter Justitsministeriets opfattelse tager aftalelovens fuldmagtsregler ikke i tilstrækkelig grad højde for de særlige forhold, som knytter sig til fremtidsfuldmagter, bl.a. idet aftaleloven alene gælder for fuldmagter i økonomiske forhold. Anvendelsen af de almindelige aftaleretlige regler om fuldmagt kan således i mange tilfælde skabe en falsk tryghed hos fuldmagtsgiveren om, at det fremtidige repræsentationsforhold både i økonomiske og personlige forhold er fastlagt.

Alternativet hertil er i dag det offentligt fastsatte værgemål, der først bliver aktuelt på et tidspunkt, hvor den pågældende ikke længere er i stand til at varetage sine forhold, og derfor i mange tilfælde ikke kan få indflydelse på værgemålssagen. Hertil kommer, at det for mange kan opleves som meget indgribende, når det er det offentlige, der skal bestemme, hvad der er bedst for den pågældende.

1.2. Formålet med lovforslaget er på denne baggrund at styrke retten til selvbestemmelse og gøre det muligt under betryggende former at påvirke eget liv og fremtidige forhold på trods af sygdom eller andet tab af mental kapacitet.

Der lægges med lovforslaget op til – som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål – at etablere et nyt retsinstitut om fremtidsfuldmagter, der indebærer, at borgerne kan få større indflydelse på, hvordan deres forhold skal varetages, hvis de på et tidspunkt ikke længere har evne til at varetage disse selv.

Den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning indebærer nærmere, at personer, der f.eks. diagnosticeres med en demenssygdom, under betryggende former, og mens de pågældende er i stand til det, selv kan udpege den eller de personer, der på et senere tidspunkt eventuelt skal varetage de pågældendes interesser. Ordningen har dog et bredt sigte, og personer, der ikke aktuelt er syge, men som ønsker at sikre sig i tilfælde af senere sygdom eller f.eks. en ulykke, som medfører, at de pågældende midlertidigt eller varigt ikke kan varetage deres forhold, kan således også benytte ordningen.

Den, der får fremtidsfuldmagt, vil over for omverdenen opnå en lovbestemt legitimation til at repræsentere fuldmagtsgiveren og derved også få en reel mulighed for at varetage fuldmagtsgiverens interesser. Aftaleparter mv. vil ligeledes opnå en betryggende retsstilling.

1.3. Den foreslåede ordning med fremtidsfuldmagter følger i det væsentlige Europarådets rekommandationer på området og den lovgivning, der allerede er indført eller overvejes indført i de fleste øvrige nordiske lande, jf. nærmere herom under pkt. 2.1. nedenfor.

Hovedpunkterne i den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning er således følgende:

Der foreslås en lovregulering af *oprettelse og indhold* af fremtidsfuldmagter. Reguleringen indebærer, at en fremtidsfuldmagt kan oprettes af enhver, der er fyldt 18 år, og som er i stand til at handle fornuftsmæssigt. Fremtidsfuldmagten kan omfatte såvel økonomiske som personlige forhold, og der kan udpeges en eller flere fremtidsfuldmægtige og subsidiære fuldmægtige. De subsidiære fuldmægtige kan træde i funktion, hvis den (primære) fremtidsfuldmægtig bliver forhindret.

Fremtidsfuldmagter skal oprettes i et elektronisk register, så der opnås bevismæssig sikkerhed for indholdet. Oprettelsen skal som hovedregel ske ved hjælp af en digital løsning, som stilles til rådighed for borgerne. Henset til at ordningen bl.a. må forventes at blive særlig udbredt blandt ældre mennesker og personer, der har fået stillet en demensdiagnose eller lignende, vil fremtidsfuldmagten endvidere for at være gyldigt oprettet skulle vedkendes for en notar. Formålet er at sikre, at fuldmagtsgiveren fornuftsmæssigt er i stand til at meddele en fuldmagt, og at den pågældende, måske svækkede person, ikke er undergivet et direkte pres fra andre persons side til at meddele fuldmagt. Notaren vil således – på samme måde som ved oprettelse af et testamente – påse fuldmagtsgiverens identitet og evne til at handle fornuftsmæssigt, og at fremtidsfuldmagten er udtryk for fuldmagtsgiverens eget ønske. Adgangen til at oprette fremtidsfuldmagter bliver således enkel og let tilgængelig, herunder også for personer, som ikke umiddelbart vil have behov for at benytte en fremtidsfuldmagt inden for den nærmeste fremtid, men som blot ønsker at gardere sig i forhold til eventuelle fremtidige begivenheder.

Der foreslås endvidere en regulering af fremtidsfuldmagters *ikrafttræden*. Der lægges op til, at en fremtidsfuldmagt sættes i kraft på fuldmagtsgiverens eller fremtidsfuldmægtigens initiativ, når fuldmagtsgiveren som følge af sygdom, svækket mental funktion eller helbred eller lignende ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten. Fuldmagtsgiveren eller fremtidsfuldmægtigen anmoder Statsforvaltningen om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft og fremlægger i den forbindelse bl.a. lægelige oplysninger om fuldmagtsgivers helbredstilstand. Ved Statsforvaltningens sagsbehandling og afgørelse om ikraftsættelse opnås en sikkerhed i fuldmagtsforholdet til gavn for fuldmagtsgiveren, fuldmægtigen og tredjemænd. Afgørelser om ikraftsættelse tinglyses i Personbogen, hvorved fuldmagten bliver umiddelbart tilgængelig for aftaleparter og offentlige myndigheder, og fuldmægtigen bliver legitimeret til at råde.

Det foreslås desuden en regulering af fremtidsfuldmægtigens *pligter*. Fremtidsfuldmægtigen skal således varetage fuldmagtsgivers interesser, herunder følge fuldmagtens anvisninger og så vidt muligt inddrage fuldmagtsgiver, dennes ægtefælle mv., før fuldmagten anvendes i vigtigere forhold.

Der foreslås endeligt regler om *tilsyn, tilbagekaldelse og ophør* af fremtidsfuldmagter. Før fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse kan fuldmagten frit tilbagekaldes eller erstattes af en ny fremtidsfuldmagt på samme måde, som den er oprettet. Herved opnås en smidig adgang til at tilpasse fuldmagten, hvis forholdene ændrer sig. Efter ikraftsættelsestidspunktet kan fuldmagten tilbagekaldes og ændres, hvis fuldmagtsgiver forstår betydningen heraf. Herudover lægges der op til, at Statsforvaltningen af hensyn til fuldmagtsgiveren får et "hvilende" tilsyn med fremtidsfuldmægtigen, således at Statsforvaltningen først indleder en tilsynssag, når Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde bliver opmærksom på forhold, som må antages at stride mod

fuldmagtsgivers interesser. Der lægges således ikke op til, at Statsforvaltningen – som det er tilfældet ved værgemål – skal godkende dispositioner, der påtænkes foretaget.

Der er i det væsentligste tale om en genfremsættelse af lovforslag nr. L 93 (2014-15 (1. samling)), som blev fremsat for Folketinget den 10. december 2014, men som bortfaldt som følge af folketingsvalget den 18. juni 2015.

2. Nærmere om baggrunden for lovforslaget og evaluering

2.1. Europarådets rekommandationer

2.1.1. I 1999 vedtog Europarådet en rekommandation om legal beskyttelse af personer, der ikke er i stand til at handle fornuftsmæssigt (Recommendation no. R (99) 4 on principles concerning the legal protection of incapable adults).

Det blev bl.a. anbefalet i rekommandationens princip 2(7), at medlemsstaterne overvejede behovet for en nærmere regulering af ordninger, hvorefter en person, som er i stand til at handle fornuftsmæssigt, kan træffe beslutning om, hvad der skal ske ved efterfølgende svækkelse eller tab af evne til at handle fornuftsmæssigt. Endvidere blev det anbefalet i princip 5(2), at medlemsstaterne ved fastlæggelse af graden af beskyttelse af sårbare personer tog mindre formelle ordninger end f.eks. værgemål i betragtning.

Den europæiske komité for juridisk samarbejde anmodede i forlængelse heraf i 2007 komitéen for eksperter på det familieretlige område om at udarbejde en rekommandation om fremtidsfuldmagter. Dette arbejde er udmøntet i Europarådets rekommandation om fremtidsfuldmagter fra 2009 (CM/Rec. (2009) 11 on principles concerning continuing powers of attorney and advance directives for incapacity).

Rekommandationen fra 2009 indeholder en række anbefalinger og overordnede principper om myndige personers adgang til at beslutte, hvem der i tilfælde af eventuel fremtidig svækkelse eller tab af evnen til at handle fornuftsmæssigt skal repræsentere de pågældende og handle på deres vegne i økonomiske og personlige forhold.

Det overordnede hensyn bag rekommandationen er, at personer, der pga. sygdom, alder eller svækkelse helt eller delvist mister evnen til at handle fornuftsmæssigt, i videst muligt omfang bevarer deres uafhængighed, rettigheder og personlige integritet. Endvidere bør personer – mens den fulde evne til at handle fornuftsmæssigt er i behold – kunne udnytte selvbestemmelsesretten over eget liv til at vælge en specifik fremtidig repræsentant.

Efter rekommandationen bør fremtidsfuldmagter anvendes frem for iværksættelse af et egentligt værgemål, i det omfang dette er muligt.

Rekommandationen indeholder en række overordnede principper om fremtidsfuldmagter, herunder om formkrav, indhold og omfang, registrering og certificering, ikrafttræden, tilsyn og ophør. Principperne søger bl.a. at afstemme balancen mellem ordningens enkelthed og private karakter over

for behovet for en offentlig kontrol af hensyn til fuldmagts-giverens retssikkerhed, når den pågældende ikke er i stand til at varetage sine anliggender.

2.2. Lovgivning i de øvrige nordiske lande

2.2.1. I forlængelse af de nævnte rekommandationer er der i de fleste øvrige nordiske lande indført lovgivning om fremtidsfuldmagter eller overvejelser herom i gang.

I Finland blev der i 2007 indført lovgivning om fremtidsfuldmagter (Lag om intressebevagningsfullmakt 25.5.2007/648). I Norge trådte regler herom i kraft i sommeren 2013 (kapitel 10. Fremtidsfullmakter mv. i lov om værgemål, LOV-2010-03-26-9). I maj 2014 blev der i Sverige offentliggjort en udredning med tilhørende lovudkast om fremtidsfuldmagter (DS2014:16 Framtidsfullmakter). Det forventes, at der vil blive fremsat et lovforslag herom i foråret 2016.

2.3. Behovet for lovregulering

2.3.1. I dag kan der for personer, der på grund af sygdom eller svækkelse ikke er i stand til at varetage deres økonomiske eller personlige forhold, iværksættes værgemål efter værgemålslovens regler herom. Værgemål er en offentligretlig foranstaltning, der kan besluttes uden samtykke og efter omstændighederne også uden inddragelse af den, som værgemålet angår. Det skyldes, at den pågældende på det tidspunkt, hvor et værgemål bliver aktuelt, i mange tilfælde vil være i en tilstand, hvor vedkommende ikke med mening vil kunne inddrages i sagsbehandlingen.

De gældende værgemålsregler giver ikke mulighed for, at en person på det tidspunkt, hvor vedkommende stadig selv kan varetage sine forhold, kan få indflydelse på, hvordan den pågældendes forhold skal varetages, når vedkommende ikke længere er i stand til det selv. Hvis en person ønsker at få en sådan indflydelse på eget liv og fremtidige forhold, kan den pågældende oprette en fuldmagt i overensstemmelse aftalelovens fuldmagtsregler.

2.3.2. Patientforeninger og interesseorganisationer, herunder Alzheimerforeningen og Ældresagen, og nogle hospitaler vejleder og tilråder i dag relevante patientgrupper til at meddele fuldmagt til en eller flere nære pårørende, før en tilstand eller sygdom forværres, og den pågældende dermed bliver ud af stand til at varetage sine forhold. Standardblanketter til udformning af generelle fuldmagter – både til varetagelse af økonomiske og personlige forhold – kan findes på bl.a. en række foreningers og organisationers hjemmesider. Det må således antages, at fuldmagter i dag bliver anvendt i vidt omfang, særligt af ældre mennesker og fysisk eller mentalt svækkede personer, der føler behov for bistand til at varetage deres økonomiske og personlige anliggender i mere eller mindre (u)begrænset omfang, og der er ikke forhold, der tyder på, at behovet bliver mindre i fremtiden.

Antallet af personer, der diagnostiseres med en demenssygdom, f.eks. Alzheimers sygdom, er stigende. Ifølge nøgletal

fra Danmarks Statistik (januar 2014) menes 90.000 mennesker at have en demenssygdom, heraf menes 50.000 at have Alzheimers sygdom. Der konstateres omtrent 15.000 nye tilfælde af demens hvert år. Kendetegnet ved sygdomme af denne type er, at personen på diagnosetidspunktet normalt er i stand til at varetage sine forhold, men kan forudse og er bevidst om, at vedkommende inden for en længere eller kortere årrække ikke længere vil være i stand til det. Det kan i sådanne tilfælde indebære en stor tryghed for den pågældende person på forhånd at kunne tilrettelægge fremtiden, herunder bl.a. bestemme, at en person, som vedkommende nærer tillid til og har en relation til, skal tage over, når den pågældende ikke længere er i stand til det selv. Også andre sygdomme eller lidelser end demenssygdomme kan afstedkomme et behov for, at andre varetager en persons forhold. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en person kommer ud for en trafikulykke, og som følge deraf ligger i koma i en periode efterfølgende.

2.3.3. Anvendelsen af de almindelige aftaleretlige regler om fuldmagt i de anførte situationer kan imidlertid skabe en falsk tryghed og uberettiget forventning hos fuldmagts-giveren om, at det fremtidige repræsentationsforhold både i økonomiske og personlige forhold er fastlagt. Aftalelovens fuldmagtsregler giver alene adgang til repræsentation i forhold til aftaler og retshandler på formuerettens område (såkaldte økonomiske forhold). Fuldmagtsreglerne i aftaleloven giver omvendt ikke retsgrundlag for repræsentation i personlige forhold, og retsvirkningerne af mange af de generelle fuldmagter, der oprettes i dag, er således usikre.

Aftalelovens fuldmagtsregler bygger endvidere grundlæggende på, at fuldmagts-giver er habil og i stand til at instruere og føre tilsyn med fuldmægtigen og om nødvendigt tilbagekalde fuldmagten. Denne forudsætning svigter, når fuldmagts-giver ikke længere har evne til at varetage egne forhold, og medmindre fuldmagts-giveren kommer under værgemål, er der ikke nogen til at overtage denne rolle.

Desuden vil aftaleparter, herunder professionelle aftaleparter så som banker, der får kendskab til, at fuldmagts-giver ikke har evne til at varetage sine forhold, i mange tilfælde være meget tilbageholdende med at acceptere en fuldmagt af frygt for, at aftalen vil være ugyldig som følge af fuldmagts-givers tilstand, eller at den konkrete aftale ikke er omfattet af fuldmagten. De pågældende afviser således at indgå aftale med fuldmægtigen, og det medfører, at fuldmægtigen – i modsætning til fuldmagts-giverens forventning, da fuldmagten blev meddelt – ikke er i stand til at varetage fuldmagts-giverens interesser. Det anførte opleves som meget stort problem hos de fleste af de interesseorganisationer mv., som Justitsministeriet har været i kontakt med i forbindelse med udarbejdelsen af dette lovforslag.

2.4. Formål og hovedhensyn bag fremtidsfuldmagtsordningens udformning

2.4.1. I lyset af det ovenfor under pkt. 2.3 anførte er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for, at der – som et

enkelt og privatretligt alternativ til det offentligt fastsatte værgemål – etableres en fremtidsfuldmagtsordning, som indebærer, at personer, der f.eks. diagnosticeres med en demenssygdom, under betryggende former selv kan udpege den eller de personer, der sidenhen skal varetage de pågældendes forhold, og at disse personer over for omverdenen vil opnå en lovbestemt legitimation til at repræsentere fuldmagtsgiveren og derved også få en reel mulighed for at varetage fuldmagtsgiverens forhold og interesser. Også aftaleparter mv. vil opnå en mere betryggende retsstilling.

Det overordnede formål med lovforslaget er således at styrke retten til selvbestemmelse og gøre det muligt under betryggende former at påvirke eget liv og fremtidige forhold for derved at tilgodese behovene hos personer, der f.eks. får en diagnose, som indebærer, at de kan forudse, at de på et tidspunkt ikke længere har evne til selv at varetage deres forhold. Ligeledes kan ordningen være en sikkerhed for personer, der ikke aktuelt er syge, men som ønsker at sikre sig i tilfælde af, at de pågældende på et tidspunkt – varigt eller forbigående – bliver ude af stand til at varetage deres interesser, f.eks. som følge af en ulykke.

Lovforslaget tilsigter på den baggrund at skabe klarhed om rammerne for fremtidsfuldmagter. Dette skaber tryghed og sikkerhed for den enkelte fuldmagtsgiver og fuldmægtig, men også for den tredjemand, som en fuldmægtig indgår aftaler med på fuldmagtsgiverens vegne, og for offentlige myndigheder mv., som fuldmagtsgiveren lader sig repræsentere over for. En sådan tryghed og sikkerhed ved ordningen er afgørende for, at fuldmagtsgiveren reelt opnår selvbestemmelse og indflydelse på sit eget liv og fremtidige forhold.

2.4.2. Den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning bygger endvidere på princippet om aftalefrihed. Fuldmagtsgiver vil således – ligesom efter de almindelige fuldmagtsregler, der anvendes i dag – selv kunne bestemme, hvad der skal stå i fuldmagten. Justitsministeriet er opmærksom på, at det efter omstændighederne kan være vanskeligt for den enkelte borger at overskue de muligheder og faldgruber, der ligger heri. Justitsministeriet vil derfor – hvis lovforslagets vedtages – i samarbejde med bl.a. de berørte interesseorganisationer og myndigheder udarbejde en vejledning om udformning af fremtidsfuldmagter, som bl.a. vil omfatte en indføring i retsvirkningerne af fremtidsfuldmagter og de forhold, som der almindeligvis bør tages højde for ved udformning af fremtidsfuldmagter. Vejledningen vil endvidere indeholde koncepter for fremtidsfuldmagter, der er udformet med henblik på at dække, hvad der almindeligvis vil være behov for.

Fremtidsfuldmagtsordningen tilsigtes at være et tilbud, som borgerne kan vælge at benytte sig af. Hvis den berørte person derimod er mest tryk ved, at værgemålssystemet i givet fald bringes i anvendelse, vil der fortsat være samme muligheder for at komme under værgemål som i dag. Hvis den berørte person foretrækker en fuldmagt efter de almindelige aftaleretlige fuldmagtsregler, vil der også fortsat være de

samme muligheder for at meddele en sådan fuldmagt med samme retsvirkninger, som tilfældet er i dag.

2.4.3. Den foreslåede ordning tilsigter desuden at være et enkelt og privatretligt alternativ til de offentligt fastsatte værgemål. I lyset heraf tager ordningen navnlig sigte på den persongruppe, der opfylder helbreds- og evnemangelskriterierne for at komme under værgemål, jf. herved værgemålslovens § 5, stk. 1 og 2, jf. nærmere herom under pkt. 3.3.1 nedenfor. Ligesom det er tilfældet for personer under værgemål efter de nævnte bestemmelser og ved andre fuldmagtsforhold, vil fuldmagtsgiver fortsat være myndig og kunne handle på egen hånd, i det omfang den pågældende er i stand til det.

Det er ikke hensigten, at ordningen skal have karakter af (mini)værgemål. Når det offentlige går ind og fastsætter et værgemål for en person uden samtykke fra den pågældende, må der nødvendigvis være en række retsgarantier, et tilsyn og andre kontrolforanstaltninger, der beskytter den, som værgemålet angår. Med fremtidsfuldmagtordningen vil den berørte person selv have besluttet, hvordan den pågældendes forhold skal varetages, når vedkommende ikke længere selv er i stand til det, herunder vil den pågældende have valgt den eller de personer, der skal varetage opgaven. Derfor afstedkommer en fremtidsfuldmagtsordning ikke det samme behov for retsgarantier, tilsyn og kontrolforanstaltninger som værgemål.

I lyset heraf lægges der med lovforslaget op til, at Statsforvaltningen skal have et "hvilende" tilsyn med fremtidsfuldmægtigen, således at Statsforvaltningen først indleder en tilsynssag, hvis Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde bliver opmærksom på forhold, som må antages at stride mod fuldmagtsgivers interesser. Der lægges således ikke op til, at Statsforvaltningen – som det er tilfældet ved værgemål – skal godkende dispositioner, som fremtidsfuldmægtigen påtænker at foretage. Tanken bag dette er, at når fuldmagtsgiver har tillid til, at fremtidsfuldmægtigen kan varetage opgaven, så bør samfundet også have tillid til fuldmægtigen, indtil der kommer forhold for dagen, som giver grundlag for andet.

I de fleste familier må det forventes, at ægtefællen og børnene tager over, når fuldmagtsgiver ikke længere selv evner det. Sådan forekommer det i mange tilfælde i dag. I velfungerende familier må det således forventes, at ordningen kan fungere uden behov for, at det offentlige følger aktivt med.

Opstår der imidlertid i det konkrete fuldmagtsforhold behov for, at det offentlige træder til med tilsyn og kontrolforanstaltninger for at beskytte fuldmagtsgiver, indebærer den foreslåede ordning, at Statsforvaltningen vil have mulighed herfor. Om nødvendigt kan Statsforvaltningen sætte fremtidsfuldmagten ud af kraft og fastsætte et værgemål i stedet, hvis der er behov for de væsentligt mere udbyggede retsgarantier, tilsyns- og kontrolforanstaltninger, som er indeholdt i værgemålsordningen.

2.5. Lovevaluering

2.5.1. Justitsministeriet finder det hensigtsmæssigt, at der udarbejdes en rapport om erfaringerne med den nye lovgivning. Justitsministeriet vil derfor, hvis lovforslaget vedtages, udarbejde en sådan rapport til Folketinget. En sådan rapport kan f.eks. indeholde oplysninger om antallet af oprettede og ikraftsatte fremtidsfuldmagter, om antallet af tilsynssager og afgørelser om ophør af fremtidsfuldmagt, og om udviklingen i sager på værgemålsområdet siden ordningens ikrafttræden mv.

Justitsministeriet vil til brug for rapporten indhente oplysninger fra Statsforvaltningen og Civilstyrelsen, som vil kunne bidrage med de almindelige erfaringer med hensyn til den nye lovgivning. Justitsministeriet vil endvidere indhente bidrag fra interesseorganisationer, advokater mv., der har berøring med ordningen. Erfaringerne fra de berørte myndigheder og organisationer kan danne baggrund for overvejelser om et eventuelt behov for at præcisere eller ændre reglerne.

Det tilstræbes, at rapporten kan blive oversendt til Folketinget fem år efter lovforslagets ikrafttræden.

3. Gældende ret

3.1. De aftaleretlige fuldmagtsregler

3.1.1. De gældende regler om fuldmagt fremgår af kapitel II i aftaleloven (lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område). Aftaleloven finder anvendelse i forhold til formueretlige (økonomiske) aftaleforhold. Dette indebærer, at fuldmagtsreglerne kun angår repræsentation i økonomiske forhold, mens repræsentation i forhold til personlige forhold ikke er omfattet.

3.1.2. En fuldmagt stiftes ved fuldmagtsgivers erklæring. Efter omstændighederne kan fuldmagtsgivers adfærd eller handlinger i øvrigt i sig selv anses for en erklæring med den retsvirkning, at der er etableret et fuldmagtsforhold.

Det er ikke i aftaleloven nærmere reguleret, hvordan en fuldmagt kan oprettes. Dette følger imidlertid indirekte af ophørsreglerne i aftalelovens §§ 12-18. En fuldmagt kan således oprettes ved en særlig erklæring – mundtlig eller skriftlig – fra fuldmagtsgiveren til tredjemand, jf. aftalelovens § 13. Fuldmagtsgiveren kan endvidere offentligt bekendtgøre fuldmagten, f.eks. i medierne eller ved meddelelse til en kreds af forretningsforbindelser eller lignende, jf. aftalelovens § 14. En fuldmagt kan derudover oprettes skriftligt og gives til fuldmægtigen med henblik på, at den pågældende kan have den i sin besiddelse og vise den til tredjemand, når vedkommende handler på fuldmagtsgivers vegne, jf. aftalelovens § 16. En fuldmagt kan endvidere oprettes alene ved fuldmagtsgiverens mundtlige (eller skriftlige) erklæring til fuldmægtigen om at foretage en bestemt handling, jf. aftalelovens § 18.

3.1.3. Efter de gældende regler i aftaleloven træder en fuldmagt i kraft på tidspunktet for fuldmagtsgiverens erklæring,

dvs. typisk på oprettelsestidspunktet. Det betyder, at fuldmægtigen fra og med dette tidspunkt, og indtil fuldmagten ophører, kan forpligte fuldmagtsgiveren. Fuldmagtsgiveren kan dog begrænse fuldmagten – f.eks. tidsmæssigt eller til en bestemt begivenhed – således at fuldmagten først får virkning senere.

3.1.4. Det følger af aftalelovens § 10, stk. 1, at fuldmagtsgiver bliver umiddelbart berettiget og forpligtet over for tredjemand ved den retshandel, som fuldmægtigen foretager i fuldmagtsgiverens navn og inden for fuldmagtens grænser.

Efter de gældende regler beror omfanget og rækkevidden af en fuldmagt (fuldmagtens grænser) på fuldmagtsgivers erklæring, enten til tredjemand eller fuldmægtigen. Således kan der gives fuldmagt til at foretage en nærmere afgrænset disposition, f.eks. at indløse en bestemt check i banken, såvel som til generelt at foretage en flerhed af dispositioner på fuldmagtsgivers vegne på et eller flere områder, f.eks. at foretage fuldmagtsgivers bankforretninger. Med en såkaldt generalfuldmagt får fuldmægtigen vide beføjelser til at handle på fuldmagtsgivers vegne. Det beror på fuldmagtsgivers bestemmelse, om fuldmagt gives til en eller flere fuldmægtige, der enten kan råde hver for sig eller i forening.

Endvidere følger det af aftalelovens § 11, stk. 1, at fuldmagtsgiver ikke bindes ved en retshandel, der ligger inden for fuldmagtens grænser, hvis tredjemand indså eller burde have indset, at fuldmægtigen overskred sin beføjelse (fuldmagtsgiverens anvisninger til fuldmægtigen).

Efter de gældende regler i aftaleloven bliver fuldmagtsgivers juridiske handleevne ikke begrænset af udstedelse eller oprettelse af en fuldmagt. Det indebærer, at fuldmagtsgiveren kan handle med bindende virkning sideløbende med fuldmægtigen.

Efter aftalelovens § 25, stk. 1, 1. pkt., har den, der handler som fuldmægtig, ansvaret for at have fornøden fuldmagt til at handle på fuldmagtsgiverens vegne.

3.1.5. Aftaleloven regulerer ikke det interne forhold mellem fuldmagtsgiver og fuldmægtigen. Tilsyn og konsekvenser af interessekonflikter mellem fuldmægtig og fuldmagtsgiver er således ikke reguleret i aftaleloven. Fuldmagtsreglerne synes dog at bygge på en forudsætning om, at fuldmagtsgiver er habil og således løbende har indsigt i og kan drøfte fuldmagtsforholdet med fuldmægtigen. Hvis fuldmagtsgiver ikke er tilfreds med fuldmægtigen, eller hvis fuldmægtigen overtræder sine beføjelser, kan fuldmagtsgiver tilbagekalde fuldmagten.

I selve fuldmagtskonstruktionen ligger også en pligt for fuldmægtigen til at varetage fuldmagtsgivers interesser, herunder at følge fuldmagtsgivers anvisninger. I modsat fald kan fuldmægtigen efter omstændighederne blive erstatningsansvarlig.

3.1.6. En fuldmagt bevarer sin gyldighed, indtil fuldmagtsforholdet er bragt til ophør. Det indebærer, at fuldmagtsfor-

holdet som udgangspunkt består, indtil fuldmagtsgiveren i overensstemmelse med aftalelovens §§ 12-18 har tilbagekaldt fuldmagten. Dette gælder, medmindre fuldmagten er begrænset til en specifik handling, i tid eller er gjort uigenkaldelig. Uigenkaldelighed forudsætter, at dette er i tredjemands interesse, eller – hvis uigenkaldeligheden er i fuldmægtigens interesse – at fuldmagtsforholdet ikke er særlig omfattende. Såkaldte generalfuldmagter kan i overensstemmelse hermed ikke gøres uigenkaldelige.

Ophør af fuldmagt, herunder ved tilbagekaldelse, er indgående reguleret i aftalelovens §§ 12-18. Bestemmelserne foreskriver, hvilke skridt over for fuldmægtigen og tredjemand, som fuldmagtsgiver skal foretage for at tilbagekalde fuldmagten. En fuldmagt skal tilbagekaldes på samme måde, som den er stiftet.

3.1.7. Der stilles ikke i aftaleloven habilitetskrav til fuldmagtsgiveren. Fuldmagtsreglerne synes dog at hvile på en forudsætning om, at fuldmagtsgiver er habil, men spørgsmålet om f.eks. tilbagekaldelse af fuldmagten på et tidspunkt, hvor fuldmagtsgiver er mentalt svækket eller har mistet evnen til at handle fornuftsmæssigt, er ikke nærmere reguleret.

Det følger dog af bl.a. aftalelovens § 22, at hvis fuldmagtsgiveren kommer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, får tredjemand ikke bedre ret ved en retshandel indgået ved fuldmægtig, end hvis retshandlen var indgået direkte med fuldmagtsgiveren. Efter værgemålslovens § 6, stk. 2, er den, der er frataget handleevnen, umyndig og kan som udgangspunkt ikke forpligte sig ved retshandler eller råde over sin formue. Et fuldmagtsforhold ”ophører” således i praksis, hvis fuldmagtsgiveren kommer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne.

Efter retspraksis er en fuldmagt fortsat gyldig, selv om en fuldmagtsgiver på grund af mental svækkelse ikke kan antages at være i stand til at tilbagekalde den. Således fandt Vestre landsret i dommen gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1979, side 637, at en generalfuldmagt til at bestyre en persons formue og foretage alle dispositioner mv., herunder bl.a. at give møde i ethvert dødsbo, hvori personen var arving, var fyldestgørende grundlag for, at fuldmægtigen kunne begære boet udleveret til privat skifte, selv om fuldmagtsgiver på daværende tidspunkt på grund af sin helbredstilstand ikke var i stand til at tilbagekalde fuldmagten.

Ved fuldmagtsgiverens død fortsætter fuldmagtsforholdet og har virkning i forhold til dødsboet, medmindre det følger af særlige omstændigheder, at det skal bortfalde, jf. aftalelovens § 21, stk. 1, 1. pkt. Fuldmagtsgiverens dødsbo kan bringe fuldmagten til ophør ved at indrykke proklama i Statstidende, jf. aftalelovens § 21, stk. 2.

3.2. De forvaltningsretlige regler om repræsentation

3.2.1. Det fremgår af forvaltningslovens § 8, stk. 1, 1. pkt., at den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan lade sig repræsentere eller bistå af andre. Det

betyder, at enhver som udgangspunkt har ret til at benytte sig af en partsrepræsentant.

Bestemmelsen suppleres af en almindelig retsgrundsætning om partsrepræsentation, hvorefter det princip, der har fundet udtryk i § 8 vedrørende afgørelsessager, gælder i videre omfang på ulovbestemt grundlag, bl.a. i forhold til faktisk forvaltningsvirksomhed.

3.2.2. Der er ikke i forvaltningsloven fastsat regler om, hvem der kan repræsentere eller bistå en part. Parten kan derfor lade sig repræsentere eller bistå af såvel sagkyndige – f.eks. af en advokat eller af en revisor – som af andre. Da den, der repræsenterer andre, i visse tilfælde kan pådrage sig straf- og erstatningsansvar, vil det normalt kunne kræves, at den, der repræsenterer en part, er myndig. Parten vil i almindelighed også kunne lade sig repræsentere af en interesseorganisation.

Omkostningerne ved eventuel sagkyndig bistand er myndigheden uvedkommende, medmindre myndigheden har særlig hjemmel eller pligt til at dække udgifterne.

Den myndighed, der behandler sagen, afgør, om den, der optræder som partsrepræsentant, skal fremlægge en skriftlig fuldmagt eller på anden måde godtgøre, at den pågældende kan optræde som repræsentant for parten.

Er den, der optræder på partens vegne, advokat, revisor, landinspektør eller socialrådgiver, eller optræder den pågældende i øvrigt typisk som partsrepræsentant inden for det pågældende forvaltningsområde, vil der i almindelighed ikke være grund til at forlange dokumentation for fuldmagtsforholdet, medmindre det er særligt begrundet i sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor sagsbehandlingen vil kunne påføre den pågældende part økonomiske omkostninger eller i øvrigt få afgørende betydning for den pågældende parts personlige forhold. Navnlige vil der kunne være grund til at forlange dokumentation for fuldmagtsforholdet i de tilfælde, hvor myndigheden ikke i forvejen er eller i løbet af sagsbehandlingen kommer i kontakt med parten selv eller på anden måde kan konstatere, at parten er indforstået med, at sagen er under behandling.

Parten kan lade sig repræsentere i forbindelse med hele sagens behandling, men kan også vælge kun at lade sig repræsentere under en del af sagens behandling eller alene at lade sig bistå under møder med forvaltningens personale.

3.2.3. Virkningen af partsrepræsentation er, at partsrepræsentanten træder i partens sted. Har en person således ladet sig repræsentere af en anden, bør henvendelser fra myndigheden om sagens behandling og om sagens afgørelse normalt gives til den pågældende repræsentant. Når det findes hensigtsmæssigt, kan der også gives underretning til parten selv. Fremsetter en part anmodning om, at henvendelser fra myndigheden også eller i stedet rettes til parten selv, bør myndigheden efterkomme anmodningen. Har parten kun

været repræsenteret eller bistået under en tidligere del af sagen, skal underretning gives til parten selv.

Efter forvaltningslovens § 8, stk. 1, 2. pkt., kan en myndighed dog kræve, at parten medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor det i lovgivningen er bestemt, at en part skal medvirke personligt ved sagens behandling, eller hvor partens personlige medvirken på grund af sagens karakter i øvrigt er af betydning, som f.eks. ved udstedelse af pas eller hvis en undersøgelse af partens person er et nødvendigt led i sagens oplysning, f.eks. en lægeundersøgelse i en arbejdsskade- eller førtidspensionssag.

3.2.4. Efter forvaltningslovens § 8, stk. 2, gælder bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., ikke, hvis partens interesse i at kunne lade sig repræsentere eller bistå findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der kun i ganske særlige tilfælde bør nægtes en part adgang til at lade sig repræsentere eller bistå af andre under sagens behandling.

Undtagelsesbestemmelsen indebærer, at myndigheden må foretage en konkret afvejning af på den ene side partens interesse i at få den pågældende bistand og på den anden side de hensyn, der taler for at afskære partens adgang til at lade sig repræsentere eller bistå. Undtagelsesbestemmelsen vil f.eks. kunne tænkes anvendt i tilfælde, hvor parten under et møde med myndigheden ønsker sig bistået af flere personer og myndigheden af hensyn til sagsbehandlingen, ro og orden eller af hensyn til andre parter, finder at burde begrænse antallet af bisiddere eller helt at udelukke andre end parterne selv fra at deltage i mødet.

Hvis den pågældende repræsentant eller ønskede bisidder er ganske uegnet til at varetage partens interesser eller måske direkte vil kunne skade parten, kan undtagelsesbestemmelsen i særlige tilfælde også tænkes anvendt af hensyn til parten selv.

3.3. Værgemål

3.3.1. Efter værgemålslovens § 5, stk. 1, kan der iværksættes værgemål for en person, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, eller hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorligt svækket helbred er ude af stand til at varetage sine anliggender, hvis der er behov for det. Værgemålet kan efter bestemmelsens stk. 3 begrænses til at angå økonomiske forhold, herunder bestemte aktiver eller anliggender, hvis der kun er grund til at have en værge på dette område. Værgemålet kan tilsvarende begrænses til at angå personlige forhold, herunder bestemte personlige anliggender, f.eks. beslutning om at den pågældende skal flytte i en plejebolig. I modsætning til fuldmagtsreglerne i aftaleloven kan et værgemål således også omfatte repræsentation i personlige forhold.

Efter værgemålslovens § 5, stk. 2, kan der endvidere iværksættes værgemål for en person efter vedkommendes egen

anmodning herom, hvis den pågældende har behov herfor, fordi den pågældende på grund af sygdom eller stærkt svækket tilstand er uegnet til at varetage sine økonomiske anliggender. Dette værgemål kan alene omfatte økonomiske forhold.

Efter værgemålslovens § 7 kan der iværksættes samværgemål for en person, der på grund af uerfarenhed, svækket helbred eller anden lignende tilstand har behov for hjælp til at administrere sin formue eller varetage andre økonomiske anliggender, og som selv anmoder herom. Samværgemålet kan begrænses til at angå bestemte aktiver eller anliggender, og samværeren og den pågældende handler i forening i anliggender, der er omfattet af værgemålet.

Personer, der er under værgemål, er fortsat myndige, medmindre de også er frataget den retlige handleevne. Efter værgemålslovens § 46 er en aftale dog ikke bindende, hvis det må antages, at den er indgået af en person, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, hæmmet psykisk udvikling, forbigående sindsforvirring eller en lignende tilstand manglede evnen til at handle fornuftmæssigt. Var den anden part i god tro, kan der, uanset om nogen opfyldelse af aftalen har fundet sted, i det omfang det findes rimeligt, tillægges parten erstatning for det tab, som aftalen har medført, jf. § 46, stk. 3.

I forbindelse med værgemål efter § 5, der omfatter økonomiske forhold, kan den retlige handleevne fratages, hvis dette er nødvendigt for at hindre, at den pågældende udsætter sin formue, indkomst eller andre økonomiske interesser for fare for at forringes væsentligt, eller for at hindre økonomisk udnyttelse, jf. § 6, stk. 1, 1. pkt. Den, der er frataget handleevnen, er umyndig og kan ikke selv forpligte sig ved retshandler eller råde over sin formue, medmindre andet er bestemt, jf. § 6, stk. 2.

Efter værgemålsreglerne kan en person ikke fratages den retlige handleevne i personlige forhold. Uanset om en person er under værgemål, herunder frataget den retlige handleevne, vil vedkommende således fortsat være ”myndig” i personlige forhold.

Et værgemål skal afpasses efter den pågældendes behov og må ikke være mere omfattende end nødvendigt. Der kan ikke ske en fratagelse af handleevnen efter § 6, hvis den pågældendes interesser i tilstrækkeligt omfang kan tilgodeses ved værgemål efter § 5, jf. værgemålslovens § 8, stk. 1.

3.3.2. Retspraksis viser, at tilstedeværelsen af en (general)fuldmagt kan betyde, at værgemål, f.eks. for demente personer, kan undlades. Således fandt Østre Landsret i dommen gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1994, side 581, at der som følge af en gyldig generalfuldmagt ikke var behov for at umyndiggøre en 86-årig dement person, selv om betingelserne for umyndiggørelse i formueretlig henseende var opfyldt. Mens fuldmagtsgiver var hospitalsindlagt med en dobbeltsidig hjerneblødning, var der oprettet generalfuldmagt under medvirken af henholdsvis overlæge og afde-

lingssygeplejerske som vitterlighedsvidner. Fuldmagten var givet til den pågældendes ene søn og en mangeårig bekendt til at råde i forening. Østre Landsret fandt, at den med fuldmagten iværksatte ordning var hensigtsmæssig og tilstrækkelig.

Endvidere fandt Østre Landsret i dommen gengivet i Tidsskrift for Familie- og Arveret 2013, side 95, at der ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at en plejehjemsanbragt dement person havde behov for værgemål, fordi der ikke var grund til at antage, at hans ægtefælle – som håndterede hans pengesager på baggrund af en fuldmagt – ikke ville eller kunne varetage hans behov i fornødent samarbejde med plejehjemmet.

3.3.3. Et værgemål træder i kraft ved Statsforvaltningens henholdsvis rettens afgørelse. Retsvirkningerne af et værgemål er, at værger handler på den pågældendes vegne i de anliggender, der er omfattet af værgemålet, jf. værgemålslovens § 5, stk. 4.

Ved behandlingen af sager om værgemål skal Statsforvaltningen eller retten oplyse sagen, jf. værgemålslovens § 18, stk. 1. I den forbindelse skal der indhentes en lægeerklæring om den pågældendes helbred, jf. lovens § 18, stk. 2, fra en læge, der har et godt kendskab til den pågældende. Erklæringen skal bl.a. indeholde oplysninger om, hvorvidt den pågældende er i en tilstand omfattet af lovens § 5, stk. 1 eller 2, eller § 7, stk. 1, om tilstanden er varig eller forbigående, og om tilstandens betydning for den pågældendes evne til at varetage sine anliggender. Efter værgemålslovens § 19, stk. 1, skal den person, som sagen angår, have ret til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og afgive en skriftlig eller mundtlig udtalelse til sagen, medmindre den pågældende ikke med nytte kan udtale sig om spørgsmålet.

En afgørelse om, at en person under økonomisk værgemål fratages sin retlige handleevne, bliver tinglyst (i Personbogen), jf. værgemålslovens § 6, stk. 3. Personbogen føres elektronisk af Tinglysningsretten.

I forhold til værgemål generelt underretter Statsforvaltningen eller retten ægtefællen og værger om bl.a. en anmodning om fastsættelse af værgemål, om ophævelse eller ændring af værgemål, og om afgørelsen i sagen, jf. værgemålslovens § 20. Hvis den pågældende ikke er gift eller er separeret, skal der i rimeligt omfang ske underretning af forældre, voksne børn eller andre blandt de nærmeste, jf. værgemålslovens § 20, stk. 2.

3.3.4. Værgens beføjelser og pligter er fastsat i værgemålslovens kapitel 4. Efter værgemålslovens § 24 skal værger inden for hvervets omfang varetage interesserne for den, der er under værgemål.

Efter lovens § 25 skal værger sørge for, at den pågældendes formue bevares og giver rimeligt udbytte, og at indtægterne anvendes til gavn for den, der er under værgemål.

I værgemålslovens § 26 er der fastsat et princip om medindflydelse. Således skal værger spørge den, der er under værgemål, før der træffes beslutning i vigtigere anliggender. Dette gælder dog bl.a. ikke, hvis den pågældende ikke forstår sagens betydning.

Efter værgemålslovens § 33, stk. 1, bestyrer værger til en gift person i forening med den pågældendes ægtefælle den del af fællesboet, der er omfattet af værgemålet. Efter værgemålslovens § 33, stk. 3, er værgemålet i sådanne tilfælde, hvis en anden end ægtefællen er beskikket som værger, ikke omfattet af det sædvanlige tilsyn.

En værger kan efter værgemålslovens § 31 blive erstatningsansvarlig over for den, der er under værgemål, hvis værger med forsæt eller ved uagtsomhed tilsidesætter sine forpligtelser. Efter værgemålslovens § 12, stk. 1, kan beskikkelsen fratages en værger, bl.a. hvis den pågældende misbruger sin stilling eller i øvrigt viser sig uegnet til hvervet.

3.3.5. Efter værgemålsloven og værgemålsbekendtgørelsen er der fastsat et meget udbygget tilsyns- og kontrolsystem i forhold til værgemål. Værger står således under tilsyn af Statsforvaltningen. Hvis der bestyres midler i en forvaltningsafdeling (en særlig afdeling i en bank eller sparekasse) står værger tillige under forvaltningsafdelingens tilsyn. Hovedreglen er i den forbindelse, at kontante midler, aktier, obligationer, pantebreve og andre værdipapirer, der er omfattet af værgemålet, skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling knyttet til et pengeinstitut.

Statsforvaltningen skal herudover bl.a. godkende en række dispositioner, inden de foretages. Forbrug af formue, der er omfattet af et værgemål, kræver altid Statsforvaltningens godkendelse, jf. værgemålslovens § 39. Køb og salg af fast ejendom for den, der er under værgemål, samt pantsætning kræver godkendelse fra Statsforvaltningen, jf. værgemålsbekendtgørelsen § 6. Godkendelse kræves til al erhvervelse af fast ejendom, også selv om ejendommen helt eller delvist er en gave, eller den arves.

Gældsstiftelse ud over, hvad der sædvanligt kræves til fyldestgørelse af den pågældendes fornødenheder, kan kun ske med Statsforvaltningens godkendelse, jf. værgemålsbekendtgørelsens § 7.

Værger skal have Statsforvaltningens godkendelse til at yde gaver af indtægten, jf. værgemålsbekendtgørelsens § 8. Godkendelse kræves dog ikke, hvis gaven har en ubetydelig værdi.

Generelt gælder, at værger skal have Statsforvaltningens godkendelse af enhver usædvanlig disposition, jf. værgemålsbekendtgørelsens § 10, stk. 1. Det er ikke muligt udtømmende at opregne, hvad der er så usædvanligt, at det kræver Statsforvaltningens godkendelse. Værger kan dog f.eks. ikke indgå forlig med et forsikringsselskab på den pågældendes vegne uden Statsforvaltningens godkendelse.

3.3.6. Hvis forholdene ændrer sig, skal en afgørelse om værgemål ændres til et mindre eller mere indgribende værgemål, jf. værgemålslovens § 9. Et værgemål skal ophæves, hvis betingelserne for det ikke længere er opfyldt, jf. værgemålslovens § 10.

Efter værgemålslovens § 16, stk. 1, kan anmodning om værgemål eller om ændring eller ophævelse af værgemål, jf. §§ 5-10, fremsættes af den, der er under værgemål, eller af dennes ægtefælle, børn, forældre, søskende eller andre blandt de nærmeste, af værgeren, en skifteværger eller en særlig værger, af kommunalbestyrelsen, regionsrådet eller politidirektøren. Statsforvaltningen kan efter værgemålslovens § 16, stk. 2, uden anmodning behandle spørgsmål om ændring og ophævelse af værgemålet samt om værgebeskikkelse og ændring heraf.

4. Lovforslagets udformning

4.1. Oprettelse og indhold af fremtidsfuldmagter

4.1.1. Som anført i pkt. 1.2, lægges der med lovforslaget op til – som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål – at etablere et nyt retsinstitut om fremtidsfuldmagter, der indebærer, at borgerne kan få indflydelse på, hvordan deres forhold skal varetages, hvis de på et tidspunkt ikke længere har evne til at varetage disse selv.

I lyset heraf bør enhver person, der er fyldt 18 år, og som er i stand til at handle fornuftsmæssigt, efter Justitsministeriets opfattelse have adgang til at oprette en fremtidsfuldmagt, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1 og bemærkningerne hertil.

4.1.2. De gældende aftaleretlige regler om fuldmagter indebærer aftalefrihed i forhold til fuldmagtens indhold.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning på den baggrund også bygge på princippet om aftalefrihed. Fuldmagtsgiver vil således – ligesom ved de fuldmagter, der anvendes i dag – selv kunne bestemme, hvad der skal stå i fuldmagten, og derved kunne ”skræddersy” fuldmagten, så den passer til netop den pågældendes behov og ønsker.

Justitsministeriet er opmærksom på, at det efter omstændighederne kan være vanskeligt for den enkelte borger at overskue de muligheder og faldgruber, der ligger i aftalefriheden. Snarere end at begrænse aftalefriheden finder Justitsministeriet, at disse spørgsmål bedst adresseres ved oplysning og vejledning. Justitsministeriet vil derfor – hvis lovforslagets vedtages – i samarbejde med bl.a. de berørte interesseorganisationer og myndigheder udarbejde en vejledning om udformning af fremtidsfuldmagter, som bl.a. vil omfatte retsvirkningerne af fremtidsfuldmagter og de forhold, som der almindeligvis bør tages højde for ved udformning af fremtidsfuldmagter. Vejledningen vil endvidere indeholde koncepter for fremtidsfuldmagter, der er udformet med henblik på at dække, hvad der almindeligvis vil være behov for.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse de anførte betragtninger.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

4.1.3. Efter princip 3 i europarådsrekommendationen fra 2009 skal medlemsstaterne overveje, om en fremtidsfuldmagt bør kunne gives i forhold til såvel økonomiske som helbredsmæssige og andre personlige forhold.

Det er allerede muligt i dag at give fuldmagt til varetagelse af økonomiske forhold, jf. nærmere herom pkt. 3.1 ovenfor om aftalelovens fuldmagsregler, men det er usikkert, i hvilket omfang der gyldigt kan meddeles fuldmagt i personlige forhold.

Justitsministeriet finder, at en fremtidsfuldmagtsordning af hensyn til fuldmagtsgiverens selvbestemmelsesret bør være så indholdsmæssigt bred som muligt. Hvis ordningen skal kunne fungere som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, må fremtidsfuldmagtsordningen også i det væsentlige kunne omfatte de forhold, som der kan fastsættes værgemål for – dvs. både økonomiske og personlige forhold. Hertil kommer, at det ofte for den relevante persongruppe kan være vanskeligt at adskille økonomiske og personlige forhold fra hinanden. Hvis f.eks. en person ønsker at flytte på et plejehjem, vil ansøgningen herom til kommunen være et personligt forhold. Når der efterfølgende skal indgås en lejekontrakt til boligen på plejehjemmet, vil det være et økonomisk forhold. Hvis en fremtidsfuldmægtig skal kunne varetage fuldmagtsgivers interesser i et sådant tilfælde, må fremtidsfuldmagten nødvendigvis kunne omfatte både personlige og økonomiske forhold. At der er behov for, at fremtidsfuldmagtsordningen kan omfatte personlige forhold, illustreres også af, at der i dag – til trods for de usikre retsvirkninger – i mange tilfælde meddeles fuldmagter, som angiver at gælde personlige forhold, jf. pkt. 2.3.2 ovenfor.

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet, at den foreslåede ordning bør omfatte fuldmagt i både personlige forhold og økonomiske forhold, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der kan om Justitsministeriets overvejelser i forhold af rækkevidden af repræsentationsadgangen i personlige og økonomiske forhold henvises til pkt. 4.3 nedenfor.

Der kan i øvrigt henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

4.1.4. Efter de aftaleretlige regler om fuldmagt kan der meddeles fuldmagt til en eller flere fuldmægtige. Efter værgemålsreglerne udpeges kun én værger. Justitsministeriet har i lyset heraf overvejet, om der bør kunne udpeges flere fremtidsfuldmægtige.

Imod flere fremtidsfuldmægtige taler bl.a., at der kan være risiko for, at flere fremtidsfuldmægtiges dispositioner eller påtænkte dispositioner vil være forskellige, hvilket efter om-

stændighederne kan være uheldigt i forhold til at varetage fuldmagtsgivers interesser.

For en adgang til at indsætte flere fremtidsfuldmægtige taler fuldmagtsgivers selvbestemmelsesret og aftalefriheden.

Det kan efter Justitsministeriets opfattelse af flere grunde være u hensigtsmæssigt at begrænse ordningen til én fremtidsfuldmægtig. F.eks. har personer forskellige evner, der kan gøre det hensigtsmæssigt, at fuldmagtsgiver har mulighed for at vælge en fremtidsfuldmægtig til at varetage nogle forhold og en anden fremtidsfuldmægtig til at varetage andre forhold. Flere fuldmægtige vil endvidere kunne aflaste hinanden, hvilket vil gøre det mindre byrdefuldt at påtage sig hvervet. Derudover vil fuldmagtsgiver efter omstændighederne blive sat i en meget vanskelig situation, hvis den pågældende f.eks. har flere børn og er nødsaget til at vælge det ene barn frem for det andet barn til at varetage opgaven.

I forlængelse heraf skal det tilføjes, at hvis den omtalte risiko ved at tillade flere fremtidsfuldmægtige måtte realiseres i det konkrete tilfælde, vil Statsforvaltningens som tilsynsmyndighed kunne reagere, jf. pkt. 4.5 nedenfor.

I lyset heraf finder Justitsministeriet ikke, at risikoen ved at tillade flere fremtidsfuldmægtige kan begrunde en begrænsning af den adgang til at udpege flere fuldmægtige, der i dag følger af de almindelige aftaleretlige fuldmagsregler, i en kommende fremtidsfuldmagsordning. Der lægges således med lovforslaget op til, at der kan udpeges flere fremtidsfuldmægtige, jf. lovforslagets § 2, stk. 1.

Justitsministeriet finder det endvidere hensigtsmæssigt, at der bliver adgang til at udpege subsidiære fremtidsfuldmægtige, der kan træde i funktion, hvis den eller de (primære) fremtidsfuldmægtige måtte blive forhindret i at varetage hvervet. Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at en fremtidsfuldmagt efter omstændighederne kan være gældende i mange år, hvorunder også fremtidsfuldmægtigens forhold kan ændre sig – f.eks. hvis fremtidsfuldmægtigen selv mister evnen til at varetage sine forhold.

Ordningen er på denne baggrund udformet således, at der også kan udpeges subsidiære fremtidsfuldmægtige, jf. lovforslagets § 2, stk. 2.

Der kan i øvrigt henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

4.1.5. Efter princip 5 i europarådsrekommendationen fra 2009 bør fuldmagten udformes skriftligt og indeholde en udtrykkelig ikrafttrædelsesbestemmelse. Medlemsstaterne bør også overveje, hvilke betingelser og mekanismer der kan sikre dokumentets gyldighed. Som supplement hertil bør det efter princip 8 overvejes at indføre et offentligt certifikations- og registreringssystem for meddelelse, tilbagekaldelse og ikrafttræden af fremtidsfuldmagter.

I den forklarende rapport vedrørende rekommandationen anføres det i pkt. 111 (princip 5) bl.a., at regler og procedurer

til sikring af en fremtidsfuldmagts gyldighed bør tages i betragtning ved underskrivelsen eller bekræftelsen. Endvidere anføres det, at formålet hermed er at få bekræftet, at fuldmagtsgiveren på dette tidspunkt er i stand til at handle fornuftsmæssigt og ikke er genstand for utilbørlig påvirkning, og eventuelt tillige at fuldmagtsgiveren har kendskab til dokumentets indhold og er informeret om konsekvenserne heraf. Hensynet bag anbefalingen er at undgå, at en svækket fuldmagtsgiver bliver udsat for pres af personer, der har interesse i at få en fuldmagt, som kan anvendes, når fuldmagtsgiveren ikke længere er i stand til selv at handle. I den forbindelse henledes opmærksomheden på procedurerne vedrørende oprettelse af testamenter, som i nogle medlemsstater også følges vedrørende oprettelse af (almindelige) fuldmagter. Endelig anføres det imidlertid også, at kravene til sikring af fremtidsfuldmagtsdokumentets gyldighed mv. skal afvejes i forhold til, at det ikke må være for vanskeligt og bureaukratisk at oprette dokumentet.

4.1.6. Det er efter Justitsministeriets opfattelse afgørende for en velfungerende fremtidsfuldmagsordning, at fremtidsfuldmagts indhold kan fastlægges med tilstrækkelig sikkerhed, og at det kan fastlægges, at det er fuldmagtsgiver – og ikke en anden person – der opretter fuldmagten.

Det er samtidig centralt at sikre, at en ny ordning om fremtidsfuldmagter bliver anvendelig og velfungerende i praksis, og at der allerede i oprettelsesfasen tages højde herfor. Det er således et tungtvejende hensyn, at en fremtidsfuldmagt – modsat f.eks. et testamente, der alene vedrører fordelingen af en afdød persons aktiver – skal kunne anvendes løbende i et stadig mere digitaliseret samfund, bl.a. i forhold til kommunikation med og repræsentation over for det offentlige, hvilket i dag foregår digitalt. Tilsvarende gælder i udpræget grad i forhold til private aktører, og f.eks. foregår kommunikation med pengeinstitutter og foretagelse af bankdispositioner i dag i overvejende grad ved brug af digital selvbetjening. Dette forudsætter, at fremtidsfuldmagten oprettes digitalt.

En sådan digital løsning er endvidere i overensstemmelse med den fælles offentlige digitaliseringsstrategi, hvorefter digitalisering skal indtænkes systematisk i lovgivningsprocessen, og lovgivningen skal tilpasses den digitale tidsalder.

4.1.7. Justitsministeriet har på den baggrund overvejet, om der kan indføres en ordning for oprettelse af fremtidsfuldmagter, som svarer til livstestamentsordningen. Ved et livstestamente kan det bl.a. bestemmes, at der ikke ønskes livsforlængende behandling, hvis døden er uafvendelig, jf. sundhedslovens § 26, stk. 2, nr. 1. Livstestamenter oprettes fortrinsvis elektronisk og underskrives med digital signatur.

En sådan digital selvbetjeningsbaseret oprettelsesordning er enkel og bredt tilgængelig for alle borgere, herunder også for borgere der har en travl hverdag. Endvidere indebærer en sådan løsning, at fremtidsfuldmagten nemt vil kunne oprettes og eventuelt erstattes af en ny og ændret fremtidsfuldmagt, hvis forholdene ændrer sig. Eftersom en fremtidsfuld-

magt vil blive oprettet – måske mange år – før, der bliver behov for at bringe den i anvendelse, bør adgangen hertil være smidig.

Hertil kommer, at borgerne er vant til at benytte sig af digitale selvbetjeningsløsninger og allerede kan foretage væsentlige dispositioner ved brug heraf, f.eks. bankforretninger og oprettelse af livstestamenter. I mange sammenhænge er det endvidere obligatorisk for borgerne at benytte digitale selvbetjeningsløsninger, f.eks. ved tinglysning af dispositioner vedrørende fast ejendom, foretagelse af indberetninger til SKAT, afgivelse af erklæringer over for offentlige myndigheder mv.

Samtidig indebærer oprettelse ved hjælp af en sikker digital selvbetjeningsløsning kontrol med, at det er fuldmagtsgiver, som opretter fuldmagten. Denne kontrol med fuldmagtsgiverens identitet svarer til den kontrol, der foretages i en lang række andre tilfælde, hvor der anvendes digitale selvbetjeningsløsninger, jf. ovenfor.

Heroverfor står imidlertid, at en ordning med oprettelse ved brug af en digital selvbetjeningsløsning kun i begrænset omfang muliggør kontrol med omstændighederne ved oprettelsen, herunder med at fuldmagtsgiveren fornuftsmæssigt er i stand til at oprette fuldmagten og med, at den pågældende ikke er undergivet direkte pres. Dette vil kun i et vist omfang blive opvejet af, at Statsforvaltningen i forbindelse med ikraftsættelsen – som kan finde sted mange år efter oprettelsen – påser, at betingelserne herfor er opfyldt, bl.a. at fremtidsfuldmagten er gyldigt oprettet.

Behovet for en sådan kontrol, herunder med fuldmagtsgiverens evne til at handle fornuftsmæssigt på oprettelsestidspunktet, understreges endvidere af, at den foreslåede ordning bl.a. henvender sig til ældre mennesker og personer, som har fået stillet f.eks. en demensdiagnose. Ordningen må således bl.a. forventes at blive benyttet af personer, som i forvejen er svækkede. Efter Justitsministeriets opfattelse bør der derfor etableres en yderligere sikring af og kontrol med fuldmagtsgiverens evne til at handle fornuftsmæssigt på oprettelsestidspunktet, idet det dog er helt centralt, at ordningen i praksis bevarer sin private karakter og er enkel og let tilgængelig.

4.1.8. Justitsministeriet har på den baggrund overvejet, hvordan der inden for rammerne af en digital ordning kan sikres en kontrol af, at fuldmagtsgiveren er i stand til at handle fornuftsmæssigt og ikke er undergivet direkte pres på oprettelsestidspunktet. Justitsministeriet har i den forbindelse taget udgangspunkt i de ordninger, som gælder for oprettelse af testamenter, dvs. oprettelse under samtidig tilstedeværelse af to vidner eller for en notar.

4.1.8.1. Oprettelse under medvirken af vidner er umiddelbart en uformel og let tilgængelig privat ordning. Omvendt vil kontrollen med, om fuldmagtsgiver handler under tvang eller er i stand til at handle fornuftsmæssigt, være begrænset af, at vidnerne vil være privatpersoner, der ikke nødvendig-

vis har forudsætningerne for at vurdere en persons evne til at handle fornuftsmæssigt, herunder en person, som de pågældende ikke har en nær relation til, da bl.a. nærtstående ikke – ved testamentsoprettelse – kan fungere som vidner. En vidnebaseret løsning vil endvidere forudsætte, at begge vidner samtidig med fuldmagtsgiveren vil skulle være til stede og underskrive fuldmagtsdokumentet digitalt. I modsat fald vil vidnerne ikke kunne indestå for, at fuldmagtsgiveren på oprettelses- og registreringstidspunktet var i stand til at handle fornuftsmæssigt og ikke undergivet et direkte pres.

Hertil kommer, at fuldmagtsgiver nødvendigvis må inddrage personer, som vedkommende ikke har et nært forhold til, idet bl.a. hverken nærtstående eller personer, der begunstiges ved et testamente, kan virke som vidner ved oprettelsen heraf. Det vil formentlig kunne afholde nogle personer fra at oprette en fremtidsfuldmagt, fordi forholdet opfattes som et meget privat anliggende, som man ikke ønsker at inddrage perifert bekendte i.

Der kan i den forbindelse i øvrigt henvises til de overvejelser, der ved indførelsen af den nye arvelov i 2007 var om at afskaffe adgangen til at oprette vidnetestamenter, jf. kapitel 12, afsnit 3.2.2, i betænkning nr. 1473/2006 om revision af arvelovgivning mv. Heraf fremgår det bl.a., at vidnetestamenter i dag kun udgør nogle ganske få procent af det samlede antal testamenter, der oprettes. Det fremgår endvidere, at dette bl.a. skyldes, at vidnetestamentet ikke kan anses for et lige så sikkert dokument som et notartestamente, da et vidnetestamente er lettere at anfægte end et notartestamente, hvis der rejses berettiget tvivl om testators habilitet. Det fremgår også, at formkravene til vidnetestamenter er komplicerede og volder problemer i praksis, og at der i retspraksis er eksempler på, at adgangen til oprettelse af vidnetestamenter har givet anledning til misbrug. Efter Arvelovsudvalgets opfattelse ville afskaffelse af vidnetestamenter bl.a. mindske risikoen for pression.

Adgangen til at oprette et vidnetestamente blev dog videreført i den gældende arvelov bl.a. med henvisning til vidnetestamentets lange tradition i Danmark og betænkeligheder ved at fratage testator valgfriheden mellem testamentsformer. I den forbindelse fandtes oprettelse af testamenter – som er et privatretligt anliggende – at burde kunne ske uden statens mellemkomst. Der henvises herom til pkt. 12.2.3 i lovforslag nr. L 100 af 6. december 2006 (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 3286).

Endelig bemærkes, at vidneoprettelse af fremtidsfuldmagter er valgt i Norge og Finland og peges på i Sverige. I den forbindelse er det imidlertid relevant at have for øje, at notarialfunktionen ikke kendes i Finland, Norge og Sverige i forhold til testamentsoprettelse, og at Danmark – også i forhold til de øvrige nordiske lande – er meget langt fremme på digitaliseringsfeltet, herunder i forhold til anvendelse af obligatorisk digital kommunikation med det offentlige.

4.1.8.2. Sammenlignet med oprettelse for vidner har oprettelse for en notar den fordel, at notaren – der i øvrigt er en

uvildig offentlig myndighed – har erfaring med at vurdere, hvorvidt personer fornuftsmæssigt er i stand til at foretage en given disposition. Endvidere kan det anføres, at et personligt fremmøde for det offentlige vil kunne minimere risikoen for, at en person under pres meddeler fuldmagt, om end det ikke er muligt at kontrollere, at den pågældende ikke er underlagt et indirekte pres. Ved notaroprettelse opnås også på enkel vis sikkerhed for dokumentets indhold, fordi notaren påtegner dokumentet i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med vedkendelsen af fremtidsfuldmagten.

Omvendt er notaroprettelse en mere formel og tung ordning end oprettelse under medvirken af vidner. Det kan opfattes som omstændeligt at skulle forbi en notar for at vedkende sig fuldmagten, hvilket kan risikere at afholde nogle personer fra at benytte ordningen.

4.1.9. Justitsministeriet finder, at en notarinspireret oprettelsesordning sikrer den mest effektive kontrol af, at fuldmagtsgiveren er i stand til at handle fornuftsmæssigt og ikke er undergivet direkte pres på oprettelsestidspunktet. Som anført ovenfor er notaren en uvildig offentlig myndighed, som fra testamentsforretninger har erfaring med at vurdere personers evne til at handle fornuftsmæssigt.

Samtidig kan fordelene ved en digital oprettelsesordning på enkel vis kombineres med denne kontrolfunktion, således at en fremtidsfuldmagt for at være gyldig skal oprettes af fuldmagtsgiveren i Fremtidsfuldmagtsregisteret ved brug af en digital løsning og derefter vedkendes for en notar. Notaren vil, på samme måde som ved testamentsoprettelse, ved sin påtegning på fremtidsfuldmagten bekræfte fuldmagtsgiverens identitet, evne til at handle fornuftsmæssigt, og at fuldmagtsoprettelsen er udtryk for vedkommendes ønske.

Justitsministeriet er opmærksom på, at der ved testamentsoprettelse er valgfrihed i forhold til at benytte sig af notar eller vidner. Justitsministeriet finder imidlertid, at der er grundlæggende forskel på et testamente og en fremtidsfuldmagt. Således vedrører et testamente alene fordelingen af testators aktiver efter dennes død. En fremtidsfuldmagt skal derimod anvendes til gavn for fuldmagtsgiveren i dennes levende live og kan både vedrøre den pågældendes personlige og økonomiske forhold. Hertil kommer, at den foreslåede ordning bl.a. må forventes at blive benyttet af personer, der pga. alder eller sygdom er svækkede. Af de nævnte grunde finder Justitsministeriet, at det offentlige af hensyn til fuldmagtsgiverens retssikkerhed bør varetage en kontrolfunktion, også på oprettelsestidspunktet. I tråd hermed lægges der med lovforslaget op til, at en fremtidsfuldmagt bliver sat i kraft ved Statsforvaltningens afgørelse, ligesom Statsforvaltningen efter ikraftsættelsen har tilsynsbeføjelser og kan gribe ind i tilfælde af misbrug. Der henvises herom til pkt. 4.2 og 4.5.

4.1.9.1. Henset til at fremtidsfuldmagten er oprettet digitalt, og henset til at fremtidsfuldmagten efter ikraftsættelsen vil skulle anvendes digitalt, forudsættes ordningen praktisk udmåntet således, at notarens påtegning ligeledes vil blive af-

givet digitalt, og at fremtidsfuldmagten med notarens digitale påtegning derefter vil være lagret i Fremtidsfuldmagtsregisteret. Der vil dermed ikke blive tale om – sådan som det er tilfældet ved oprettelse af et testamente – at fremtidsfuldmagten vil skulle medbringes i papirform til notarforretningen, og notaren vil heller ikke skulle foretage efterbehandling i form af registrering af fremtidsfuldmagten i registeret eller sørge for opbevaring af kopi af fuldmagten. Notarens opgaver vil i øvrigt svare til opgaverne ved andre notarforretninger, jf. bekendtgørelse nr. 1555 af 18. december 2007 med senere ændringer. I forbindelse med en eventuel efterfølgende ikraftsættelsessag vil Statsforvaltningen således også skulle påse, at en fremtidsfuldmagt, der ønskes sat i kraft, er forsynet med notarpåtegning.

Henset til at den foreslåede ordning skal være enkel og let tilgængelig for borgerne, lægges der ikke op til, at vedkendelsen for notaren vil skulle ske i umiddelbar tilknytning til, at fremtidsfuldmagten er oprettet i registeret. En fuldmagtsgiver vil således kunne oprette fuldmagten og efterfølgende ændre den en eller flere gange, inden fuldmagten bliver markeret i det digitale system som klar til vedkendelse for en notar.

Dette indebærer en risiko for, at fuldmagtsgiveren i den mellemtiliggende periode mister evnen til at handle fornuftsmæssigt, og uanset at den pågældende har ønsket at udpege en fremtidsfuldmægtig og har taget skridt til det, vil fremtidsfuldmagten ikke være gyldigt oprettet og kan således ikke sættes i kraft. Med henblik på at sikre at fuldmagtsgivere er tilstrækkelig informerede om denne risiko, vil emnet blive behandlet i den vejledning om fremtidsfuldmagter, som Justitsministeriet i samarbejde med berørte parter vil udarbejde om ordningen.

Af systemvedligeholdelsesmæssige grunde tænkes ordningen dog udformet sådan, at fuldmagtsgiveren i Fremtidsfuldmagtsregisteret vil skulle gøre fuldmagten klar til vedkendelse og notarpåtegning, hvorefter notarforretningen vil skulle gennemføres inden for en rimelig frist. Det vurderes mest hensigtsmæssigt, at der administrativt fastsættes regler herom.

4.1.9.2. En digital oprettelsesordning bør i lyset af fremtidsfuldmagtenes målgruppe suppleres af en mere traditionel ordning, hvorefter fremtidsfuldmagter undtagelsesvist kan oprettes og underskrives fysisk i forbindelse med indlevering til Fremtidsfuldmagtsregisteret. I den forbindelse forudsættes vedkendelsen af fuldmagten at ske samtidig med indleveringen. Dermed vil personer, der af forskellige årsager, f.eks. handicap eller manglende it-kompetencer, er fritaget fra kravet om at modtage digital post fra det offentlige – og som derfor heller ikke kan antages at være i stand til at oprette en fremtidsfuldmagt digitalt – ikke i praksis blive afskåret fra at benytte sig af ordningen. Statsforvaltningen, som underskrivelsen og vedkendelsen i sådanne undtagelsesvis tilfælde vil skulle ske over for, vil på samme måde som notaren skulle påse fuldmagtsgiverens identitet, evne til at handle

fornuftsmæssigt, og at oprettelsen af fremtidsfuldmagten er udtryk for den pågældendes egen beslutning.

Den nærmere udformning af oprettelses- og registreringsordningen findes mest hensigtsmæssigt gennemført i administrativt fastsatte regler, idet der herved løbende vil kunne sikres en tidssvarende løsning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

4.2. Fuldmagtens ikraftsættelse og offentliggørelse

4.2.1. Efter princip 7 i europarådsrekommendationen fra 2009 skal medlemsstaterne fastlægge, hvordan det skal bedømmes, om fuldmagtsgiveren har oplevet sådan svækkelse eller tab af evne til at handle fornuftsmæssigt, at fuldmagten dermed træder i kraft.

Af retssikkerhedsmæssige grunde finder Justitsministeriet, at fremtidsfuldmagten bør sættes i kraft af en offentlig instans svarende til den model, der er valgt i Finland, og som der peges på i Sverige. Når der med lovforslaget lægges op til denne ordning, er det navnlig begrundet i, at retsvirkningerne af en fremtidsfuldmagt indtræder på det tidspunkt, hvor fuldmagtsgiver ikke længere har evne til at varetage sine forhold. Af hensyn til fuldmagtsgiver bør der derfor på dette tidspunkt være en kontrol af, om der er forhold, der gør det betænkeligt at sætte fuldmagten i kraft. En model, som den, der er valgt i Norge, hvorefter det er fremtidsfuldmægtigen, der beslutter, at fuldmagten træder i kraft, er på denne baggrund fravalgt. Efter den norske ordning er det frivilligt, om fremtidsfuldmægtigen ønsker at få fuldmagtens ikrafttræden stadfæstet af det offentlige.

Justitsministeriet skal i den forbindelse også bemærke, at det, der bl.a. har vist sig at være et stort problem ved den hidtidige anvendelse af fuldmagter, har været, at aftaleparter ikke har tillid til, at der kan indgås en gyldig og for fuldmagtsgiveren forpligtende aftale med fuldmægtigen, enten pga. tvivl om gyldigheden af fuldmagtsforholdet, eller om hvorvidt et konkret aftaleforhold er omfattet af fuldmagten. Det er således nødvendigt, at fremtidsfuldmægtigene over for omverdenen klart fremstår som legitimerede til at repræsentere fuldmagtsgiveren for derved at opnå en reel mulighed for at varetage fuldmagtsgiverens forhold og interesser. Dette opnås bl.a. ved, at det er en offentlig myndighed, der beslutter at sætte fremtidsfuldmagten i kraft og dermed legitimerer dens gyldighed.

4.2.2. Efter Justitsministeriets opfattelse vil Statsforvaltningen være rette myndighed til at træffe afgørelse om en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse. Statsforvaltningen har erfaring med værgemålsager, der har mange fællestræk med de påtænkte myndighedsopgaver i fremtidsfuldmagtsordningen. Det drejer sig navnlig om at vurdere, hvornår en persons helbredstilstand er af en sådan karakter, at personen ikke har evne til at varetage sine økonomiske og personlige forhold.

Statsforvaltningen har dermed gode forudsætninger for at behandle sager vedrørende fremtidsfuldmagter.

Med lovforslaget foreslås det på den baggrund, at Statsforvaltningen skal varetage de myndighedsopgaver, som der lægges op til med fremtidsfuldmagtsordningen.

4.2.3. Initiativet til at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft bør efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt være hos fremtidsfuldmægtigen, idet fuldmagtsgiveren i mange tilfælde ikke selv vil være i stand til at indgive en anmodning. Dette svarer til den ordning, der er valgt i Norge og Finland, og som der peges på i Sverige.

Det bemærkes i den forbindelse, at fremtidsfuldmagtsforholdet må forventes at bygge på en nær relation og tillid mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen. Dermed må det forventes, at fremtidsfuldmægtigen er bekendt med og har indvilget i at påtage sig hvervet. Det må også forventes, at fremtidsfuldmægtigen har løbende kontakt med fuldmagtsgiveren og dermed indsigt i den pågældendes tilstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør det dog ikke alene være fremtidsfuldmægtigene, der kan anmode om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt. I nogle tilfælde vil fuldmagtsgiveren – uanset sin tilstand – være i stand til selv at anmode Statsforvaltningen om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft. Det må forventes, at fuldmagtsgivere – selvom de på grund af sygdom, svækket mental funktion eller helbred ikke har evne til at varetage deres forhold – i nogle tilfælde er bevidste om konsekvensen af deres tilstand og kan udtrykke ønske om, at fremtidsfuldmagten sættes i kraft, og at de ligeledes forstår betydningen heraf. Der henvises i den forbindelse til, at der også efter værgemålsloven, jf. § 5, stk. 2, og § 7, er adgang til, at den berørte person selv kan anmode om værgemål eller samværgemål.

Justitsministeriet finder således, at der også bør være mulighed for, at fuldmagtsgiveren kan anmode om ikraftsættelse af fuldmagten.

Sammenfattende foreslås det med lovforslaget, at en sag om en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse indledes ved, at fremtidsfuldmægtigene (i forening) eller fuldmagtsgiveren indgiver en anmodning herom til Statsforvaltningen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 4 og bemærkningerne hertil.

4.2.4. Justitsministeriet har dernæst overvejet, på hvilket grundlag Statsforvaltningen skal træffe afgørelse, og hvordan dette grundlag skal tilvejebringes.

Statsforvaltningen vil for det første skulle påse, at fremtidsfuldmagten er gyldigt oprettet. Det vil sige, at den er oprettet i Fremtidsfuldmagtsregisteret og efterfølgende vedkendt for en notar og i den forbindelse forsynet med en notarpåtegning. Hvis fremtidsfuldmagten undtagelsesvis er oprettet uden brug af den digitale selvbetjeningsløsning, vil Statsfor-

valtningen skulle påse, at fremtidsfuldmagten er påført en myndighedspåtegning i denne forbindelse.

I lyset af, at fremtidsfuldmagtsordningen tilsigtes at være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, finder Justitsministeriet, at det som udgangspunkt bør være den, der anmoder om ikraftsættelsen – navnlig fremtidsfuldmægtigen – som skal tilvejebringe grundlaget for afgørelsen.

Da ikraftsættelse er betinget af fuldmagtsgiverens helbredsforhold, foreslås det, at anmodningen skal vedlægges en lægeerklæring fra fuldmagtsgivers privatpraktiserende læge, speciallæge eller læge på hospital eller andet behandlingssted vedrørende fuldmagtsgiverens aktuelle helbredstilstand. Tilsvarende lægeerklæringer anvendes i værgemålssager.

Det tilsigtes, at Statsforvaltningen som udgangspunkt alene på grundlag heraf skal kunne tage stilling til fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse. Der lægges med lovforslaget op til, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om udformningen af lægeerklæringen, således at det sikres, at Statsforvaltningen deri kan finde det fornødne grundlag for afgørelsen, jf. lovforslagets § 8, stk. 1.

Da en anmodning om en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse normalt vil blive indgivet af fremtidsfuldmægtigen, er det således den pågældende, der på forhånd skal sørge for at indhente lægeerklæringen. Der lægges med lovforslaget derfor op til, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om fremtidsfuldmægtigens adgang til at indhente en lægeerklæring om fuldmagtsgiverens forhold, jf. lovforslagets § 8. Det vil endvidere være fremtidsfuldmægtigen, der i første omgang skal afholde de udgifter, der er forbundet med udarbejdelsen af lægeerklæringen. Henset til, at der er tale om en nødvendig udgift, der har sammenhæng med varetagelsen af hvervet som fremtidsfuldmægtig, vil fremtidsfuldmægtigen efterfølgende kunne få dækket udgifterne af fuldmagtsgiverens midler, jf. lovforslagets § 17.

Efter den foreslåede ordning vil fremlæggelse af lægeerklæring dog kunne undlades efter Statsforvaltningens skøn. Dette drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor det på anden måde er godtgjort, at den relevante tilstand er indtrådt, eller hvor det ikke er muligt at fremlægge en lægeerklæring, f.eks. fordi fuldmagtsgiveren ikke er endeligt udredt eller ikke egentligt diagnosticeret. Det drejer sig endvidere om tilfælde, hvor fuldmagtsgiver indgiver anmodningen og vurderes i stand til at forstå betydningen heraf. Det forudsættes dog, at Statsforvaltningen er tilbageholdende med at se bort fra kravet om lægeerklæring – også i tilfælde, hvor det er fuldmagtsgiveren, der indgiver anmodningen – fordi formålet med og retsvirkningerne af en fremtidsfuldmagt er knyttet uløseligt sammen med helbreds- og evnemangelskriteriet, jf. lovforslagets § 1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

Der kan også være andre tilfælde, hvor lovforslagets udgangspunkt om, at den, der anmoder om ikraftsættelse, er

forpligtet til at oplyse sagen, og om at grundlaget for Statsforvaltningens prøvelse udgøres af den fremlagte lægeerklæring, bør fraviges. Der lægges således op til, at Statsforvaltningen – i lighed med sine beføjelser i værgemålssager – vil kunne indhente yderligere oplysninger om fuldmagtsgiverens forhold, hvis Statsforvaltningen finder det betænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag, jf. lovforslagets § 6. Er det f.eks. tvivlsomt, om betingelserne for fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse er indtrådt, kan Statsforvaltningen på eget initiativ oplyse sagen yderligere. Dette stemmer overens med forvaltningsmyndigheders almindelige forpligtelse til at oplyse en sag i fornødent omfang, førend der træffes afgørelse, selvom den, der anmoder om en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse, efter lovforslaget som udgangspunkt er pålagt at oplyse sagen.

Statsforvaltningens indhentelse af yderligere oplysninger vil ske i overensstemmelse med reglerne i persondataloven om, hvornår en myndighed må behandle – herunder indhente og videregive – personoplysninger.

Efter persondatalovens § 6 kan almindelige personoplysninger behandles, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til behandlingen, jf. § 6, stk. 1, nr. 1, eller hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til en række nærmere angivne interesser opregnet i bestemmelsens stk. 1, nr. 2-7.

Efter persondatalovens § 7, stk. 1, kan følsomme personoplysninger, herunder oplysninger om helbredsmaessige forhold, som udgangspunkt ikke behandles. Behandling kan dog bl.a. ske, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til behandlingen, jf. § 7, stk. 2, nr. 1, eller hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, jf. § 7, stk. 2, nr. 4.

Det fremgår af persondatalovens § 8, stk. 1, at der for den offentlige forvaltning ikke må behandles oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end de i § 7, stk. 1, nævnte, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver.

Af § 8, stk. 2, fremgår det, at de i stk. 1 nævnte oplysninger ikke må videregives. Videregivelsen kan dog ske, hvis (1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen, (2) videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den oplysningen angår, (3) videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe, eller (4) videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en persons eller virksomheds opgaver for det offentlige.

Efter persondatalovens § 8, stk. 3, må forvaltningsmyndigheder, der udfører opgaver inden for det sociale område, kun videregive de i stk. 1, nævnte oplysninger og de oplysninger, der er nævnt i § 7, stk. 1, hvis betingelserne i stk. 2, nr. 1 eller 2, er opfyldt, eller hvis videregivelsen er et nødven-

digt led i sagens behandling eller nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver.

Efter persondatalovens § 8, stk. 4, må private behandle oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end de i § 7, stk. 1, nævnte, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke hertil. Herudover kan behandling ske, hvis det er nødvendigt til varetagelse af en berettiget interesse og denne interesse klart overstiger hensynet til den registrerede.

De i stk. 4 nævnte oplysninger må ikke videregives uden den registreredes udtrykkelige samtykke. Videregivelse kan dog ske uden samtykke, når det sker til varetagelse af offentlige eller private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrundet hemmeligholdelse.

Persondatalovens regler om behandling – herunder indhentelse og videregivelse – af personoplysninger forudsætter, at der foretages en konkret vurdering af hver enkelt oplysning for sig.

Det bemærkes, at persondatalovens §§ 6-8 alene angår spørgsmålet om, hvornår vedkommende forvaltningsmyndighed som dataansvarlig er *berettiget* til at videregive personoplysninger. Spørgsmålet om, i hvilket omfang myndigheden er *forpligtet* til at videregive sådanne oplysninger til andre forvaltningsmyndigheder, reguleres blandt andet af den generelle bestemmelse om pligtmæssig videregivelse til en anden forvaltningsmyndighed i forvaltningslovens § 31. Bestemmelsen omfatter dog kun offentlige myndigheder. Den foreslåede bestemmelse i § 6, stk. 2, har således selvstændig betydning i forhold til private udbydere af socialservice og sundhedsydelser.

Bestemmelsen indebærer, at Statsforvaltningen kan pålægge offentlige myndigheder og private udbydere af socialservice og sundhedsydelser at videregive oplysninger til Statsforvaltningen, når de anses for nødvendige for sagens behandling.

Det bemærkes, at det følger af § 43, stk. 1, i sundhedsloven, at sundhedspersoner med patientens samtykke kan videregive oplysninger om patientens helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til myndigheder, organisationer og private personer m.fl. til andre formål end behandling.

Det følger af § 43, stk. 2, nr. 1, i sundhedsloven, at videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan ske uden patientens samtykke, når det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives og oplysningen må antages at have væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil.

4.2.5. I lyset af, at initiativet til fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse som udgangspunkt påtænkes at være hos fremtidsfuldmægtigen, har Justitsministeriet overvejet, hvordan fuldmagtsgiveren mest hensigtsmæssigt bør inddrages i ikraftsættelsesprocessen.

Justitsministeriet har i første række overvejet den ordning, der gælder i værgemålssager, hvorefter Statsforvaltningen foretager en høring af den berørte person, medmindre den pågældende ikke med nytte kan udtale sig om spørgsmålet, jf. værgemålslovens § 19, stk. 1. I nogle værgemålssager vil høringen foregå skriftligt, mens den i andre sager vil foregå ved, at den pågældende indkaldes til et møde hos Statsforvaltningen. Det vil typisk være tilfældet, hvis anmodning om værgemål fremsættes af den pågældende person selv, jf. værgemålslovens § 5, stk. 2, eller hvis der er tale om en anmodning om samværgemål, jf. værgemålslovens § 7. Den beskrevne ordning svarer til den ordning, der følges i Finland.

Efter Justitsministeriets opfattelse taler hensynet til, at fremtidsfuldmagtordningen skal være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål – og at det er fuldmagtsgiverens eget valg at benytte ordningen – imod, at Statsforvaltningen skal høre fuldmagtsgiveren som i værgemålssager.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at det formentlig vil være det naturligste i mange familier, at det er de nære pårørende – og ikke en offentlig myndighed som Statsforvaltningen – der tager den måske svære samtale med fuldmagtsgiver om, at denne ikke længere har evne til at varetage sine forhold, hvis den pågældende ikke selv har forståelse herfor. I modsætning til mange værgemål, har den berørte person i fremtidsfuldmagtsordningen selv valgt, at sagen vil kunne indledes, herunder selv valgt, hvem der skal varetage vedkommendes forhold, og fastsat rammerne for, hvordan det skal ske.

Med inspiration fra den model, der peges på i Sverige, lægges der på den baggrund op til en ordning, hvorefter fremtidsfuldmægtigene får pligt til at drøfte anmodningens indgivelse med fuldmagtsgiveren. Drøftelsen kan dog undlades, hvis fuldmagtsgiver ikke er i stand til at forstå betydningen heraf. Hvis fuldmagtsgiveren er i stand til at forstå betydningen af sagen og udtaler sig imod fuldmagtens ikraftsættelse, kan anmodningen ikke indgives.

Tilsvarende den ordning, der peges på i Sverige – og for at understrege vigtigheden af spørgsmålet over for fremtidsfuldmægtigen – lægges der op til, at fremtidsfuldmægtigen på tro og love skal erklære over for Statsforvaltningen, at en sådan drøftelse med fuldmagtsgiveren har fundet sted. Er drøftelsen undladt, skal fremtidsfuldmægtigen redegøre herfor over for Statsforvaltningen. Dermed vil der blive foretaget en prøvelse af, hvorvidt den manglende drøftelse var berettiget. Statsforvaltningen vil i den forbindelse kunne støtte sig til de lægeoplysninger, som er fremlagt. Hvis Statsforvaltningen finder, at drøftelsen burde være foretaget, kan

Statsforvaltningen iværksætte høring af fuldmagtsgiveren på samme måde som ved værgemål.

Herudover bør fremtidsfuldmægtigene have pligt til at underrette fuldmagtsgiverens nærmeste pårørende om indgivelsen af anmodningen, således at de pågældende over for Statsforvaltningen får mulighed at gøre indsigelse imod fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse. Det foreslås, at fremtidsfuldmægtigen tilsvarende skal afgive en erklæring på tro og love om, at denne underretning er foretaget. En eventuel indsigelse vil herefter kunne indgå i Statsforvaltningens samlede afgørelsesgrundlag.

Det forhold, at erklæringen afgives på tro og love, indebærer, at fremtidsfuldmægtigene vil kunne straffes, hvis de forsætligt afgiver en falsk erklæring, jf. straffelovens § 161.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 4 og 5 og bemærkningerne hertil.

4.2.6. Justitsministeriet har endvidere overvejet omfanget af den prøvelse, som Statsforvaltningen skal foretage i forbindelse med en afgørelse om at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft.

I lyset af, at ordningen tilsigtes at være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, som den berørte person selv har valgt, lægges der med lovforslaget op til en væsentligt mindre intensiv prøvelse, end den Statsforvaltningen foretager ved værgemål.

Selv om de helbreds- og evnekriterier, der er betingelse for fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse, svarer til kriterierne i værgemålslovens § 5, stk. 1 og 2, lægges der således op til, at Statsforvaltningen i langt højere grad end i værgemålssager tager anmodningens indgivelse som udtryk for, at ikraftsættelsesbetingelserne er opfyldt. Når en fuldmagtsgiver har valgt, at en person skal agere som fremtidsfuldmægtig, må det også i almindelighed kunne tages som udtryk for, at fuldmagtsgiver har tillid til, at den pågældende kan vurdere, hvornår tiden er inde til, at fremtidsfuldmagten skal træde i kraft.

Følgende udgangspunkt bør efter Justitsministeriets opfattelse gælde for Statsforvaltningens prøvelse: Hvis de lægelige oplysninger dokumenterer en sygdomstilstand eller svækkelse, der i almindelighed fører til, at personer ikke har evne til at varetage deres forhold, kan Statsforvaltningen i almindelighed også lægge til grund, at anmodningens indgivelse er udtryk for, at tilstanden er indtrådt.

Der vil derfor som det klare udgangspunkt ikke være anledning til at indhente yderligere oplysninger.

Giver lægeerklæringen derimod anledning til usikkerhed om, hvorvidt tilstanden er indtrådt, eller foreligger der andre oplysninger, f.eks. indsigelser, som gør det betænkeligt at sætte fremtidsfuldmagten i kraft – og denne betænkelighed ikke umiddelbart afkræftes ved at foretage de undersøgelseskridt, som Statsforvaltningen tillægges mulighed for at

foretage – vil Statsforvaltningen skulle afslå anmodningen om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft.

Fremtidsfuldmagtens indhold vil efter omstændighederne kunne danne grundlag for afslag på at sætte fuldmagten i kraft – f.eks. hvis fuldmagten indeholder instruktioner til fremtidsfuldmægtigen om ulovlige handlinger. Desuden vil tvivl om fremtidsfuldmægtigenes evner til at varetage hvervet eller andre forhold, som kan give anledning til begrundet tvivl om, hvorvidt fremtidsfuldmagtsforholdet vil kunne fungere på betryggende vis, kunne danne grundlag for afslag.

Knytter betænkeligheden sig alene til en bestemt del af fremtidsfuldmagten eller til en bestemt fremtidsfuldmægtig eller subsidiær fremtidsfuldmægtig, lægges der med lovforslaget op til, at Statsforvaltningen kan sætte fremtidsfuldmagten delvist i kraft, dvs. at en del af fuldmagten eller en bestemt fuldmægtig bliver undtaget fra ikraftsættelsen, men at fuldmagten i øvrigt sættes i kraft.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at fremtidsfuldmagtsordningen er tænkt som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, og ordningen vil som følge heraf ikke være egnet til at håndtere komplicerede tvister mv. I det omfang der i forbindelse med Statsforvaltningens prøvelse kommer forhold for dagen, som gør det betænkeligt at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, er det således ikke hensigten, at Statsforvaltningen gennem omfattende undersøgelser mv. søger at fremskaffe det fornødne grundlag for at afgøre komplicerede tvister. Hvis det betænkelige forhold ikke umiddelbart kan afkræftes ved de undersøgelseskridt, som Statsforvaltningen umiddelbart kan foretage inden for rammen af ordningen, skal anmodningen om ikraftsættelse således afslås.

Hvis Statsforvaltningen afslår at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft, vil Statsforvaltningen i stedet kunne indlede en værgemålssag, hvis der vurderes at være behov herfor. Værgemålssystemet vil med de langt mere udbyggede retsgarantier for de berørte, herunder direkte adgang til domstolsprøvelse, være mere egnet til at løse komplicerede tilfælde.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de anførte betragtninger.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil.

4.2.7. Som følge af de retsvirkninger, der er forbundet med en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse, bør Statsforvaltningens afgørelser herom efter Justitsministeriets opfattelse kunne påklages til Civilstyrelsen. Justitsministeriet finder, at de personer, der direkte berøres af afgørelsen, bør være klageberettigede, dvs. fuldmagtsgiveren, fremtidsfuldmægtigene og eventuelle subsidiære fuldmægtige.

Afgørelsen om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt kan imidlertid ligeledes have stor betydning for fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever. På den baggrund foreslås det, at de pågældende ligeledes bliver klageberettigede.

En fortløbende klageadgang og deraf følgende usikkerhed om fuldmagtsforholdet kan risikere at svække ordningens effektivitet og funktionsdygtighed til skade for fuldmagtsgiveren. Det foreslås derfor, at der fastsættes en klagefrist på fire uger i forhold til klage over Statsforvaltningens afgørelse om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt. Efter Justitsministeriets opfattelse afstemmer en klagefrist på fire uger således hensynet til fuldmagtsforholdets stabilitet over for de klageberettigedes tidsmæssige mulighed for at indgive klagen rettidigt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 29 og bemærkningerne hertil.

4.2.8. Justitsministeriet har endeligt overvejet, hvordan en afgørelse om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt skal bekendtgøres.

Efter Justitsministeriets opfattelse indebærer en betryggende fremtidsfuldmagtsordning, at der skal være en høj grad af tillid til fremtidsfuldmagtens gyldighed blandt aftaleparter og offentlige myndigheder mv. Justitsministeriet har derfor overvejet, om afgørelsen om at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft – i lighed med ægtepagter og afgørelser om værgemål med fratagelse af retlig handleevne – skal tinglyses i Personbogen.

Fordelen ved at tinglyse i Personbogen er bl.a., at den ikraftsatte fuldmagt bliver offentlig tilgængelig, og såvel private som offentlige tredjeparter kan enkelt og hurtigt foretage opslag heri. Dermed bliver fremtidsfuldmægtigens legitimitet til at handle på vegne af fuldmagtsgiveren offentligt bekendtgjort på en måde, der sikrer en høj grad af tillid til fremtidsfuldmagtsforholdet. Hvis ordningen på anden måde skal sikres tilsvarende legitimitet og tilgængelighed, vil der være behov for regler, procedurer og administration vedrørende relevante tredjeparters mulighed for adgang til et register over ikraftsatte fremtidsfuldmagter, idet konsekvensen af en vanskeligere og mere begrænset adgang for tredjeparter til at gøre sig bekendt med ikraftsatte fremtidsfuldmagter kan være, at nogle parter ikke har tillid til fuldmagtsforholdet og derfor ikke vil eller er tilbageholdende med at indgå aftaler med fuldmægtigen.

Ulempen ved at tinglyse i Personbogen er bl.a., at også uvedkommende tredjeparter vil kunne finde oplysninger om fremtidsfuldmagten i Personbogen. Denne risiko er dog i et vist omfang imødegået af, at misbrug af oplysninger i Personbogen vil kunne straffes, jf. tinglysningslovens § 50 e.

Justitsministeriet finder efter en samlet vurdering, at fordelene ved at tinglyse fremtidsfuldmagter i Personbogen vægter højere end ulemperne. Efter Justitsministeriets opfattelse er sikring af fuldmægtigens legitimitet til at handle på fuldmagtsgiverens vegne over for en bred kreds af tredjeparter meget tungtvejende. Der lægges på den baggrund op til en ordning, hvorefter afgørelse om at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft tinglyses i Personbogen, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 27 og bemærkningerne hertil.

4.3. Fremtidsfuldmagtens retsvirkninger

4.3.1. I lighed med, hvad der i dag gælder efter aftaleloven, foreslås det, at fremtidsfuldmægtigen i økonomiske forhold ved at handle i fuldmagtsgiverens navn og inden for fuldmagtens grænser kan binde fuldmagtsgiver, som om den pågældende selv handlede, jf. herved aftalelovens § 10.

I økonomiske forhold lægges der således op til en ordning, der er baseret på de almindelige aftaleretlige fuldmagtsregler. Fremtidsfuldmægtigenes beføjelser vil således svare til de beføjelser, som enhver anden fuldmægtig i økonomiske forhold har efter aftaleloven, jf. nærmere herom under pkt. 3.1 ovenfor.

Fremtidsfuldmagter må i almindelighed forventes at blive oprettet som en generalfuldmagt, der giver meget vide beføjelser til at handle på fuldmagtsgivers vegne. Dette har sammenhæng med, at det kan være vanskeligt på forhånd at forudsæ, hvilke forhold der vil kunne opstå behov for at repræsentere fuldmagtsgiver i, og en for begrænset fuldmagt kan føre til, at fuldmagtsgivers interesser ikke vil kunne blive varetaget, når fuldmagtsgiver ikke længere selv kan. En fuldmagt med vide beføjelser vil således i almindelighed være i fuldmagtsgiverens interesse.

Den foreslåede ordning vil på den baggrund indebære, at der lovligt vil kunne meddeles fuldmagt til at varetage alle fuldmagtsgivers økonomiske forhold, hvorved fremtidsfuldmægtigen vil være bemyndiget til at indgå alle de aftaler inden for formueretsområdet, som fuldmagtsgiver selv gyldigt kunne indgå, da vedkommende havde evne til at varetage sine økonomiske forhold. Ordningen vil endvidere indebære, at aftaler med fremtidsfuldmægtigen er gyldige, selv om fuldmagtsgiveren ikke er i stand til at handle fornuftsmæssigt.

I aftaleforhold mellem en forbruger og en erhvervsdrivende tredjepart er der i lovgivningen i visse tilfælde fastsat pligter for tredjeparten til f.eks. at meddele oplysninger til forbrugeren. Det gælder f.eks. efter kreditaftalelovens §§ 7 a-7 b, hvorefter kreditgiveren er pålagt pligt til at meddele forbrugeren en række oplysninger forud for aftaleindgåelsen med henblik på at sætte forbrugeren i stand til at træffe et oplyst valg om aftaleindgåelsen. Kreditgiveren er endvidere efter kreditaftalelovens § 7 c forpligtet til at foretage en kreditvurdering af forbrugeren forud for indgåelse af en kreditaf-tale med den pågældende.

I sådanne tilfælde vil den foreslåede ordning i almindelighed indebære, at oplysninger, som tredjeparten er forpligtet til at meddele forbrugeren, kan meddeles til fremtidsfuldmægtigen, når denne på vegne af fuldmagtsgiveren og inden for fuldmagtens område ønsker at indgå en aftale med tredjeparten. Ønsker en fremtidsfuldmægtig i økonomiske forhold f.eks. at optage eller omlægge et lån i fuldmagtsgiverens faste ejendom eller foretage investeringer for fuldmagtsgive-

rens midler, skal realkreditinstituttets eller bankens information og rådgivning herom således rettes til fuldmægtigen, mens den information og rådgivning, der gives, skal tage udgangspunkt i fuldmagtsgiverens forhold, herunder i hvad fremtidsfuldmægtigen har meddelt realkreditinstituttet eller banken herom. Den ovenfor omtalte kreditvurdering, som realkreditinstituttet eller banken er forpligtet til at foretage, skal på samme måde foretages på grundlag af fuldmagtsgiverens forhold. I den forbindelse bemærkes det, at fremtidsfuldmægtigen vil have pligt til at varetage fuldmagtsgiverens interesser og inddrage den pågældende i vigtigere forhold, jf. pkt. 4.4.1 og lovforslagets § 12 og bemærkningerne hertil, men det påhviler ikke tredjeparten at sikre, at fremtidsfuldmægtigen har iagttaget disse pligter. Tredjeparten kan således gå ud fra, at fremtidsfuldmægtigens tilkendegivelser er udtryk for fuldmagtsgiverens vilje og vil skulle følges på samme måde, som hvis tilkendegivelserne var afgivet af fuldmagtsgiveren selv. Hvis tredjeparten derimod i det konkrete tilfælde er ond tro – f.eks. fordi det er kendeligt for tredjeparten, at der er tale om usædvanlig disposition, som ensidigt er i fuldmægtigens interesse – vil tredjeparten efter omstændighederne ikke kunne gøre en eventuel indgået aftale gældende.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at indføre en pligt for tredjeparter til at indgå aftaler med fremtidsfuldmægtigen. Efter lovforslaget vil det således fortsat – med forbehold for de forpligtigelser, som påhviler parterne efter anden lovgivning – være op til parterne, om der skal indgås en aftale og i givet fald fastlægge, hvilket indhold aftalen skal have.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med det anførte.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil.

4.3.2. For så vidt angår personlige forhold har Justitsministeriet overvejet rækkevidden af de beføjelser, som fremtidsfuldmægtigen skal have i sådanne forhold.

Justitsministeriet har *for det første* overvejet at indføre en ordning, der svarer til en værges beføjelser i personlige forhold. Disse beføjelser er imidlertid ganske vidtgående – navnlig i forhold til mere private forhold, som f.eks. spørgsmål om at afskære besøg fra familiemedlemmer, religiøse forhold mv. Udøvelsen af sådanne beføjelser kan efter omstændighederne være meget konfliktskabende og vil dermed være vanskelige at forene med en ordning, der skal fungere som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål.

Justitsministeriet har *for det andet* overvejet at indføre en ordning, hvorved fremtidsfuldmægtigen får adgang til at repræsentere fuldmagtsgiveren i forhold til offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige, f.eks. private plejehjem.

Fremtidsfuldmægtigens beføjelser vil ved denne ordning være baseret på, at fremtidsfuldmægtigen kan repræsentere

fuldmagtsgiver – som om fuldmagtsgiver selv agerede i forhold til det konkrete spørgsmål – inden for rammerne af, hvad der er muligt efter de almindelige regler om repræsentation i forhold til offentlige myndigheder (forvaltningsmyndigheder og domstole mv.).

I lyset af, at fremtidsfuldmagtsordningen tilsigtes at være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, finder Justitsministeriet, at den anførte model om repræsentation i forhold til offentlige myndigheder er mest hensigtsmæssig, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Afgørende for afgrænsningen af fremtidsfuldmægtigens beføjelser i personlige forhold vil herefter være, om fuldmagtsgiver – på det tidspunkt, hvor vedkommende selv kunne varetage sine forhold – inden for rammerne af de almindelige regler om repræsentation over for offentlige myndigheder kunne have valgt at lade sig repræsentere i sagen mv. i forhold til en offentlig myndighed m.v. Der kan om adgangen til at lade sig repræsentere i forhold til forvaltningsmyndigheder henvises til pkt. 3.2 ovenfor.

Den foreslåede ordning indebærer således, at en fremtidsfuldmægtig inden for rammerne af fremtidsfuldmagten vil kunne indgive ansøgninger på fuldmagtsgivers vegne, herunder ansøgninger om hjælpeforanstaltninger, tilskud, pension mv. Fremtidsfuldmægtigen vil endvidere kunne udøve partsrettigheder, herunder søge aktindsigt, modtage afgørelser og anden korrespondance fra offentlige myndigheder mv. I det omfang der i en sag er behov for at partshøre, vil partshøringen ligeledes skulle rettes til fremtidsfuldmægtigen.

Fremtidsfuldmægtigen vil også over for offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige, kunne komme med tilkendegivelser med hensyn til pleje og omsorg af fuldmagtsgiveren.

Fremtidsfuldmægtigen vil endvidere kunne meddele samtykke på vegne af fuldmagtsgiver, f.eks. et samtykke til at behandle personoplysninger om fuldmagtsgiveren, jf. persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 1.

Den berørte myndighed eller institution vil i almindelighed skulle anse f.eks. en ansøgning fra fremtidsfuldmægtigen som udtryk for fuldmagtsgivers vilje, og vil ikke have anledning til at tage kontakt til fuldmagtsgiver i sagen.

Fremtidsfuldmægtigen vil desuden på fuldmagtsgiverens vegne kunne udøve rettigheder efter sundhedsloven og lade sig repræsentere i behandlingssammenhænge i det omfang, hvor fuldmagtsgiveren hidtil efter denne lovgivning har kunnet lade sig repræsentere af en anden person, f.eks. i forhold til muligheden for aktindsigt i egen journal, samtykke til videregivelse af oplysninger og vejledning på de regionale patientkontorer.

Derudover medfører forslaget en udvidelse af patienters repræsentationsmuligheder på sundhedsområdet, idet en fremtidsfuldmægtig – inden for rammerne af fremtidsfuldmagten

– foreslås ligestillet med en eventuel værge, således at en fremtidsfuldmægtig fremover får de samme beføjelser, som en værge har efter gældende ret.

Ændringerne medfører bl.a., at en fremtidsfuldmægtig i samme omfang som en værge vil kunne udøve partsrettigheder efter sundhedsloven på vegne af en patient, herunder f.eks. anmode om aktindsigt (egenaces), give samtykke til videregivelse af oplysninger, modtage tolkebistand og vejledning fra de regionale patientkontorer, vælge sygesikringsgruppe og læge, udøve retten til frit og udvidet frit sygehusvalg m.v.

Derudover medfører ændringerne, at fremtidsfuldmægtig fremover vil kunne give stedfortrædende samtykke til behandling af varigt inhabile i samme tilfælde, som en værge kan efter gældende ret.

Endelig sikres det, at en fremtidsfuldmægtig i samme omfang og under samme betingelser som en værge kan give samtykke til transplantation af gendanneligt væv fra en levende donor.

Efter omstændighederne kan en myndighed dog kræve, at fuldmagtsgiver medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor det i lovgivningen er bestemt, at en part skal medvirke personligt ved sagens behandling, eller hvor partens personlige medvirken på grund af sagens karakter i øvrigt er af betydning, som f.eks. ved udstedelse af pas eller hvis en undersøgelse af partens person er et nødvendigt led i sagens oplysning, f.eks. en lægeundersøgelse i en arbejdsskade- eller førtidspensionssag. Der vil dog i disse tilfælde i almindelighed ikke være noget til hinder for, at den pågældende kan lade sig bistå af andre, f.eks. have fremtidsfuldmægtigen med som bisidder. En fremtidsfuldmægtig kan således ikke på fuldmagtsgiverens vegne f.eks. indgå ægteskab, begære separation eller skilsmisse, oprette livstestamente mv.

En myndighed kan endvidere efter omstændighederne også afslå at lade fremtidsfuldmægtigen repræsentere fuldmagtsgiver i et personligt forhold, hvis fuldmagtsgivers interesser i at kunne lade sig repræsentere eller bistå findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov.

I det omfang der således i anden lovgivning er fastsat særlige regler om repræsentation, der begrænser den almindelige adgang til at lade sig repræsentere, vil fremtidsfuldmægtigens beføjelser blive begrænset tilsvarende. Det er f.eks. tilfældet efter visse bestemmelser i social- og sundhedslovgivningen, hvor personer, der på en andens vegne kan samtykke til f.eks. behandling, er udtrykkeligt opregnet.

Det bemærkes, at hvis der konkret er behov for at træffe beslutninger i medfør af f.eks. sociallovgivningen, f.eks. om bopæl, kan der efter værgemålslovens § 5, stk. 3, iværksættes et – supplerende – værgemål med henblik herpå. I sådanne tilfælde kan en fremtidsfuldmægtig i personlige forhold f.eks. tillige udpeges som værge.

Særligt i forhold til plejetestamenter bemærkes følgende:

Efter servicelovens § 83, stk. 8, skal kommunen ved tilrettelæggelsen af pleje og omsorg m.v. for en person med en demensdiagnose så vidt muligt respektere dennes vejledende tilkendegivelser for fremtiden med hensyn til bolig, pleje og omsorg (plejetestamenter). I et plejetestamente kan personen med demens tilkendegive ønsker for den fremtidige pleje og omsorg, mens vedkommende endnu er i stand til det. Plejetestamenter understøtter en person med demens i at kunne få indflydelse på hans eller hendes eget liv. Plejetestamentet er vejledende for den indsats, som plejepersonalet skal udføre i forhold til plejen af en borger med demens på det tidspunkt, hvor den pågældende ikke længere er i stand til selv at give udtryk for sine ønsker. At plejetestamenter er vejledende skyldes, at forholdene for en borger med demens kan have ændret sig, siden plejetestamentet blev skrevet. Uanset at fuldmagtsgiveren har oprettet et plejetestamente, vil fremtidsfuldmægtigens bestemmelse på den baggrund gå forud herfor.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 10 og bemærkningerne hertil.

4.3.3. Ifølge princip 9 i Europarådsrekommendationen fra 2009 bør meddelelse af fuldmagten ikke påvirke fuldmagtsgiverens juridiske handleevne, selv om fuldmægtigen råder på den pågældendes vegne.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Fratagelse af en persons retlige handleevne vil således fortsat alene kunne ske i forbindelse med værgemål og efter domstolsprøvelse.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 9 og 10 og bemærkningerne hertil.

4.3.4. Lovforslaget indeholder endvidere regler, om forholdet mellem flere fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, og fremtidsfuldmægtiges afgang til at tilbagekalde andre fuldmagter.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 11 og 20 og bemærkningerne hertil.

4.4. Fremtidsfuldmægtigens pligter mv.

4.4.1. Efter Europarådsrekommendationens princip 10 omfatter fremtidsfuldmægtigens rolle en pligt til at handle i overensstemmelse med fuldmagten og fuldmagtsgiverens interesser, herunder så vidt muligt løbende at informere og rådføre sig med fuldmagtsgiveren.

I overensstemmelse hermed foreslås det, at den, der har fremtidsfuldmagt, skal følge fremtidsfuldmagtens anvisninger og inden for fuldmagtens område varetage fuldmagtsgiverens interesser, herunder så vidt muligt inddrage fuldmagtsgiveren og dennes ægtefælle eller samlever, før fuldmagten anvendes i vigtigere forhold, jf. lovforslagets § 12.

Herved fastlægges den grundlæggende ramme for en fremtidsfuldmægtigs virksomhed.

Fremtidsfuldmægtigen skal således for det første følge de anvisninger, som fuldmagtsgiver har fastsat i fremtidsfuldmagten.

Fremtidsfuldmægtigen har ifølge forslaget for det andet pligt til at varetage fuldmagtsgivers interesser inden for fuldmagtens områder. Dette indebærer ikke blot en ret, men også en egentlig pligt til at anvende fremtidsfuldmagten med henblik på at varetage fuldmagtsgiver forhold. En fremtidsfuldmægtig, der ikke varetager fuldmagtsgivers forhold – f.eks. undlader at sikre, at der betales husleje og andre fornødheder – vil således ikke opfylde denne til pligt.

Der er i den forbindelse også med lovforslaget lagt op til, at fremtidsfuldmægtigen – så længe fuldmagtsgiver kan forstå betydningen heraf – har pligt til at inddrage fuldmagtsgiveren i vigtigere forhold. Pligten tilsigtes nærmere at bestå i at informere og rådføre sig med fuldmagtsgiver.

I tilfælde, hvor fuldmagtsgivers ægtefælle eller samlever ikke er fremtidsfuldmægtig, finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at den pågældende ægtefælle henholdsvis samlever tillige inddrages.

Pligten til at inddrage fuldmagtsgiveren og efter omstændighederne den pågældendes ægtefælle eller samlever er rettet mod fremtidsfuldmægtigen, og det indbyrdes forhold imellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen. Det betyder bl.a., at en tilsidesættelse af denne pligt ikke har virkning udadtil. En aftale med tredjemand kan således ikke tilsidesættes af denne grund.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 12 og bemærkningerne hertil.

4.4.2. Efter Europarådsrekommendationens princip 11 bør medlemsstaterne regulere, hvorledes eventuelle interessekonflikter mellem fuldmagtsgiver og fuldmægtigen bør håndteres.

I lyset heraf foreslås det, at fremtidsfuldmægtigen ikke på fuldmagtsgivers vegne skal kunne indgå retshandler med sig selv eller i øvrigt anvende fremtidsfuldmagten i forhold, hvor der kan foreligge modstridende interesser mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen. Fremtidsfuldmægtigen vil således ikke kunne anvende fremtidsfuldmagten til f.eks. at sælge fuldmagtsgiverens bolig til sig selv. I sådanne tilfælde vil der i stedet efter lovforslagets § 32, nr. 3, kunne beskikkes en særlig værge for fuldmagtsgiveren med henblik på varetagelse af den konkrete disposition, hvis der ikke vil være andre fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, der kan handle på fuldmagtsgiverens vegne.

Der henvises til lovforslagets §§ 13 og 32 og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet foreslår herudover – med inspiration fra værgemålsreglerne – en række mere specifikke regler om fremtidsfuldmægtigens pligter og beføjelser mv., der navnlig har til formål at imødegå situationer, hvor der kan være særlig risiko for interessekonflikter og misbrug.

4.4.3. Det foreslås således bl.a., at en fremtidsfuldmægtig skal holde fuldmagtsgiverens midler adskilt fra egne midler, jf. lovforslagets § 14.

Justitsministeriet har i den forbindelse overvejet, om der bør være pligt til også at holde midler adskilt i tilfælde, hvor fremtidsfuldmægtigen er fuldmagtsgiverens ægtefælle. Herom bemærkes følgende:

Efter gældende ret er retsvirkningerne af, om ægtefæller har formuefællesskab eller særeje, begrænsede under ægteskabets beståen. Retsvirkningerne indtræder reelt først ved formuefællesskabets ophør, dvs. ved separation, skilsmisse eller død. Efter lov om ægteskabets retsvirkninger (retsvirkningsloven) har ægtefæller således ikke pligt til at holde særeje- og fællesejemidler adskilt. Er midlerne blevet sammenblandet, har parterne (eller ved død deres arvinger) ved en bodeling mulighed for at godtgøre, hvilke aktiver, der – helt eller delvist – er fælleseje eller særeje. I praksis har mange ægtepar formentlig overladt det til den ene ægtefælle at varetage ægtefællernes økonomiske forhold, hvilket typisk medfører, at parternes aktiver sammenblandes, uanset om der er tale om fælles- eller særeje.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør parternes valg af, hvordan deres daglige økonomi skal forvaltes, herunder hvilken parts midler, der f.eks. anvendes til forbrug, faste udgifter eller opsparing, ikke blive påvirket af en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse i tilfælde, hvor den ene ægtefælle er fremtidsfuldmægtig og den anden fuldmagtsgiver. Der lægges derfor med lovforslaget op til, at pligten til at holde fuldmagtsgivers midler adskilt fra fremtidsfuldmægtigens ikke skal gælde i disse tilfælde. Reglen er således ikke til hinder for, at en ægtefælle, der bliver fremtidsfuldmægtig, fortsat vil kunne have f.eks. fælles bankkonto med fuldmagtsgiver. Det samme bør efter Justitsministeriets opfattelse gælde i faste samlivsforhold. En fuldmagtsgiver, der måtte ønske en adskillelse af midlerne, vil i overensstemmelse med almindelig aftalefrihed i fuldmagten kunne fastsætte betingelser for fuldmægtigens virke, herunder om at fuldmagtsgiverens særejemidler eller specifikke aktiver skal holdes adskilt fra parternes øvrige formue, eller at den pågældendes – sær- eller fællesejemidler – skal anvendes til f.eks. opsparing frem for forbrug. I sådanne tilfælde vil den ægtefælle eller samlever, der er fremtidsfuldmægtig, efter lovforslagets § 12, have pligt til at efterleve fuldmagtsgivers bestemmelse. I modsat fald vil der være tale om misbrug af fuldmagtsforholdet med den konsekvens, at Statsforvaltningen i forbindelse med en tilsynssag har mulighed for at bringe fuldmagtsforholdet til ophør.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 14 og bemærkningerne hertil.

4.4.4. Der foreslås endvidere en regulering af adgangen til at yde gaver. Der lægges således med lovforslaget op til, at fremtidsfuldmægtigen ikke på fuldmagtsgivers vegne skal kunne yde gaver, jf. lovforslagets § 15. Dette gælder dog ikke sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til fuldmagtsgiverens kår. Almindelige gaver til jul og fødselsdage mv. til personer, som fuldmagtsgiveren er knyttet til, vil således kunne ydes. Desuden vil der kunne ydes gaver, der er bestemt i fremtidsfuldmagten, hvilket ligger i forlængelse af fremtidsfuldmægtigens pligt til at følge fuldmagtens anvisninger.

I forlængelse af forbuddet mod gaver lægges der med lovforslaget også op til, at fremtidsfuldmægtigen ikke skal kunne forpligte fuldmagtsgiveren ved kaution eller anden sikkerhedsstillelse for tredjemands gæld, idet sådanne løfter har samme karakter som gaver, jf. lovforslagets § 16.

I tilknytning til fastsættelse af fremtidsfuldmægtigens pligter foreslås endelig en regel om erstatningsansvar. Hvis fremtidsfuldmægtigen således tilsidesætter sine pligter, vil vedkommende være erstatningsansvarlig over for fuldmagtsgiveren for skade, der forvoldes ved forsætligt eller uagtsomt forhold, jf. lovforslagets § 18.

4.4.5. Henset til, at fremtidsfuldmagtsforholdet beror på en privat aftale, finder Justitsministeriet ikke, at regler om en egentlig honorering af fremtidsfuldmægtigen bør indgå i lovforslaget. Hvis fuldmagtsgiver ønsker at yde et egentligt vederlag til fremtidsfuldmægtigen, kan vedkommende imidlertid bestemme det i fremtidsfuldmagten eller på anden bindende måde.

Fremtidsfuldmægtigen bør dog efter Justitsministeriets opfattelse rimeligvis ikke have direkte udgifter ved hvervet. Således foreslås det, at fremtidsfuldmægtigen, hvis ikke andet er bestemt i fremtidsfuldmagten, kan få dækket de nødvendige omkostninger til varetagelse af hvervet af fuldmagtsgiverens midler, jf. lovforslagets § 17, dvs. udgifter, som fremtidsfuldmægtigen har afholdt. Der kan f.eks. være tale om udgifter til betaling af gebyr for ikraftsættelsesansøgningens indgivelse eller en lægeerklæring til brug for Statsforvaltningens afgørelse om fuldmagtens ikraftsættelse, eller om nødvendige transportomkostninger i forbindelse med repræsentation af fuldmagtsgiver.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 12-18 og bemærkningerne hertil.

4.4.6. Det foreslås endelig, at justitsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte nærmere regler om fremtidsfuldmægtigens pligter og vederlag, herunder om pligt til regnskabsførelse og en øvre beløbsgrænse for vederlag.

Bemyndigelsen forudsættes bl.a. at kunne anvendes, hvis der viser sig behov for at præcisere de pligter, der følger af loven. Bemyndigelsen vil endvidere kunne anvendes til at fastsætte regler, der begrænser en fremtidsfuldmægtigs adgang til aftale sig til vederlag, herunder at sætte en grænse for hvor højt et sådan vederlag kan være.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 19 og bemærkningerne hertil.

4.5. Tilsyn med fremtidsfuldmægtigen

4.5.1. Efter princip 12 i Europarådsrekommendationen fra 2009 bør der etableres en tilsynsmyndighed, som kan handle efter anmodning og af egen drift. Tilsynsmyndigheden bør have beføjelser til at bringe en fremtidsfuldmagt helt eller delvist til ophør.

Som anført under pkt. 2.4 ovenfor er det hensigten, at fremtidsfuldmagtsordningen skal være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, som den berørte person selv vælger. I lyset heraf bør ordningen efter Justitsministeriets opfattelse ikke indeholde det samme intensive tilsyn som ved værgemål. Der lægges således ikke op til, at Statsforvaltningen – som det er tilfældet ved værgemål – bl.a. skal godkende dispositioner, der påtænkes foretaget.

Omvendt bør ordningen efter Justitsministeriets opfattelse omfatte en vis grad af tilsyn af hensyn til fuldmagtsgiverens retssikkerhed, fordi den pågældende ikke evner at varetage sine interesser, herunder selv føre tilsyn med fremtidsfuldmægtigen.

For at skabe balance mellem ovennævnte hensyn foreslås det, at Statsforvaltningen fungerer som tilsynsmyndighed, dog således at Statsforvaltningen som udgangspunkt alene indleder tilsynssag efter anmodning af tredjeparter, f.eks. en pårørende til fuldmagtsgiver, et plejehjem, hospital mv. Af hensyn til fuldmagtsgiverens retssikkerhed bør Statsforvaltningen dog også have adgang til at indlede en tilsynssag af egen drift, hvis Statsforvaltningen på anden måde end en henvendelse fra tredjeparter bliver opmærksom på forhold, som bør undersøges.

Der lægges således med lovforslaget op til, at Statsforvaltningen skal have et "hvilende" tilsyn med fremtidsfuldmægtigen. Statsforvaltningen vil således ikke aktivt skulle følge med i fremtidsfuldmagtsforholdet, før Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde bliver opmærksom på forhold, som må antages at stride mod fuldmagtsgivers interesser.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at indføre en pligt for offentlige myndigheder eller private til at indberette forhold til Statsforvaltningen. Om der kan eller skal foretages indberetning til Statsforvaltningen beror således på lovgivningen i øvrigt, som ikke berøres af lovforslaget.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 21 og bemærkningerne hertil.

4.5.2. Med henblik på udøvelse af tilsynet foreslås det – i lighed med, hvad der gælder i værgemålssager – at fremtidsfuldmægtigen på anmodning fra Statsforvaltningen skal fremlægge oplysninger, som er nødvendige for varetagelse af tilsynsopgaven.

Ligeledes vil fremtidsfuldmægtigen få pligt til at efterkomme Statsforvaltningens pålæg. Det kan f.eks. være et pålæg om egentlig regnskabsførelse med henblik på en nærmere vurdering af fremtidsfuldmægtigens varetagelse af hvervet. Det kan også være pålæg om at foretage eller undlade at foretage bestemte dispositioner.

Der lægges endvidere med lovforslaget op til, at Statsforvaltningen vil kunne indhente oplysninger fra andre end fremtidsfuldmægtigen, f.eks. plejehjem, hospitaler og private borgere, der har kendskab til varetagelsen fuldmagtsforholdet.

Som en konsekvens af tilsynsfunktionen foreslås det endvidere, at Statsforvaltningen kan bringe fuldmagtsforholdet til ophør, jf. nærmere under pkt. 4.6.6 nedenfor. Hvis fremtidsfuldmagten indeholder bestemmelse om en subsidær fuldmægtig, vil dette fuldmagtsforhold i stedet træde i kraft. Alternativt kan Statsforvaltningen af egen drift indlede en sag om værgemål.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 21 og bemærkningerne hertil.

4.5.3. Som alternativ til en offentlig tilsynsmyndighed, peges der i punkt 161 i den forklarende rapport til Europarådsrekommendationen fra 2009 på muligheden for et privat tilsynsinstitut – f.eks. en af fuldmagtsgiveren udpeget advokat – som fuldmægtigen forpligtes til at rådføre sig med i forhold til særlige dispositioner.

I lyset heraf finder Justitsministeriet, at der – som supplement til det offentlige tilsyn – bør være adgang for fuldmagtsgiveren til at bestemme, at en tredjepart skal have indseende med fremtidsfuldmægtigens varetagelse af hvervet, jf. lovforslagets § 2, stk. 3.

Fuldmagtsgiver vil således få mulighed for at udpege f.eks. en advokat, en revisor eller en person, som vedkommende har tillid til, til at føre tilsyn med fremtidsfuldmægtigen.

Et sådan privat tilsyn vil indebære, at fremtidsfuldmægtigen på anmodning skal meddele den pågældende tilsynsperson oplysninger om forvaltningen af fuldmagtsforholdet. Det private tilsyns omfang vil i øvrigt bero på, hvad fuldmagtsgiver nærmere bestemmer i fremtidsfuldmagten. Det kan således f.eks. bestemmes i fuldmagten, at fremtidsfuldmægtigen skal rådføre sig med det private tilsyn i forhold til bestemte dispositioner eller have godkendt disse af tilsynet, f.eks. gavedispositioner, eller aflægge regnskab over for tilsynet efter dettes nærmere bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

Med henblik på at sikre det private tilsyn den fornødne autoritet og en effektiv opgaveudøvelse foreslås det endvidere, at det private tilsyn kan tilbagekalde fremtidsfuldmagten, hvis fuldmagtsgiveren i fuldmagten har givet tilsynet denne beføjelse, jf. pkt. 4.6 nedenfor.

4.6. Tilbagekaldelse, ændring og ophør af fremtidsfuldmagten

4.6.1. Efter princip 6 i europarådsrekommendationen fra 2009 skal fuldmagtsgiveren kunne tilbagekalde fuldmagten, så længe den pågældende ikke har oplevet svækkelse eller tab af evne til at handle fornuftsmæssig.

Det foreslås på den baggrund, at det ikke vil være gyldigt at gøre en fremtidsfuldmagt uigenkaldelig. Tilbagekaldelse og ændring af en fremtidsfuldmagt foreslås at skulle ske på samme måde, som fremtidsfuldmagten er oprettet. Det indebærer, at før fuldmagtsgiveren har vedkendt sig fremtidsfuldmagten over for notaren, vil fremtidsfuldmagten kunne tilbagekalde eller ændres alene via den digitale selvbetjeningsløsning i Fremtidsfuldmagtsregisteret.

Da oprettelse af en fremtidsfuldmagt i lovforslagets forstand som det klare udgangspunkt indebærer, at fuldmagtsgiveren først skal oprette fuldmagten i Fremtidsfuldmagtsregisteret og derefter vedkende sig fuldmagten for en notar, vil tilbagekaldelse og eventuel oprettelse af en ny og ændret fremtidsfuldmagt – frem til fuldmagtens ikraftsættelse – skulle ske for notaren.

Ordningen tænkes i praksis udmøntet således, at hvis en fuldmagtsgiver ønsker at ændre en fremtidsfuldmagt i tiden mellem vedkendelsen og ikraftsættelsen, vil fuldmagtsgiveren i Fremtidsfuldmagtsregisteret skulle lagre en ny fuldmagt til erstatning for den allerede oprettede. Lagring af en yderligere fuldmagt vil alene kunne ske, hvis fuldmagtsgiveren i det digitale system markerer, at det er hensigten, at den nye fuldmagt skal erstatte den allerede oprettede. Ved en efterfølgende notarialforretning vil fuldmagtsgiveren skulle tilbagekalde den tidligere oprettede fuldmagt og vedkende sig den nye fuldmagt. Den nye fuldmagt vil ikke have gyldighed, før notarialforretningen er gennemført.

Hvis fuldmagtsgiveren alene ønsker at tilbagekalde den allerede oprettede fuldmagt, vil dette ligeledes skulle ske for notaren.

Hvis fremtidsfuldmagten undtagelsesvist er oprettet uden brug af den digitale selvbetjeningsordning, vil fremtidsfuldmagten skulle tilbagekalde eller ændres for den myndighed, for hvilken fuldmagten er oprettet eller vedkendt, hvorefter den oprindelige fuldmagt vil blive slettet i Fremtidsfuldmagtsregisteret, og en eventuel ny fuldmagt vil blive gemt.

4.6.2. Justitsministeriet har dernæst overvejet spørgsmålet, om fuldmagtsgiverens adgang til at tilbagekalde eller ændre en fremtidsfuldmagt efter ikraftsættelsen.

I Norge og Finland er der indført adgang til, at ikrafttrådte fremtidsfuldmagter kan tilbagekalde af fuldmagtsgiver, hvis fuldmagtsgiveren kan forstå betydning heraf. I Sverige lægges der umiddelbart op til en ordning, hvorefter fuldmagtsgiveren frit kan tilbagekalde fremtidsfuldmagten i overensstemmelse med de almindelige aftaleretlige regler om tilbagekaldelse af fuldmagter.

Justitsministeriet finder – i overensstemmelse med den norske og finske ordning – at fuldmagtsgiver også efter fuldmagtens ikraftsættelse skal kunne tilbagekalde fuldmagten, hvis den pågældende er i stand til at forstå betydningen af tilbagekaldelsen – dvs. indhold og konsekvens af sin disposition.

Justitsministeriet finder endvidere, at der bør være adgang til at ændre fremtidsfuldmagten, hvis den pågældende er i stand til at forstå betydningen heraf. I modsat fald vil der kunne opstå situationer, hvor der – på grund af den ikraftsatte fuldmagts utilstrækkelighed – vil være behov for at erstatte fuldmagten med et for fuldmagtsgiveren mere indgribende værgemål. Fuldmagtsgiver vil således f.eks. have mulighed for at indsætte en anden fremtidsfuldmægtig eller lade flere forhold omfatte af fuldmagten.

Der lægges på den baggrund med lovforslaget op til en ordning, hvorefter Statsforvaltningen efter anmodning fra fuldmagtsgiveren træffer afgørelse om tilbagekaldelse eller ændring af en ikraftsat fremtidsfuldmagt. Statsforvaltningen vil i den forbindelse skulle vurdere, om betingelserne for tilbagekaldelsen henholdsvis ændringen er opfyldt, dvs. om fuldmagtsgiveren er i stand til at forstå indholdet og konsekvensen af sin disposition. For at oplyse sagen vil Statsforvaltningen f.eks. kunne indkalde fuldmagtsgiveren til en samtale eller indhente oplysninger om fuldmagtsgiverens helbredstilstand eller andre personlige oplysninger fra vedkommendes læge, behandlingssted eller anden privat eller offentlig myndighed eller institution.

Hvis Statsforvaltningen træffer afgørelse om fuldmagtens tilbagekaldelse eller ændring, vil fuldmagtsgiveren, fremtidsfuldmægtigen og andre berørte parter skulle underrettes herom.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 22 og bemærkningerne hertil.

4.6.3. Med lovforslaget lægges op til en ordning, hvorefter fuldmagtsgiveren kan træffe bestemmelse om, at en tredjepart skal have indseende med, hvordan fremtidsfuldmægtigen varetager sit hverv (privat tilsyn). I konsekvens heraf og for at sikre det private tilsyn den fornødne autoritet foreslås det endvidere, at det private tilsyn ligeledes kan tilbagekalde fuldmagten, hvis adgangen hertil er bestemt i fuldmagten.

Adgangen til tilbagekaldelse omfatter fremtidsfuldmagten i sin helhed eller en del heraf, f.eks. en specifik opgave i forhold til handel med værdipapirer. Adgangen til tilbagekaldelse omfatter endvidere en eller flere af fremtidsfuldmægtigene. Sker tilbagekaldelse i forhold til en fremtidsfuldmægtig, består fuldmagtsforholdet i forhold til de øvrige.

Der lægges endvidere op til, at det private tilsyns tilbagekaldelse af fuldmagten skal ske over for Statsforvaltningen, således af tilbagekaldelsen kan blive tinglyst i Personbogen og derved blive offentligt kendt. Statsforvaltningen skal således ikke træffe afgørelse om tilbagekaldelse, men alene drage

omsorg for tinglysning, således at tilbagekaldelsen får retsvirkning.

Endvidere foreslås det ved lovforslagets § 28, at der administrativt kan fastsættes regler om, at Statsforvaltningen skal underrette relevante parter om bl.a. en fremtidsfuldmagts tilbagekaldelse. Bemyndigelsesbestemmelsen vil bl.a. kunne udnyttes i forhold til at fastsætte regler om, at Statsforvaltningen underretter fremtidsfuldmægtigen og andre relevante parter om det private tilsyns tilbagekaldelse af fremtidsfuldmagten.

Med henblik på at sikre fuldmagtsgiveren den fornødne bistand i tilfælde af, at det private tilsyn tilbagekalder fremtidsfuldmagten, foreslås det, at tilsynet bliver berettiget til at anmode Statsforvaltningen om at indlede en værgemålssag.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 23, 28 og 32, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

4.6.4. Efter princip 13 i Europarådsrekommendationen fra 2009 bør betingelserne for ophør af fuldmagtsforholdet reguleres specifikt. Ved ophør i fuldmagtsgiverens levende live bør medlemsstaterne sikre en stillingtagen til, hvilke tiltag til varetagelse af (den tidligere) fuldmagtsgivers interesser, som i stedet bør iværksættes.

I overensstemmelse hermed foreslås det, at et fremtidsfuldmagtsforhold ophører, hvis fuldmagtsgiver kommer under værgemål, jf. lovforslagets § 24. Dette gælder dog ikke, hvis værgemålet angår bestemte forhold, der ikke er omfattet af fremtidsfuldmagten, eller som den, der har fremtidsfuldmagt, er afskåret fra at varetage. F.eks. vil det ikke medføre ophør af fremtidsfuldmagten, hvis der til varetagelse af et særligt forhold er beskikket en særlig værge efter værgemålslovens § 47 på grund af risiko for interessekonflikt mellem fuldmægtigen og fuldmagtsgiveren, jf. lovforslagets § 13 og pkt. 4.4.2 ovenfor.

Det foreslås endvidere, at et fremtidsfuldmagtsforhold ophører, hvis fuldmagtsgiver dør, jf. lovforslagets § 24.

I tilfælde af ophør ved død eller værgemål vil fremtidsfuldmægtigen dog – indtil de fornødne foranstaltninger kan træffes af dødsboet eller værge – kunne foretage de retshandlinger, der er nødvendige for at beskytte boet eller den (tidligere) fuldmagtsgiver mod tab, jf. herved aftalelovens § 24.

4.6.5. Det foreslås endvidere, at en fremtidsfuldmagt ophører, hvis fremtidsfuldmægtigen frasiger sig hvervet, kommer under værgemål eller har oprettet en fremtidsfuldmagt, der sættes i kraft, jf. lovforslagets § 25.

For så vidt angår fremtidsfuldmægtigens adgang til at frasige sig hvervet bemærkes det, at en fremtidsfuldmagt kan være oprettet længe før ikraftsættelsestidspunktet. Fremtidsfuldmægtigens egne forhold kan således have ændret sig efterfølgende, ligesom det reelle omfang af opgaven kan vise sig mere omfattende end antaget af fuldmægtigen.

Er der andre fremtidsfuldmægtige eller indsat subsidiære fremtidsfuldmægtige, som fortsat kan varetage hvervet, vedbliver fremtidsfuldmagten med at være i kraft med de pågældende som fuldmægtige. Ved Statsforvaltningens afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, har Statsforvaltningen taget stilling til, om alle fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige opfylder betingelserne for at varetage hvervet, og i tilfælde af en fremtidsfuldmægtigs frasigelse heraf, er de øvrige fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige således allerede legitimerede til at handle i stedet. Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 ovenfor.

I lovforslagets § 28 bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om pligt til at underrette Statsforvaltningen om en fremtidsfuldmagts ophør. Bemyndigelsen vil bl.a. kunne anvendes til at fastsætte regler om underretning af Statsforvaltningen, hvis en fremtidsfuldmægtig frasiger sig hvervet.

Efter lovforslagets § 27, stk. 3, vil Statsforvaltningen – når den modtager en sådan underretning – foranstalte tinglysning af en meddelelse herom i Personbogen. Hvis den primære fremtidsfuldmægtig har frasagt sig hvervet, vil det således være muligt i Personbogen at se, at den eller de subsidiære fremtidsfuldmægtige er trådt i funktion.

4.6.6. I konsekvens af det tilsyn, som Statsforvaltningen tilsigtes at skulle udøve med fremtidsfuldmægtigen, lægges der med lovforslaget op til, at fremtidsfuldmagtsforholdet kan bringes helt eller delvist til ophør ved Statsforvaltningens afgørelse.

Det foreslås således, at Statsforvaltningen – uden for de øvrige ophørstilfælde – vil kunne træffe afgørelse om en fremtidsfuldmagts ophør, hvis betingelserne for dens ikraftsættelse, ikke længere er til stede, jf. nærmere herom under pkt. 4.2.5 ovenfor. Hvis der således er forhold, der gør det betænkeligt at opretholde fremtidsfuldmagten, vil Statsforvaltningen med lovforslaget få mulighed for at bringe fremtidsfuldmagten helt eller delvist til ophør. Et sådant tilfælde vil f.eks. kunne foreligge, hvis der opstår tvivl om fremtidsfuldmægtigenes evner til at varetage hvervet eller andet forhold, som kan give anledning til begrundet tvivl om, hvorvidt fremtidsfuldmagtsforholdet fortsat vil kunne fungere på betryggende vis.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at fremtidsfuldmagtsordningen er tænkt som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, og ordningen vil som følge heraf ikke være egnet til at tage stilling til komplicerede tvister mv. I det omfang der i forbindelse med Statsforvaltningens tilsyn kommer forhold for dagen, som gør det betænkeligt at opretholde fremtidsfuldmagten, er det således ikke hensigten, at Statsforvaltningen gennem omfattende undersøgelser mv. søger at fremskaffe det fornødne grundlag for at afgøre komplicerede tvister. Hvis det betænkelige forhold ikke umiddelbart kan afkræftes ved de undersøgelsesskridt, som Statsforvaltningen umiddelbart kan foretage inden for ram-

men af ordningen, skal fremtidsfuldmagten sættes ud af kraft.

I de tilfælde, hvor en fremtidsfuldmagt ophører, og der ikke er andre fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, vil Statsforvaltningen kunne tage initiativ til at indlede en sag om værgemål, jf. lovforslagets § 32, nr. 2. Derved sikres det, at en person, der ikke er i stand til at varetage sine forhold, ikke som følge af Statsforvaltningen afgørelse bliver frataget nødvendig bistand hertil. Til varetagelse af samme hensyn vil det private tilsyn kunne anmode Statsforvaltningen om at indlede en værgemålssag, f.eks. hvis tilsynet efter lovforslagets § 23 tilbagekalder en fremtidsfuldmagt, jf. lovforslagets § 32, nr. 1.

Statsforvaltningens indledning af en værgemålssag indebærer, at Statsforvaltningen tager de indledende skridt i sagen efter værgemålslovens regler, herunder i forhold til at sørge for sagens oplysning ved at indhente lægeerklæring og i forhold til at underrette den, som værgemålssagen vedrører (fuldmagtsgiveren), og den pågældendes pårørende i overensstemmelse med værgemålslovens §§ 19 og 20.

Der henvises til i øvrigt lovforslagets §§ 21-27 og § 32, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

4.6.7. I overensstemmelse med de betragtninger der ligger til grund for reglerne om påklage af Statsforvaltningens afgørelser om ikraftsættelse, jf. pkt. 4.2, finder Justitsministeriet, at også afgørelser om ændring, tilbagekaldelse og ophør af fremtidsfuldmagter bør kunne påklages til Civilstyrelsen af den samme kreds af klageberettigede.

Der henvises til pkt. 4.2 og bemærkningerne til lovforslagets § 29.

4.7. Digital kommunikation vedrørende fremtidsfuldmagter

4.7.1. Det indgår i den fælles offentlige digitaliseringsstrategi 2011-2015, at skriftlig kommunikation mellem bl.a. borgere og det offentlige som udgangspunkt skal overgå til digital kommunikation, og at brevpost og anden skriftlig kommunikation udfases i løbet af 2015.

4.7.2. I overensstemmelse med digitaliseringsstrategien foreslås det således, jf. lovforslagets § 8, stk. 2, og § 28, stk. 2, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om digital kommunikation mellem borgerne og Statsforvaltningen, mellem Statsforvaltningen og andre offentlige myndigheder og mellem Statsforvaltningen og private, der udfører opgaver for det offentlige, i forbindelse med indgivelse af anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter og i forbindelse med underretninger om en fremtidsfuldmagts tilbagekaldelse, ændring eller ophør. Bemyndigelsen omfatter endvidere fastsættelse af regler om undtagelser til kravet om digital kommunikation i forhold til borgere, der ikke er it-parate.

Der er ikke ved den foreslåede bemyndigelse til at fastsætte krav om anvendelse af digital kommunikation lagt op til at

ændre grundlæggende forvaltningsretlige regler eller principper om eksempelvis notatpligten, myndighedernes vejledningspligt, pligten til at oplyse en sag tilstrækkeligt mv., udover indførelse af kravet om anvendelse af digital kommunikation. Kravet om digital kommunikation er en fravigelse af det almindelige forvaltningsretlige udgangspunkt om, at der er formfrihed for borgeren til at henvende sig til offentlige myndigheder, som borgeren vil. Dette følger bl.a. af lovbemærkningerne til forvaltningslovens § 32 a, jf. lovforslag nr. L 72 af 30. januar 2002 om ændring af forvaltningsloven (Digital kommunikation) (Folketingstidende 2001-02, tillæg A, s. 2062), hvoraf det fremgår, at borgerne som udgangspunkt, det vil sige, hvor der ikke i lovgivningen er fastsat særlige formkrav, har ret til at henvende sig til forvaltningen i den form, de selv ønsker, forudsat at forvaltningen teknisk er i stand til at modtage henvendelser i denne form.

Forvaltningslovens § 32 a giver mulighed for, at vedkommende minister kan fastsætte regler om ret til at anvende digital kommunikation ved henvendelser til den offentlige forvaltning og om de nærmere vilkår herfor, herunder fravige formkrav i lovgivningen, der hindrer anvendelsen af digital kommunikation. Forvaltningslovens § 32 a åbner imidlertid alene for, at der kan fastsættes regler, der giver borgeren en ret til at kommunikere digitalt med det offentlige, men giver derimod ikke mulighed for at fastsætte en pligt for borgeren til at kommunikere digitalt. Derfor foreslås det med dette lovforslag at etablere hjemmel til at fastsætte regler om obligatorisk digital kommunikation i de pågældende sager.

Efter forvaltningslovens § 7 skal en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. De foreslåede bemyndigelsesbestemmelser til at fastsætte regler om digital kommunikation ændrer ikke denne pligt. Statsforvaltningen vil således have pligt til at informere om, at ikraftsættelsesansøgninger og underretninger til Statsforvaltningen mv. skal indgives til Statsforvaltningen på en bestemt måde, og til som hidtil i fornødent omfang at yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse til Statsforvaltningen herom. Det vil i den forbindelse påhvile Statsforvaltningen at hjælpe borgere, der ikke har mulighed for at kommunikere digitalt. Bemyndigelsesbestemmelserne vil ligeledes bl.a. blive udnyttet til at fastsætte regler om undtagelser til kravet om digital kommunikation.

4.7.3. I sammenhæng med de foreslåede bemyndigelser til at fastsætte regler om digital kommunikation vedrørende fremtidsfuldmagter foreslås det endvidere, at der fastsættes regler om, hvornår en digital meddelelse kan anses for at være kommet frem, jf. lovforslagets § 8, stk. 2, og § 28, stk. 2. Der vil således kunne fastsættes regler om, at en digital meddelelse vil blive anset for at være kommet frem til adressaten for meddelelsen (i dette tilfælde Statsforvaltningen), når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen, det vil sige fra det tidspunkt, hvor Statsforvaltningen har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af meddelel-

sen. Det er således uden betydning, om eller hvornår adressaten gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. En meddelelse vil normalt være tilgængelig for en myndighed på det tidspunkt, hvor myndigheden kan behandle eller læse meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i modtagelsessystemet eller i et datasystem. En meddelelse, der først er tilgængelig efter kl. 24:00, anses normalt først for modtaget den dag, meddelelsen er tilgængelig. En ansøgning, anmeldelse, meddelelse mv., der er tilgængelig i myndighedens system eksempelvis klokken 23:59 den 30. november, er således kommet frem den 30. november, uanset at der ikke fysisk sidder en medarbejder hos myndigheden og gør sig bekendt med meddelelsen på dette tidspunkt, der ligger uden for normal arbejdstid/åbningstid. Det kan med digital selvbetjening præcist registreres, hvornår en meddelelse mv. er kommet frem. Hvorvidt fremkomsten er rettidig, må bedømmes efter de gældende forvaltningsretlige regler og eventuelle tidsfrister fastsat i eller i medfør af særlovgivningen. I de tilfælde, hvor myndigheden har behov for at gøre sig bekendt med en meddelelse inden et bestemt tidspunkt, må der fastsættes en tidsfrist, der indeholder såvel en dato som et præcist klokkeslæt for, hvornår anmeldelsen skal være indgivet for at være kommet frem rettidigt. Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med myndighedens it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet. Det vil således ikke komme afsenderen til skade, at meddelelse mv. modtages efter fristens udløb, hvis dette skyldes systemnedbrud hos myndigheden.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 8, stk. 2, og § 28, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

5. Ligestillingsvurdering af lovforslaget

Lovforslaget er kønsneutralt og den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning omfatter både kvinder og mænd samt yngre og ældre mennesker. Lovforslaget er i øvrigt ikke begrænset til at angå en nærmere afgrænset persongruppe. Lovforslaget vil imidlertid bl.a. være relevant for personer, der lider af sygdomme i hjernen og demenssygdomme. Mænd diagnosticeres lidt hyppigere end kvinder med Parkinsons sygdom. Flere kvinder end mænd diagnosticeres dog med demenssygdomme, og omtrent dobbelt så mange ældre kvinder som mænd har Alzheimers sygdom. Lovforslaget forbedrer retstillingen for de pågældende og kan således have positive ligestillingsmæssige konsekvenser.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil indebære meromkostninger for det offentlige, som foreslås finansieret gennem et omkostningsdækkende gebyr.

Der skal etableres et offentligt registreringssystem, således at fremtidsfuldmagter oprettes elektronisk. Oprettelsen i re-

gisteret vil som hovedregel ske ved hjælp af en digital selvbetjeningsløsning. Det skal være muligt efterfølgende at opdatere den oprettede fremtidsfuldmagt i registeret, indtil der er sket vedkendelse for notaren. Samlet set vurderes oprettelse af et sådant register ved Tinglysningsretten at indebære en engangsudgift på 0,8 mio. kr. Drift og vedligehold af registeret kan afholdes inden for Domstolsstyrelsens ramme.

Herudover vil byretterne skulle foretage notarialforretninger, når fuldmagtsgiveren som led i oprettelsen af en fremtidsfuldmagt vedkender sig den for notaren. I den forbindelse vil notaren skulle forsyne fremtidsfuldmagten med en påtegning. Notarpåtegning vil ske digitalt og kun i meget begrænset omfang medføre sagsbehandling ved byretten. Efter retsafgiftslovens § 42 svares 300 kr. for notarialforretninger.

Der vil desuden være omkostninger forbundet med sagsbehandling, idet Statsforvaltningen vil skulle træffe afgørelse i forbindelse med ikrafttrædelse af fuldmagter, tilsyn, tilbagekaldelse samt ophør af sager. Social- og Indenrigsministeriet vurderer, at den gennemsnitlige omkostning pr. ikrafttrædelsessag vil være 866 kr.

Det vurderes, at håndtering af klagesager til Civilstyrelsen vil have et begrænset omfang, som kan holdes inden for Justitsministeriets ramme.

Samlet set vurderes den forventede omkostning pr. sag inklusiv oprettelse af elektronisk register at være ca. 900 kr. Der indføres derfor et omkostningsdækkende gebyr på dette beløb, når fuldmagten sættes i kraft.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

8. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vil alene berøre borgere, som vælger at oprette en fremtidsfuldmagt. For disse borgere vil lovforslaget have begrænsede administrative konsekvenser.

Lovforslaget vil indebære, at fremtidsfuldmagter som hovedregel skal oprettes digitalt i fremtidsfuldmagtsregisteret og efterfølgende vedkendes for en notar. Lovforslaget vil endvidere indebære, at anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter og underretninger om tilbagekaldelse og ophør af fremtidsfuldmagter samt kommunikation med Statsforvaltningen herom som hovedregel skal foregå digitalt.

Lovforslaget vil endvidere indebære, at borgere, som ønsker at oprette en fremtidsfuldmagt, vil skulle betale 300 kr. for en notarialforretning. En borger, som søger om at sætte en allerede oprettet fremtidsfuldmagt i kraft, vil skulle betale 900 kr.

Herudover forventes lovforslaget ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

9. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 18. december 2015 til den 15. januar 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Advokatsamfundet, Alzheimerforeningen, Andelsboligforeningens fællesrepræsentation ABF, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Copenhagen Business School, Juridisk Institut, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Kredit Råd, Dansk Revisorforening, Danske Advokater, Danske Boligadvokater, Danske Regioner, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Ejendomsforeningen Danmark, Ejendoms-mæglernes Landsorganisation, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forbrugerklagenævnet, Foreningen af speciallæger, Foreningen Danske Revisorer, Foreningen af Faste Værger i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Forsikring & Pension, FSR-danske revisorer, Hjernesagen, Hjerneskadeforeningen, Investeringsforeningsrådet, KL, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Lægeforeningen, Parkinsonforeningen, Pengeinstitutankenævnet, Praktiserende Lægers Organisation, Realkreditforeningen, Realkreditankenævnet, Realkreditrådet, Retslægerådet, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Udbetaling Danmark, Ældresagen, Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vil indebære meromkostninger for det offentlige til etablering af et register samt til Statsforvaltningens behandling af sager om fremtidsfuldmagter. Meromkostningerne foreslås finansieret gennem et omkostningsdækkende gebyr.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget indebærer ændringer i de berørte myndigheders sagsgange, men vurderes ikke umiddelbart at have negative administrative konsekvenser af væsentligt omfang.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen af betydning.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgere	Ingen	Lovforslaget vil kun berøre borgere, som opretter en fremtidsfuldmagt. Lovforslaget indebærer, at fremtidsfuldmagter som hovedregel skal oprettes digitalt i Fremtidsfuldmagtsregisteret, og at fuldmagtsgiveren efterfølgende skal vedkende sig fuldmagten for notaren. Lovforslaget indebærer endvidere, at anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter og efterfølgende kommunikation med myndighederne som hovedregel skal foregå digitalt. Lovforslaget indebærer endvidere, at der ved oprettelse af en fremtidsfuldmagt skal betales 300 kr. for notarialforretningen, og at der ved anmodninger om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt skal betales et gebyr.
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til kapitel 1**Oprettelse og indhold af fremtidsfuldmagter**Til § 1*

Den foreslåede bestemmelse omhandler de krav, som en person skal opfylde for at oprette en fremtidsfuldmagt, ligesom bestemmelsen fastlægger begrebet "fremtidsfuldmagt", herunder den tilstand, som fuldmagtens ikraftsættelse er betinget af.

Af den foreslåede bestemmelses *1. led* følger det, at den, der kan oprette en fremtidsfuldmagt, skal være fyldt 18 år og være i stand til at handle fornuftmæssigt.

Fuldmagtsgiveren vil således skulle være en voksen fysisk person. Fuldmagtsgiveren vil endvidere skulle være i stand til at forstå og overskue konsekvenserne af at afgive en bindende fremadrettet viljeserklæring. Kravene til fuldmagtsgiverens habilitet svarer således til kravene til testator ved oprettelse af testamente, jf. arvelovens § 63, stk. 2, nr. 2 og § 64, stk. 5, nr. 4, hvorefter det er en betingelse for at oprette testamente, at testator er i stand til fornuftmæssigt at oprette testamente.

De anførte krav til fuldmagtsgiveren skal være opfyldt på oprettelsestidspunktet, jf. nærmere om dette tidspunkt i lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelses *2. led* fastlægger den tilstand, som fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse er betinget af, og der ville ikke kunne fastsættes bestemmelser, som afviger herfra

i fremtidsfuldmagten. En fremtidsfuldmagt vil således kunne oprettes med henblik på at træde i kraft på et senere tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren som følge af sygdom, svækket mental funktion eller helbred eller lignende ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten. 2. led indeholder dels et helbredskriterium: ”sygdom, svækket mental funktion eller helbred eller lignende”, dels et evnemangelskriterium: ”ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten”.

Kriterierne forudsættes at svare til helbreds- og evnemangelskriterierne i værgemålslovens § 5, stk. 1 og 2, jf. nærmere herom pkt. 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Ordlyden af den foreslåede bestemmelse afviger fra de nævnte bestemmelser i værgemålsloven, hvilket dog alene er begrundet i redaktionelle årsager og hensynet til en sproglig modernisering.

I det omfang fuldmagtsgiver opfylder det helbredsmæssige kriterium, f.eks. ved at være diagnosticeret med en demenssygdom, vil fremtidsfuldmagten således først kunne sættes i kraft, når fuldmagtsgiver som følge af sygdommen ikke længere har evne til at varetage de forhold, som er omfattet af fremtidsfuldmagten (evnemangelskriteriet). I modsætning til værgemålslovens § 5, stk. 1 og 2, indeholder den foreslåede bestemmelse ikke en betingelse om, at der – ud over helbreds- og evnemangelskriterierne – tillige skal være et konkret behov for ikraftsættelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse fastlægger indholdet og omfanget af en fremtidsfuldmagt.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 1* indebærer, at en fremtidsfuldmagt kan gives til en eller flere fremtidsfuldmægtige med henblik på at varetage fuldmagtsgivers økonomiske og personlige forhold. Fuldmagten kan begrænses til at angå et eller flere bestemte forhold. Der vil således i overensstemmelse med de almindelige fuldmagsregler kunne gives fuldmagt til en eller flere personer (fremtidsfuldmægtige). Det forudsættes, at fremtidsfuldmægtige skal være fysiske personer, jf. herved lovforslagets § 7, stk. 2.

Fremtidsfuldmagten vil kunne omfatte både økonomiske og personlige forhold for fuldmagtsgiveren. For så vidt angår økonomiske forhold, kan en fremtidsfuldmagt således omfatte de samme forhold som værgemål, jf. herved værgemålslovens § 5. Om værgelovens § 5 kan der henvises til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

En fremtidsfuldmagt i personlige forhold har et snævrere anvendelsesområde end værgemål, idet anvendelsesområdet er begrænset til at repræsentere fuldmagtsgiveren over for offentlige myndigheder, jf. pkt. 4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger og lovforslagets § 10 og bemærkningerne

hertil, mens et værgemål i personlige forhold kan omfatte personlige forhold bredere set, herunder mere private forhold, som f.eks. religiøse forhold.

Bestemmelsen bygger på princippet om aftalefrihed, og en fremtidsfuldmagt vil således kunne omfatte fuldmagtsgiverens økonomiske og personlige forhold generelt eller alene et eller flere bestemte forhold. Således vil der f.eks. kunne gives fremtidsfuldmagt til foretagelse af specifikke bankforretninger, til salg eller udlejning af fast ejendom eller til at repræsentere fuldmagtsgiveren over for kommunen i forbindelse med ansøgning om hjælp i hjemmet. Ligeledes vil der kunne gives fuldmagt til at varetage alle fuldmagtsgiverens forhold, dvs. personlige og økonomiske forhold generelt.

Fremtidsfuldmagter må i almindelighed forventes at blive oprettet som en generel fuldmagt, der giver meget vide beføjelser til at handle på fuldmagtsgivers vegne. Dette har sammenhæng med, at det kan være vanskeligt på forhånd at forudse, i hvilke forhold der vil kunne opstå behov for at repræsentere fuldmagtsgiver, og en for begrænset fuldmagt kan føre til, at fuldmagtsgivers interesser ikke vil kunne blive varetaget, når fuldmagtsgiver ikke længere selv kan. Fuldmagt med vide beføjelser vil således i almindelighed være i fuldmagtsgiverens interesse.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* kan fuldmagtsgiveren indsætte en eller flere subsidiære fremtidsfuldmægtige, som først får beføjelse til at handle på fuldmagtsgiverens vegne i tilfælde af de (primære) fremtidsfuldmægtiges forfald.

Bestemmelsen opregner de relevante forfaldssituationer. Der vil være tale om midlertidigt forfald, hvis der skal foretages en retshandel, hvor den primære fremtidsfuldmægtig vil være i en interessekonflikt i forhold til fuldmagtsgiveren, jf. lovforslagets § 13. Der vil kunne være tale om varigt forfald, hvis den (primære) fremtidsfuldmægtig på ikraftsættelsestidspunktet ikke opfylder betingelserne for være fremtidsfuldmægtig, jf. § 7, stk. 2 og 3, fremtidsfuldmægtigen frasiger sig hvervet mv., jf. lovforslagets § 25, eller Statsforvaltningen sætter fremtidsfuldmagten ud af kraft i forhold til den pågældende, jf. lovforslagets § 26.

Når forfaldssituationen foreligger, vil den eller de subsidiære fremtidsfuldmægtige umiddelbart – dvs. uden afgørelse fra Statsforvaltningen – få de samme beføjelser til at handle og underlægges samme forpligtelser som de (primære) fremtidsfuldmægtige, jf. lovforslagets kapitel 3.

Der er tale om en udtømmende opregning af de forfaldssituationer, hvor en subsidiær fremtidsfuldmægtig får beføjelser til at handle, og den subsidiære fremtidsfuldmægtig får således ikke beføjelser i andre forfaldssituationer, f.eks. hvis den (primære) fremtidsfuldmægtig er bortrejst på ferie.

En subsidiær fremtidsfuldmægtig skal opfylde de samme krav som de (primære) fremtidsfuldmægtige, herunder ved fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse.

Efter den foreslåede bestemmelse *stk. 3* kan det i fremtidsfuldmagten bestemmes, at en tredjepart skal have indseende med, hvordan den, der har fremtidsfuldmagt, varetager sit hverv. Fuldmagtsgiver har således mulighed for – som supplement til det almindelige tilsyn efter lovforslagets § 21 – at træffe bestemmelse om et privat tilsyn. Fuldmagtsgiver kan således bestemme, at f.eks. en advokat, en revisor eller en person, som vedkommende har tillid til, skal føre tilsyn med fremtidsfuldmægtigen. Et sådan privat tilsyn vil indebære, at fremtidsfuldmægtigen på anmodning skal meddele den pågældende tilsynsperson oplysninger om forvaltningen af fuldmagtsforholdet. Det private tilsyns omfang vil i øvrigt bero på, hvad fuldmagtsgiver nærmere bestemmer i fremtidsfuldmagten. Det kan således f.eks. bestemmes i fuldmagten, at fremtidsfuldmægtigen skal rådføre sig med det private tilsyn i forhold til bestemte dispositioner eller have godkendt disse af tilsynet. Ligeledes kan det være bestemt i fuldmagten, at det private tilsyn skal have tilbagekaldelsesbeføjelser, hvis det private tilsyn finder, at der er grund til at bringe fuldmagtsforholdet til ophør. Herom henvises der til lovforslagets § 23.

Hvis fremtidsfuldmægtigen undlader at rådføre sig med det private tilsyn eller at få godkendt en disposition i tilfælde, hvor det følger af fuldmagten, vil fremtidsfuldmægtigen tilsidesætte sine pligter efter lovforslagets § 12. Det private tilsyn vil herefter have mulighed for at rette henvendelse til Statsforvaltningen med henblik på, at Statsforvaltningen udnytter sine tilsynsbeføjelser – og om nødvendigt sætter fremtidsfuldmagten ud af kraft.

Hvis det private tilsyn er tillagt beføjelse til at tilbagekalde fuldmagten, vil tilsynet efter omstændighederne kunne gøre dette.

Det forudsættes, at det private tilsyn i fremtidsfuldmagten er tilstrækkelig præcist beskrevet til at kunne identificeres, dvs. ved angivelse af et cpr. - eller et CVR-nummer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse omhandler de formelle krav, der skal være opfyldt, for at en fremtidsfuldmagt er gyldigt oprettet i lovforslagets forstand. Der er dels tale om form- og registreringskrav, som har til formål at sikre kendskab til fremtidsfuldmagtens eksistens og en præcis fastlæggelse af dens indhold. Dels er der tale om et krav om vedkendelse over for en notar, som har til formål at sikre, at fuldmagtsgiveren har evne til at handle fornuftsmæssigt, og at fuldmagtsoprettelsen er udtryk for vedkommendes ønske. Henset til at fremtidsfuldmagten er oprettet digitalt, og henset til at fremtidsfuldmagten efter ikraftsættelsen vil skulle anvendes digitalt, foreslås det, at notarens påtegning ligeledes vil blive afgivet digitalt, således at den til enhver tid eksisterende fuldmagt foreligger i registeret i digital form.

Efter den foreslåede bestemmelse *stk. 1* bliver fremtidsfuldmagter omfattet af et skriftlighedskrav. Tilsvarende krav finder anvendelse for andre fremadrettede viljeserklæringer, f.eks. oprettelse af testamente, jf. arvelovens § 63, stk. 1, og § 64, stk. 1, og livstestamente, jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 240 af 20. marts 2007 om livstestamente.

Efter den foreslåede bestemmelse skal en fremtidsfuldmagt for at være gyldig for det første oprettes i et særligt register over fremtidsfuldmagter, der benævnes Fremtidsfuldmagtsregisteret. Fremtidsfuldmagten skal for det andet for at være gyldig vedkendes for en notar. Det betyder, at fuldmagten først er oprettet i lovforslagets forstand, når den er registreret i Fremtidsfuldmagtsregisteret, og fuldmagtsgiveren har vedkendt sig fuldmagten over for notaren, som derefter har forsynet fuldmagten med en påtegning.

De formelle oprettelseskrav indebærer, at der opnås sikkerhed for oprettelsestidspunktet, fordi datoen for notarens påtegning vil ligge fast.

Med lovforslaget lægges der op til, at den første del af oprettelsen – fuldmagtsgiverens oprettelse af fuldmagten i Fremtidsfuldmagtsregisteret – som udgangspunkt sker digitalt ved anvendelse af en selvbetjeningsløsning og digital signatur. Fuldmagtsgiverens oprettelse af fuldmagten i registeret er således en samtidig underskrift af fuldmagten. Der lægges således op til, at fuldmagtsgiveren via en digital løsning og med sine personlige oplysninger logger sig ind i registeret. Det vil være obligatorisk bl.a. at indtaste eget og fremtidsfuldmægtigens cpr. -nummer, men selve fremtidsfuldmagten vil skulle vedhæftes som et separat dokument, hvoraf det individuelle indhold af fuldmagten vil fremgå.

Den efterfølgende del af oprettelsen af en fremtidsfuldmagt består i, at fremtidsfuldmagten vedkendes for en notar. Notaren vil – på samme måde som ved testamentsoprettelse – ved sin påtegning på fremtidsfuldmagten bekræfte fuldmagtsgiverens identitet, evne til at handle fornuftsmæssigt, og at fuldmagtsoprettelsen er udtryk for vedkommendes ønske. Henset til at fremtidsfuldmagten på vedkendelsestidspunktet allerede er oprettet af fuldmagtsgiveren i digital form, vil notarens påtegning ligeledes skulle afgives digitalt på det foreliggende digitale dokument. Der vil således ikke være tale om – sådan som det er tilfældet ved oprettelse af et testamente – at fremtidsfuldmagten vil skulle medbringes i papirform til notarforretningen, og notaren vil heller ikke skulle foretage efterbehandling i form af registrering af fremtidsfuldmagten i registeret eller sørge for opbevaring af kopi af fuldmagten. Notarens opgaver vil i øvrigt svare til opgaverne ved andre notarialforretninger, jf. bekendtgørelse nr. 1555 af 18. december 2007 med senere ændringer.

Den foreslåede bestemmelse i § 3, *stk. 2*, svarer med enkelte tilpasninger til arvelovens § 63, stk. 2, om foretagelse af notarialforretninger ved oprettelse af testamente. Det betyder, at notaren ved sin påtegning af fremtidsfuldmagten skal afgive erklæring om fuldmagtsgiverens identitet, om hvorvidt fuldmagtsgiveren fornuftsmæssigt er i stand til at vedkende

sig fremtidsfuldmagten, om hvilke personer der er til stede under notarialforretningen, og om andre omstændigheder, der kan være af betydning for fremtidsfuldmagtens gyldighed. Det indebærer bl.a., at hvis notaren får indtryk af, at fuldmagtsgiveren ikke har evnen til fornuftsmæssigt at oprette fremtidsfuldmagten, kan notaren afvise at medvirke til oprettelsen. Det indebærer endvidere, at notaren kan udsætte notarialforretningen med henblik på, at der bringes en læge til stede, eller at fuldmagtsgiveren indhenter en lægeerklæring angående vedkommendes evne til at handle fornuftsmæssigt. Det indebærer også, at notaren ved tvivl om fuldmagtsgiverens evne til at handle fornuftsmæssigt – hvis notarialforretningen ikke udsættes med henblik på at indhente en lægeerklæring, eller hvis notaren uanset lægeerklæringen fortsat er i tvivl herom – i sin påtegning skal give udtryk for sin tvivl. En sådan notarpåtegning vil indgå i Statsforvaltningens behandling af en efterfølgende ikraftsættelsessag.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 3* indebærer, at der for hver fuldmagtsgiver alene kan være registreret en fremtidsfuldmagt, forstået som et fuldmagtsdokument. Der kan således ikke samtidigt være registreret flere fremtidsfuldmagter (dokumenter). Der kan derimod være tilknyttet flere fremtidsfuldmægtige – eventuelt med forskellige beføjelser – til et sådant fuldmagtsdokument. Hvis fuldmagtsgiveren ønsker at ændre indholdet af fuldmagten, kan dette ske i overensstemmelse med lovforslagets kapitel 7, således at der registreres et nyt samlet fuldmagtsdokument i registeret.

Der henvises herom til lovforslagets § 22 og bemærkningerne hertil.

Efter den foreslåedes bestemmelses *stk. 4, 1. pkt.*, bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om Fremtidsfuldmagtsregisteret. Det vil bl.a. omfatte regler om, hvem der har adgang til registeret, dvs. efter den foreslåede ordning i første omgang fuldmagtsgiveren, som opretter fuldmagten, notaren, som skal påføre fuldmagten sin påtegning, og Statsforvaltningen, der bl.a. skal træffe afgørelse om at sætte fuldmagten i kraft. Det bemærkes i den forbindelse, at fuldmagten i Fremtidsfuldmagtsregisteret endnu ikke er trådt i kraft, hvorfor der ikke er behov for at aftaleparter skal have adgang til registeret. Når fremtidsfuldmagten sættes i kraft, vil den blive overført til Personbogen, hvorefter den fuldt ud vil være tilgængelig for aftaleparter mv.

Der henvises herom til lovforslagets § 27 og bemærkningerne hertil.

Bemyndigelsen omfatter endvidere fastsættelse af regler om oprettelse af fremtidsfuldmagter, herunder hvordan oprettelsen nærmere skal foretages ved brug af den digitale løsning, der stilles til rådighed, jf. *stk. 1*, for at fremtidsfuldmagten er gyldigt oprettet og registreret.

Bemyndigelsen omfatter derudover fastsættelse af regler om registrering af fremtidsfuldmagter, herunder i hvilke tilfælde registrering kan afvises pga. formelle mangler, f.eks. hvis der ikke er indsat en fremtidsfuldmægtig eller angivet noget

indhold af fuldmagten, eller fuldmagtsgiveren forsøger at registrere flere fremtidsfuldmagter på samme tid, jf. bemærkningerne til bestemmelsens *stk. 2*.

Bemyndigelsen kan tillige udnyttes til at fastsætte regler om behandling af personoplysninger i registeret og om vedligeholdelse af registeret.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 4, 2. pkt.*, bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om notarens virksomhed, og om hvordan vedkendelse af fremtidsfuldmagten for notaren nærmere foretages. Det forudsættes, at notarialforretningen i det væsentligste vil foregå på samme måde som ved testamentsoprettelse, dog tilpasset at en fremtidsfuldmagt foreligger i digital form frem for i fysisk form, og at notaren ikke vil skulle foretage efterbehandling i form af registrering af fremtidsfuldmagten mv.

Bemyndigelsen indebærer, at justitsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om notarens virksomhed mv. i forhold til fremtidsfuldmagter, som svarer til de regler, der efter bekendtgørelse nr. 1555 af 18. december 2007 om notarialforretninger med senere ændringer gælder for oprettelse af notartestamenter.

Det vil bl.a. omfatte regler om fremgangsmåde ved sådanne notarialforretninger, herunder om hvordan en i Fremtidsfuldmagtsregisteret oprettet fremtidsfuldmagt gøres klar til vedkendelsen for notaren, om hvorvidt vedkendelsen for notaren skal ske inden for en vis tidsfrist efter, at fremtidsfuldmagten er gjort klar til vedkendelse, og om konsekvenserne af at en sådan tidsfrist ikke overholdes.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 4, 3. pkt.*, bemyndiges justitsministeren endvidere til at fastsætte regler om, i hvilke tilfælde oprettelse af fremtidsfuldmagter kan ske uden anvendelse af den pågældende digitale løsning, og hvordan oprettelsen og vedkendelsen i givet fald skal foretages. Bemyndigelsen vil bl.a. blive udnyttet til at fastsætte regler om, hvordan en fremtidsfuldmagt undtagelsesvist gyldigt kan oprettes fysisk, hvordan en fremtidsfuldmagt i sådanne tilfælde skal vedkendes, og hvordan registreringen i Fremtidsfuldmagtsregisteret i tilknytning til oprettelsen skal ske. Reglerne vil omfatte personer, der f.eks. som følge af handicap eller manglende it-kompetencer er fritaget fra kravet om at modtage digital post fra det offentlige, og som derfor heller ikke kan antages at være i stand til at oprette en fremtidsfuldmagt digitalt. Der henvises i øvrigt til *pkt. 4.1* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I de undtagelsesvise tilfælde, hvor en fuldmagtsgiver ikke er i stand til at oprette fuldmagten digitalt, jf. § 3, *stk. 4, 3. pkt.*, lægges der op til at fastsætte regler om, at den pågældende i stedet hos Statsforvaltningen vil skulle underskrive fuldmagten, hvorefter Statsforvaltningen vil drage omsorg for registreringen. I den forbindelse vil Statsforvaltningen påse fuldmagtsgiverens identitet, evne til at handle fornuftsmæssigt, og at fremtidsfuldmagtens oprettelse er udtryk for den pågældendes ønske, dvs. at Statsforvaltningen vil vare-

tage den funktion, som notaren ellers varetager under vedkendelsesforretningen. Statsforvaltningen vil i den forbindelse påtage fuldmagten. En fremtidsfuldmagt, der ikke oprettes digitalt, vil således ikke skulle vedkendes for en notar. I de pågældende tilfælde er fuldmagten først oprettet i lovforslagets forstand fra og med det tidspunkt, hvor fuldmagten registreres i registeret. Registreringen vil dog som udgangspunkt ske umiddelbart i forlængelse af underskriften, således at der ikke vil forløbe en længere tidsperiode mellem underskriften og registreringen.

Det vil være en gyldighedsbetingelse for en fremtidsfuldmagt, at den er oprettet og registreret i overensstemmelse med § 3 og regler, der er udstedt i medfør heraf. Hvis en fremtidsfuldmagt ikke opfylder disse betingelser, vil den som udgangspunkt blive afvist af Statsforvaltningen senest på det tidspunkt, hvor der anmodes om ikraftsættelse, jf. lovforslagets § 4, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 2

Fremtidsfuldmagts ikraftsættelse

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse omhandler anmodninger om at sætte fremtidsfuldmagter i kraft.

Det følger af den foreslåede bestemmelses *stk. 1*, at en anmodning om at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft skal indgives af fuldmagtsgiveren eller fremtidsfuldmægtigene i forening til Statsforvaltningen.

Efter bestemmelsen er både fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigene berettigede til at fremsætte anmodningen.

Er der flere fremtidsfuldmægtige indsat i fremtidsfuldmagten, vil anmodningen skulle indgives af disse i forening. Det forudsættes dog, at hvis en af flere fremtidsfuldmægtige er ude af stand til at varetage hvervet, jf. lovforslagets § 7, stk. 2, eller ikke ønsker at påtage sig hvervet, kan anmodningen indgives af de øvrige fremtidsfuldmægtige i forening. Det vil ikke være en betingelse, at eventuelle subsidiære fremtidsfuldmægtige også er med til at indgive anmodningen. Det forudsættes dog, at den eller de subsidiære fremtidsfuldmægtige vil kunne indgive anmodningen, hvis den eller de (primære) fremtidsfuldmægtige er ude af stand til at varetage hvervet, jf. lovforslagets § 7, stk. 2. Hvis den eller de primære fremtidsfuldmægtige f.eks. er kommet under værgeomål, vil den eller de subsidiære fremtidsfuldmægtige således have adgang til at indgive anmodningen. Ligeledes vil den eller de subsidiære fuldmægtige kunne indgive anmodningen, hvis den eller de primære fremtidsfuldmægtige ikke ønsker at påtage sig hvervet.

Hvis der er flere fremtidsfuldmægtige, som ikke indbyrdes kan blive enige om at indgive anmodningen, vil anmodningen ikke kunne indgives.

Det må almindelighed forventes, at det vil være fremtidsfuldmægtigene, der tager initiativ til at anmode om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt, fordi ikraftsættelsen er betinget af fuldmagtsgiverens manglende evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten. På det tidspunkt, hvor fremtidsfuldmagts ikraftsættelse bliver aktuel, kan det således være vanskeligt for fuldmagtsgiveren at indlede sagen. Den foreslåede bestemmelse indebærer imidlertid ikke begrænsninger i fuldmagtsgiverens adgang til at indgive anmodningen til Statsforvaltningen, og fuldmagtsgiveren har således samme adgang hertil som fremtidsfuldmægtigene.

Anmodningen til Statsforvaltningen vil skulle fremsættes på det tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren efter sin egen eller fremtidsfuldmægtigens vurdering ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten, jf. lovforslagets § 1.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* har – i tilfælde, hvor anmodningen indgives af fremtidsfuldmægtigene – til formål at sikre, at fuldmagtsgiver inddrages i processen.

Efter *stk. 2, 1., pkt.* har fremtidsfuldmægtigene således pligt til at drøfte anmodningens indgivelse med fuldmagtsgiver, medmindre denne ikke er i stand til at forstå betydningen heraf. Drøftelsen vil skulle ske, inden anmodningen om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagten indgives. Drøftelsen forudsættes nærmere at skulle omfatte, at fremtidsfuldmægtigene underretter fuldmagtsgiveren om, at fuldmagtsgiveren efter deres opfattelse ikke længere har evne til at varetage sine forhold, og at der i lyset heraf er behov for at indgive anmodningen. Fuldmagtsgiveren vil herefter skulle have lejlighed til at udtale sig for eller imod anmodningen.

Drøftelsen vil kunne undlades, hvis fuldmagtsgiveren er i en tilstand, hvor vedkommende ikke er i stand til at forstå betydningen af anmodningens indgivelse. Undtagelsen tilsigter at omfatte de tilfælde, hvor fuldmagtsgiveren ikke vil være i stand til at medvirke på fornuftig måde – dvs. udtrykke sin holdning til anmodningen. Fremtidsfuldmægtigene vil i den forbindelse skulle udøve et skøn. Fremtidsfuldmægtigene vil dog kunne støtte sig til de lægelige oplysninger, som der er adgang til at indhente. Fremtidsfuldmægtigens skøn vil skulle efterprøves af Statsforvaltningen i forbindelse med afgørelsen om ikraftsættelse.

Det følger af *stk. 2, 2. pkt.*, at dersom fuldmagtsgiver i tilknytning til drøftelsen udtaler sig imod anmodningen, kan denne ikke behandles.

Hvis fuldmagtsgiveren er i stand til at forstå betydningen af anmodningen, og udtaler sig imod, vil fremtidsfuldmægtigene således ikke kunne indgive anmodningen.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 3* har – i tilfælde, hvor anmodningen indgives af fremtidsfuldmægtigene – til formål at sikre, at de øvrige personer, der berøres af fuldmagtsforholdet, får underretning om anmodningen om at få sat fuldmagten i kraft samt lejlighed til at gøre indsigelse herimod.

Fremtidsfuldmægtigene vil således skulle underrette fuldmagtsgiverens nærmeste pårørende om ikraftsættelsesansøgningens indgivelse og om deres adgang til at gøre indsigelse imod fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse over for Statsforvaltningen.

Underretningen vil skulle ske, inden ansøgningen indgives og så betids, at de pågældende vil kunne nå at gøre Statsforvaltningen opmærksom på forhold af betydning for fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse.

Ved *nærmeste pårørende* forstås først og fremmest fuldmagtsgiveren samlevende ægtefælle, registrerede partner eller samlever samt myndige børn og adoptivbørn. Ved "samlever" forstås i lovforslaget en person, som fuldmagtsgiveren lever i et ægteskabslignende forhold med, dvs. at de pågældende har fælles bopæl og huseforhold og reelt set kunne indgå ægteskab med hinanden.

Hvis der ikke er en ægtefælle, samlever eller myndige børn, betragtes forældre og søskende som nærmeste pårørende i bestemmelsens forstand.

I tilfælde hvor fuldmagtsgiveren ikke har kontakt med en eller flere af sine nærmeste pårørende, forudsættes det, at fremtidsfuldmægtigene kan vælge at undlade at underrette de pågældende mod at redegøre for den manglende underretning overfor Statsforvaltningen. Statsforvaltningen vil i sådanne tilfælde vurdere, om de pågældende bør underrettes og vil i givet fald kunne fastsætte en frist herfor, jf. stk. 4.

Den foreslåedes bestemmelses *stk. 4* indebærer, at ansøgningen afvises, hvis fremtidsfuldmagten ikke er gyldigt oprettet, jf. § 3, eller hvis ansøgningen ikke opfylder kravene i § 5 og de i henhold til § 8 fastsatte krav, og kravene ikke kan forventes opfyldt inden for en af Statsforvaltningen fastsat kortere frist.

En fremtidsfuldmagt er ikke gyldigt oprettet, hvis den ikke er oprettet korrekt i Fremtidsfuldmagtsregisteret og forsynet med en notarpåtegning om, at fuldmagtsgiveren vedkender sig fremtidsfuldmagten, og at fremtidsfuldmagten er udtryk for den pågældendes vilje. Statsforvaltningen skal i så fald afvise at sætte den ikraft.

Statsforvaltningen vil også skulle afvise en ikraftsættelsesansøgning, hvis de formelle krav til ansøgningen ikke er opfyldt.

At ansøgningen afvises vil indebære, at Statsforvaltningen – uden at tage stilling til ansøgningens indhold – meddeler fremtidsfuldmægtigen, henholdsvis fuldmagtsgiveren, at ansøgningen ikke kan behandles.

Hvis en ansøgning f.eks. ikke er vedlagt en lægeerklæring, men andre oplysninger, som ikke oplyser sagen tilstrækkeligt, kan Statsforvaltningen dog undlade at afvise ansøgningen og i stedet fastsætte en kortere frist for at fremlægge den nødvendige lægeerklæring.

Det vil være Statsforvaltningen, der beslutter, hvilken frist der må anses for rimelig. I den forbindelse skal der tages højde for fuldmagtsgiverens og fremtidsfuldmægtigenes rimelige mulighed for at få en lægeerklæring udarbejdet, hvis de pågældende uden unødigt ophold tager initiativ til det.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Den foreslåede bestemmelse omhandler de oplysninger, som der skal være til stede for, at ansøgningen om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt kan behandles.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* vil en ansøgning om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt skulle vedlægges en lægeerklæring.

Lægeerklæringen vil skulle omhandle, hvorvidt fuldmagtsgiver er kommet i den tilstand, som fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse er betinget af.

Lægeerklæringen forudsættes i den forbindelse at skulle omfatte en redegørelse for fuldmagtsgivers helbredsmæssige forhold, herunder særligt diagnosen, samt hvorvidt pågældende ud fra en rent lægelig vurdering har evne til at varetage sine økonomiske og personlige forhold. Om muligt vil lægeerklæringen også skulle indeholde oplysninger om forløbet af den forudgående helbredsmæssige svækkelse, og hvordan de helbredsmæssige forhold konkret påvirker pågældendes muligheder for selv at varetage sine forhold. Lægeerklæringen forudsættes endvidere at omfatte en vurdering af, hvorvidt fuldmagtsgiveren som følge af sin helbredstilstand er i stand til at forstå betydningen af fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* regulerer de tilfælde, hvor Statsforvaltningen kan se bort fra kravet om lægeerklæring. Lægeerklæring vil således i disse tilfælde kunne undlades.

Efter *stk. 2,1. pkt.* vil lægeerklæring kunne undlades, hvis det på anden måde end ved lægeerklæring er godtgjort, at fuldmagtsgiveren befinder sig i den nævnte tilstand.

Bestemmelsen tilsigtes anvendt i tilfælde, hvor fuldmagtsgiver befinder sig i en tilstand, der med betydelig klarhed indebærer, at fuldmagtsgiver ikke længere har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, der er omfattet af fuldmagten, og det således vil være forsvarligt at undlade en lægeerklæring. Det vil være op til Statsforvaltningen at vurdere, om det er forsvarligt at undlade lægeerklæring.

Der vil endvidere efter *stk. 2, 2. pkt.* kunne ses bort fra kravet om lægeerklæring, hvis ansøgningen om fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse indgives af fuldmagtsgiveren selv, og den pågældende forstår betydningen heraf.

Den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 2, 2. pkt., tilsigtes anvendt i tilfælde, hvor det af forskellige årsager kan være

vanskeligt inden for kortere tid at indhente en lægeerklæring. Dette kan bl.a. være tilfældet, hvis fuldmagtsgiver endnu ikke er endeligt udredt i det behandlingsmæssige system. I sådanne situationer kan Statsforvaltningen f.eks. indkalde fuldmagtsgiveren til en personlig samtale for at vurdere, om den pågældende ikke har evne til at varetage sine forhold og forstår konsekvenserne af anmodningen. Om kriteriet ”kan forstå betydningen heraf” henvises til lovforslagets § 4, stk. 2, og bemærkningerne hertil. Det forudsættes, at Statsforvaltningen er tilbageholdende med at se bort fra kravet om lægeerklæring – også i tilfælde, hvor det er fuldmagtsgiveren, der indgiver anmodningen.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 3* indebærer, at en anmodning, der indgives af fremtidsfuldmægtigene, skal indeholde en erklæring på tro og love om, at anmodningen indgivelse har været drøftet med fuldmagtsgiveren, jf. lovforslagets § 4, stk. 2, og at de nærmeste pårørende er underrettet om anmodningens indgivelse og deres adgang til at gøre indsigelse, jf. lovforslagets § 4, stk. 3.

I tilfælde hvor fuldmagtsgiveren ikke har kontakt med en eller flere af sine nærmeste pårørende, forudsættes det, at fremtidsfuldmægtigene kan vælge at undlade at underrette de pågældende mod at redegøre for den manglende underretning over for Statsforvaltningen. Statsforvaltningen vil i sådanne tilfælde vurdere, om de pågældende bør underrettes og vil i givet fald kunne fastsætte en frist herfor, jf. *stk. 4*.

At erklæringen afgives på tro og love indebærer, at fremtidsfuldmægtigene vil kunne straffes, hvis de forsætligt afgiver en falsk erklæring, jf. straffelovens § 161.

I de tilfælde, hvor drøftelsen ikke er foretaget som følge af, at fuldmagtsgiveren ikke er i stand til at forstå betydningen heraf, vil fremtidsfuldmægtigene i stedet skulle redegøre herfor. Denne redegørelse forudsættes at skulle omfatte baggrunden for, at fremtidsfuldmægtigene finder, at fuldmagtsgiver befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende ikke i stand til at forstå betydningen af anmodningens indgivelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Den foreslåede bestemmelse omhandler Statsforvaltningens adgang til at indhente yderligere oplysninger til brug for afgørelser om fremtidsfuldmagters ikraftsættelse.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* kan Statsforvaltningen undtagelsesvist af egen drift indhente oplysninger om fuldmagtsgiverens personlige forhold ud over den fremlagte lægeerklæring, hvis det er nødvendigt for sagens behandling. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis fuldmagtsgiverens kontakt til sin egen læge eller behandlingssystemet er begrænset, men hvor den pågældende bor på et plejehjem, hvor personalet har et godt indblik i den pågældendes tilstand. Der kan ligeledes være tale om oplysninger til belysning af fuldmagtsgiverens aktuelle helbredstilstand fra den

pågældendes læge, behandlingssted, fra offentlige myndigheder og institutioner eller fra private udbydere af social service eller sundhedsydelse, f.eks. et privathospital eller et privat plejehjem.

Anvendelsen forudsættes at have undtagelsens karakter, idet de i § 5, stk. 1, fastsatte krav om fremlæggelse af lægeerklæring og justitsministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om erklæringens indhold, jf. § 8, som udgangspunkt forudsættes at sikre, at der ved ikraftsættelsesansøgningens indgivelse foreligger det fornødne afgørelsesgrundlag. Oplysningerne kan indhentes uden samtykke fra fuldmagtsgiver, hvilket har sammenhæng med, at fuldmagtsgiver i nogle tilfælde ikke vil være i en tilstand, hvor vedkommende er i stand til at meddele samtykke. Bestemmelsen bygger således på det nødvendighedskriterium, der anvendes i persondatalovens §§ 6-8. I nødvendighedsbetingelsen ligger der et krav om, at Statsforvaltningen efter en konkret vurdering må antages at have et reelt behov for at indhente oplysningerne for at kunne varetage sine opgaver.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* skal forvaltningsmyndigheder inden for social- og sundhedsområdet og private udbydere af sociale service og sundhedsydelser efter anmodning fra Statsforvaltningen meddele oplysninger om fuldmagtsgiverens personlige og helbredsmæssige forhold, herunder følsomme personoplysninger, jf. persondatalovens §§ 7 og 8. Statsforvaltningens indhentelse af yderligere oplysninger vil således ske i overensstemmelse med reglerne i persondataloven om, hvornår en myndighed må behandle – herunder indhente og videregive – personoplysninger.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 3* indebærer, at Statsforvaltningen kan afkræve personer, der har kendskab til fuldmagtsgiveren, de oplysninger, som anses nødvendige for sagens behandling, jf. *stk. 1*. Bestemmelsen svarer til værge-målslovens § 18, stk. 4. Statsforvaltningen vil således også kunne indhente oplysninger fra private personer, f.eks. fuldmagtsgivers nærtstående, hvis det måtte blive nødvendigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Den foreslåede bestemmelse vedrører Statsforvaltningens prøvelse af en anmodning om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* træffer Statsforvaltningen afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, hvis fuldmagtsgiver må anses for at være i en tilstand som nævnt i § 1, dvs. ikke har evne til at varetage sine forhold inden for de områder, som er omfattet af fuldmagten. Bestemmelsen fastslår således udgangspunktet, hvorefter Statsforvaltningen sætter en fremtidsfuldmagt i kraft, hvis fuldmagtsgiver på baggrund af de lægelige oplysninger og eventuelle andre foreliggende oplysninger må anses for ikke at have evne til at varetage sine forhold.

Der tilsigtes en væsentligt mindre intensiv prøvelse, end den Statsforvaltningen foretager ved værgemål. Hvis de lægelige oplysninger således dokumenterer en sygdomstilstand eller svækkelse, der i almindelighed fører til, at personer ikke har evne til at varetage deres forhold, forudsættes Statsforvaltningen i almindelighed også at skulle lægge til grund, at anmodningens indgivelse er udtryk for, at tilstanden er indtrådt. Giver lægeerklæringen derimod anledning til begrundet tvivl om, hvorvidt tilstanden er indtrådt, og denne tvivl ikke umiddelbart kan afkræftes ved at foretage de undersøgelseskridt, som Statsforvaltningen tillægges mulighed for at foretage, vil Statsforvaltningen skulle afslå anmodningen om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft.

En fremtidsfuldmagt kan herefter ikke sættes i kraft, hvis det af den fremlagte lægeerklæring fremgår, at fuldmagtsgiveren har evne til at varetage sine forhold. I sådanne tilfælde må fuldmagtsgiveren eller fremtidsfuldmægtigene i stedet henvises til at indgive en ny anmodning, når tilstrækkelige oplysninger foreligger.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* kan en fremtidsfuldmagt ikke sættes i kraft i forhold til fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige, som ikke er fyldt 18 år, er under værgemål eller har oprettet en fremtidsfuldmagt, der er trådt i kraft.

Efter bestemmelsens ordlyd forudsættes det, at fremtidsfuldmægtigene er fysiske personer.

Bestemmelsen er udformet således, at hvis der er udpeget flere fremtidsfuldmægtige, som ikke alle opfylder de anførte betingelser, vil fremtidsfuldmagten alene blive sat i kraft for de fuldmægtige, som opfylder betingelserne. Ligeledes vil fremtidsfuldmagten alene blive sat i kraft for de subsidiære fremtidsfuldmægtige, der opfylder betingelserne i § 2, *stk. 2*. På ikraftsættelsestidspunktet foretager Statsforvaltningen således en fuld vurdering af alle fuldmagtsforholdets elementer, dvs. også hvorvidt de subsidiære fuldmægtige opfylder betingelserne for – eventuelt – at kunne indtræde i stedet for fremtidsfuldmægtigene.

Efter bestemmelsens *stk. 3* kan en fremtidsfuldmagt ikke sættes i kraft, hvis det på baggrund af de foreliggende oplysninger findes betænkeligt. Kriteriet ”betænkelig” indebærer bl.a., at en fremtidsfuldmagt ikke kan sættes i kraft, hvis der er begrundet tvivl om, hvorvidt fremtidsfuldmagten er gyldig, om fremtidsfuldmægtigene evner at varetage hvervet, eller om hvorvidt indholdet af fremtidsfuldmagten lader sig gennemføre.

Betænkelsen kan for det første knytte sig til fremtidsfuldmægtigens evne til at varetage hvervet. Dette vil være tilfældet, hvis der foreligger oplysninger om fremtidsfuldmægtigens forhold, som giver anledning til begrundet tvivl om, hvorvidt de pågældende kan varetage hvervet. Det kan f.eks. være betænkeligt at sætte en fremtidsfuldmagt vedrørende økonomiske forhold i kraft i forhold til en fuldmægtig, som efter sagens oplysninger har større personlig gæld og

har udvist vanskelighed ved at håndtere egen økonomi. Det kan ligeledes være betænkeligt at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft i forhold til en fuldmægtig, som efter sagens oplysninger siden fuldmagtens oprettelse er blevet alvorligt syg, hvilket kan give anledning til tvivl om den pågældendes ressourcer i forhold til at drage omsorg for fuldmagtsgiverens forhold.

Betænkelsen kan endvidere knytte sig til karakteren af fuldmagtsgiverens helbredsmæssige svækkelse i forhold til fuldmagtens rammer. Det vil f.eks. være betænkeligt at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, hvis de fremlagte oplysninger om fuldmagtsgiverens helbredstilstand indikerer, at fuldmagtsgiverens interesser ikke i fornødent omfang kan varetages af fremtidsfuldmagten. Fuldmagtsgiverens helbredstilstand kan f.eks. være af en sådan karakter, at et værgemål efter værgemålslovens § 6 med fratagelse af den retlige handleevne kan være relevant for at hindre, at fuldmagtsgiveren udsætter sin formue, indkomst eller andre økonomiske interesser for fare for at forringes væsentligt, eller for at hindre økonomisk udnyttelse.

Det kan desuden være betænkeligt at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft, hvis fuldmagtens bestemmelser ikke kan opfyldes. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis fuldmagtsgiveren har fastsat et privat tilsyn, som ikke længere kan udføre opgaven. I sådanne tilfælde må det formodes, at fuldmagtsgiverens meddelelse af fuldmagt til varetagelse er betinget af tilsynet, og når tilsynet ikke kan træde i funktion, vil grundlaget for fremtidsfuldmagten dermed ikke længere være til stede.

Statsforvaltningen vil efter *stk. 3, 2. pkt.*, kunne træffe afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten delvist i kraft, hvis betænkelsen alene knytter sig til en bestemt del af fuldmagten eller en bestemt fremtidsfuldmægtig. Statsforvaltningen vil således kunne træffe afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten delvist i kraft, hvis de bestemmelser i fuldmagten, som ikke kan opfyldes, må formodes at bero på fuldmagtsgiverens vildfarelse om mulighederne for at give fuldmagt, og bestemmelserne er underordnede i forhold til den samlede fuldmagt. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis fuldmagtsgiveren har bestemt, at fremtidsfuldmægtigene skal foretage specifikke handlinger i strid med lov og ærbarhed, eller hvor det er klart, at dispositionen ikke kan foretages. Har fuldmagtsgiveren f.eks. bestemt, at fremtidsfuldmægtigene skal oprette testamente på fuldmagtsgiverens vegne, kan fremtidsfuldmagten sættes i kraft med anmærkning om, at denne bestemmelse ikke er gældende.

Ligeledes vil fremtidsfuldmagten kunne sættes delvist i kraft, hvis der alene er begrundet tvivl om én fremtidsfuldmægtigs evne til at udføre hvervet betryggende, men hvor der er udpeget flere fuldmægtige eller en eller flere subsidiære fuldmægtige.

I det omfang der i forbindelse med Statsforvaltningens prøvelse kommer forhold for dagen, som gør det betænkeligt at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, forudsættes det, at Stats-

forvaltningen ikke gennem omfattende undersøgelser mv. søger at fremskaffe det fornødne grundlag for at afgøre komplicerede tvister. Hvis det betænkelige forhold ikke kan afkræftes ved de undersøgelseskridt, som Statsforvaltningen umiddelbart kan foretage inden for rammen af ordningen, skal anmodningen om ikraftsættelse således afslås.

Hvis Statsforvaltningen afslår at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft, vil Statsforvaltningen i stedet kunne indlede en værgemålssag, hvis der vurderes at være behov herfor. Værgemålssystemet vil med de langt mere udbyggede retsgarantier for de berørte, herunder direkte adgang til domstolsprøvelse, være mere egnet til at løse komplicerede tilfælde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Efter bestemmelsens *stk. 1* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter.

Det drejer sig bl.a. om udformningen af anmodningen og fastsættelse af hvilke oplysninger, der skal fremgå af anmodningen. Der kan være tale om oplysninger til brug for identificering af fuldmægtigene. Der kan endvidere være tale om oplysninger til brug for Statsforvaltningens vurdering af, om betingelserne for ikraftsættelse er opfyldt. Det kan f.eks. være oplysninger om fremtidsfuldmægtigenes forhold til brug for en vurdering af, om det vil være betænkeligt, jf. lovforslagets § 7, stk. 3, at sætte fremtidsfuldmagten i kraft for de pågældende. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 7, stk. 3.

Det drejer sig derudover om udformningen af lægeerklæringen, der skal vedlægges anmodningen, og om fremtidsfuldmægtigenes adgang til at indhente lægeerklæringen. Bemyndigelsesbestemmelsen forudsættes således bl.a. udnyttet i forhold til udformning af en specifik blanket for lægeerklæringen.

Det drejer sig endvidere om udformningen af tro og loveerklæringen. Bemyndigelsesbestemmelsen forudsættes således endvidere bl.a. udnyttet i forhold til udformning af en specifik blanket for erklæringen.

Efter bestemmelsens *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om, at anmodninger om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt og skriftlig kommunikation til og fra Statsforvaltningen i forbindelse med behandlingen af sådanne anmodninger skal foregå digitalt. Justitsministeren bemyndiges i den forbindelse til at fastsætte nærmere regler om den digitale kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende. I tilknytning til bemyndigelsen til at fastsætte regler om den digitale kommunikation bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om afvisning af ikraftsættelsesansøgninger, der ikke indgives digitalt i overensstemmelse med kravene herom, og om undtagelserne hertil.

I den forbindelse bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om, hvornår en digital meddelelse vedrørende en sag om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt anses for at være kommet frem til Statsforvaltningen.

Bemyndigelsesbestemmelsen forudsættes udnyttet til at fastsætte krav om digital indgivelse af ikraftsættelsesansøgningen med bilag samt om undtagelserne hertil, herunder regler om, hvornår Statsforvaltningen kan afvise ikraftsættelsesansøgninger, der ikke indgives digitalt. Statsforvaltningen vil i den forbindelse have pligt til i fornødent omfang at vejlede og yde bistand til borgere, der retter henvendelse til Statsforvaltningen herom.

Efter bestemmelsens *stk. 3* bemyndiges justitsministeren endelig til efter behov at fastsætte nærmere regler om Statsforvaltningens underretning af berørte parter om fremtidsfuldmagters ikraftsættelse. Reglerne vil navnlig omfatte, hvilke personer og myndigheder der skal underrettes, og hvordan underretningen skal foretages. Efter behov vil der endvidere kunne fastsættes regler om Statsforvaltningens overførsel af information om fuldmagtsforholdet til andre offentlige it-systemer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 3

Fremtidsfuldmagtens retsvirkninger

Til § 9

Den foreslåede bestemmelses *stk. 1* fastlægger retsvirkningerne af en fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold. Efter bestemmelsen bliver den, der har givet en anden fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, umiddelbart berettiget og forpligtet over for tredjemand ved fremtidsfuldmægtigens handlinger i fuldmagtsgiverens navn og inden for fuldmagtens grænser.

Bestemmelsen svarer til aftalelovens § 10. Fremtidsfuldmægtigenes beføjelser i økonomiske forhold vil således svare til de beføjelser, som enhver anden fuldmægtig i økonomiske forhold har efter aftaleloven, jf. nærmere pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Fremtidsfuldmagter må i almindelighed forventes at blive oprettet som en generel fuldmagt, der giver meget vide beføjelser til at handle på fuldmagtsgivers vegne. Dette har sammenhæng med, at det kan være vanskeligt på forhånd at forudse, i hvilke forhold der opstår behov for at repræsentere fuldmagtsgiver, og en for begrænset fuldmagt kan føre til, at fuldmagtsgivers interesser ikke vil kunne varetages fuldt ud, når fuldmagtsgiver ikke selv kan. En fremtidsfuldmagt med vide beføjelser vil således i almindelighed være i fuldmagtsgiverens interesse.

Stk. 1 indebærer, at der lovligt vil kunne meddeles fuldmagt til at varetage alle fuldmagtsgivers økonomiske forhold, hvorved fremtidsfuldmægtigen vil være bemyndiget til at

indgå alle de aftaler inden for formueretsområde, som fuldmagtsgiver selv gyldigt kunne indgå, da vedkommende evnede at varetage sine økonomiske forhold. Stk. 1 vil endvidere indebære, at aftaler med fremtidsfuldmægtigen er gyldige, selv om fuldmagtsgiveren ikke er i stand til at handle fornuftsmæssigt.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at indføre en pligt for tredjeparter til at indgå aftaler med fremtidsfuldmægtigen. Efter lovforslaget vil det således fortsat – med forbehold for de forpligtigelser, som påhviler parterne efter anden lovgivning – være op til parterne, om der skal indgås en aftale og i sidste fald fastlægge, hvilket indhold aftalen skal have.

En fremtidsfuldmagt indebærer ikke, at fuldmagtsgiver fratages sin retlige handleevne. Fratagelse af en persons retlige handleevne vil således fortsat alene kunne ske i forbindelse med værgemål og efter domstolsprøvelse.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* finder aftalelovens § 11, stk. 1, § 20, § 23, 1. pkt., § 25, § 26 og § 27, stk. 1, anvendelse for en fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold.

Aftalelovens regler om bl.a. retsvirkningerne af, at en fuldmægtig handler i strid med fuldmagtsgiverens forskrifter, og om fuldmægtigens erstatningsansvar over for tredjemand m.v. finder således også anvendelse for fremtidsfuldmagter.

Det bemærkes, at aftalelovens § 24 (om en fuldmægtigs beføjelser ved fuldmagtsgivers død mv.) tillige finder anvendelse ved fremtidsfuldmagter, men bestemmelsen herom er indsat i lovforslagets § 24, stk. 3, hvortil der henvises.

For så vidt angår de øvrige bestemmelser i aftalelovens kapitel II om fuldmagt (§ 10, 11, stk. 2, §§ 12-19, §§ 21-22, § 23, 2. pkt., og 27, stk. 2), som bl.a. omhandler tilbagekaldelser af fuldmagter, bemærkes det, at lovforslagets bestemmelser om oprettelse, tilbagekaldelse mv. finder anvendelse for fremtidsfuldmagter i stedet for de anførte bestemmelser i aftaleloven.

For så vidt angår aftalelovens øvrige kapitler, herunder kapitel I om afslutning af aftaler og kapitel III om ugyldige viljserklæringer, tilsigter forslaget ikke at fravige disse bestemmelser i forhold til fremtidsfuldmagter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Den foreslåede bestemmelse fastlægger retsvirkningerne af en fremtidsfuldmagt i personlige forhold.

Bestemmelsen indebærer, at fuldmagtsgiveren i personlige forhold repræsenteres inden for fuldmagtens område af fremtidsfuldmægtigen i forhold til offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige, f.eks. private plejehjem.

Fremtidsfuldmægtigens beføjelser i personlige forhold vil være baseret på de almindelige regler om repræsentation i forhold til offentlige myndigheder.

Afgørende for afgrænsningen af fremtidsfuldmægtigens beføjelser i personlige forhold vil herefter være, om fuldmagtsgiver – på det tidspunkt, hvor vedkommende selv kunne varetage sine forhold – inden for rammerne af de almindelige regler om repræsentation over for offentlige myndigheder kunne have valgt at lade sig repræsentere i sagen mv. i forhold til en offentlig myndighed mv. Der kan om adgangen til at lade sig repræsentere i forhold til forvaltningsmyndigheder henvises til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Repræsentationsadgangen gælder dog ikke alene i forhold til forvaltningsmyndigheder, men også i forhold til domstolene og i forhold til private, når disse udfører opgaver for det offentlige.

Den foreslåede ordning indebærer således, at en fremtidsfuldmægtig inden for rammerne af fremtidsfuldmagten vil kunne indgive ansøgninger på fuldmagtsgivers vegne, herunder ansøgninger om hjælpeforanstaltninger, tilskud, pension mv. Fremtidsfuldmægtigen vil endvidere kunne udøve partsrettigheder, herunder søge aktindsigt, modtage afgørelser og anden korrespondance fra offentlige myndigheder mv. I det omfang der i en sag er behov for at partshøre, vil partshøringen skulle rettes til fremtidsfuldmægtigen. En fremtidsfuldmægtig vil endvidere over for offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige, kunne komme med tilkendegivelser med hensyn til pleje af og omsorg for fuldmagtsgiveren.

Fremtidsfuldmægtigen vil endvidere kunne meddele samtykke på vegne af fuldmagtsgiver, f.eks. et samtykke til at behandle personoplysninger om fuldmagtsgiveren, jf. persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 1.

Fremtidsfuldmægtigen vil bl.a. på fuldmagtsgiverens vegne kunne udøve partsrettigheder efter sundhedsloven og lade sig repræsentere i behandlingssammenhænge i det omfang, hvor fuldmagtsgiveren hidtil efter denne lovgivning har kunnet lade sig repræsentere af en anden person, f.eks. i forhold til aktindsigt i egen journal, at modtage vejledning mv. på de regionale patientkontorer, at modtage vederlagsfri tolkebistand og indtræde i fuldmagtsgiverens retsstilling for så vidt angår valg af læge og sygesikringsgruppe.

Den berørte myndighed eller institution mv. vil i almindelighed skulle anse f.eks. en ansøgning fra fremtidsfuldmægtigen som udtryk for fuldmagtsgivers vilje, og vil ikke have anledning til at tage kontakt til fuldmagtsgiver i sagen.

Efter omstændighederne kan en myndighed dog kræve, at fuldmagtsgiver medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor det i lovgivningen er bestemt, at en part skal medvirke personligt ved sagens behandling, eller hvor partens personlige medvirken på grund af sagens karakter i øvrigt er af betydning,

som f.eks. ved udstedelse af pas eller hvis en undersøgelse af partens person er et nødvendigt led i sagens oplysning, f.eks. en lægeundersøgelse i en arbejdsskade- eller førtidspensionssag. Der vil dog i disse tilfælde i almindelighed ikke være noget til hinder for, at den pågældende kan lade sig bistå af andre, f.eks. have fremtidsfuldmægtigen med som bisidder.

En myndighed kan endvidere efter omstændighederne også afslå at lade fremtidsfuldmægtigen repræsentere fuldmagtsgiver i et personligt forhold, hvis fuldmagtsgivers interesse i at kunne lade sig repræsentere eller bistå findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov.

I det omfang der i anden lovgivning er fastsat særlige regler om repræsentation, som begrænser den almindelige adgang til at lade sig repræsentere, vil fremtidsfuldmægtigens beføjelser således blive begrænset tilsvarende. Fremtidsfuldmægtigen kan således f.eks. ikke møde som fuldmagtsgiverens rettergangsfuldmægtig i en retssag efter retsplejelovens § 260, stk. 3, medmindre vedkommende på anden måde opfylder betingelserne herfor. Fremtidsfuldmægtigen vil f.eks. heller ikke have de særlige beføjelser efter servicelovens § 129, stk. 2, til at tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling om, at en f.eks. svært dement fuldmagtsgiver, som på grund af demensen mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til et bestemt botilbud for at få den nødvendige hjælp, omsorg og pleje. Beføjelse til at tiltræde en sådan indstilling har kun en værge, jf. servicelovens § 129, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 11

Den foreslåede bestemmelses *stk. 1* regulerer det indbyrdes forhold mellem flere fremtidsfuldmægtige.

Er der flere fremtidsfuldmægtige, indebærer bestemmelsen, at disse hver for sig får beføjelse til at repræsentere fuldmagtsgiveren i økonomiske og personlige forhold. En fremtidsfuldmægtig er således som udgangspunkt berettiget til at handle selv. Alle fremtidsfuldmægtigene behøver således ikke at være til stede, når der indgås en aftale.

Bestemmelsen er dog ikke til hinder for, at fuldmagtsgiveren træffer anden bestemmelse. Fuldmagtsgiveren vil således kunne bestemme, at flere fremtidsfuldmægtige generelt skal råde i forening eller råde i forening vedrørende et eller flere nærmere bestemte forhold.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* regulerer subsidiære fremtidsfuldmægtiges beføjelser til at handle på fuldmagtsgiverens vegne. Bestemmelsen indebærer, at subsidiære fremtidsfuldmægtige alene vil have beføjelse til at repræsentere fuldmagtsgiveren i personlige og økonomiske forhold, hvis de (primære) fremtidsfuldmægtige er forhindret i at varetage hvervet, jf. § 7, stk. 2 og 3, og §§ 13, 25 og 26. Om

disse forfaldssituationer henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 4

Fremtidsfuldmægtigenes pligter mv.

Til § 12

Den foreslåede bestemmelse fastlægger den overordnede ramme for fremtidsfuldmægtigens virksomhed.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* skal den, der har fremtidsfuldmagt, følge fremtidsfuldmagtens anvisninger og inden for fuldmagtens område varetage fuldmagtsgiverens interesser, herunder så vidt muligt inddrage fuldmagtsgiveren og dennes ægtefælle eller samlever, før fuldmagten anvendes i vigtigere forhold.

Fremtidsfuldmægtigen vil således for det første skulle følge de anvisninger, som fuldmagtsgiver har fastsat i fremtidsfuldmagten. Fremtidsfuldmægtigen vil for det andet have pligt til at varetage fuldmagtsgivers interesser inden for fuldmagtens områder. Dette indebærer ikke blot en ret, men en egentlig pligt til at anvende fremtidsfuldmagten med henblik på at varetage fuldmagtsgivers forhold.

En fremtidsfuldmægtig, der ikke varetager fuldmagtsgivers forhold – f.eks. undlader at sikre, at der betales husleje og andre fornødenheder – vil således ikke opfylde denne pligt. Fremtidsfuldmægtigen vil endvidere – så længe fuldmagtsgiver kan forstå betydningen heraf – have pligt til at inddrage fuldmagtsgiveren i vigtigere forhold. Pligten tilsigtes nærmere at bestå i at informere og rådføre sig med fuldmagtsgiver. Pligten til at inddrage fuldmagtsgiveren forudsættes at svare til pligten for en værge til at give den, der er under værgemål, medindflydelse, jf. værgemålslovens § 26, stk. 1. Fuldmagtsgiveren forudsættes således i samme omfang, som den, der er under værgemål, at skulle have medindflydelse på fremtidsfuldmægtigens dispositioner. I overensstemmelse hermed vil det skulle give mening at inddrage fuldmagtsgiveren i beslutningsprocessen, og der skal således være tale om forhold, som fuldmagtsgiveren er i stand til at forholde sig til. Er der f.eks. tale om stillingtagen til et indviklet økonomisk spørgsmål, vil dette i mange tilfælde ikke være tilfældet, fordi fuldmagtsgiveren ikke kan forventes at kunne forstå og danne sig overblik over spørgsmålets detaljer. Medinddragelse af fuldmagtsgiveren vil ofte være mere aktuelt i personlige forhold, hvor den pågældende kan have en mere sikker opfattelse af f.eks. ønsker om deltagelse i aktiviteter på et plejehjem.

Inddragelse af fuldmagtsgiveren suppleres af et krav om inddragelse af den pågældendes ægtefælle eller samlever. Om definitionen af hvornår en person kan betragtes som fuldmagtsgiverens samlever, henvises der til bemærkningerne til lovforslagets § 4, stk. 3. Kravet om inddragelse skal sikre, at vigtigere dispositioner, der vil berøre ægtefællen el-

ler samleveren, gennemføres med den pågældendes inddragelse. Der kan være tale om dispositioner, der vedrører fællesboet, eller over parrets faste bopæl. I det omfang det følger af anden lovgivning, at ægtefællen skal give sit samtykke til dispositionen, f.eks. samtykke til at afhænde eller pantsætte familiens fælles bolig, jf. § 18, stk. 1, i lov om ægteskabets retsvirkninger, vil fremtidsfuldmægtigen skulle indhente et sådan samtykke.

Inddragelsesprincippet gælder alene i vigtigere forhold. Det ville således være upraktisk og byrdefuldt, hvis fuldmagtsgiveren konsekvent skulle inddrages i dagligdags, rutinemæssige eller sædvanlige dispositioner, f.eks. tilbagevendende udgifter som husleje. Tilsvarende betragtninger gør sig gældende i forhold til fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever.

Pligten til at inddrage fuldmagtsgiveren og efter omstændighederne den pågældendes ægtefælle eller samlever er rettet mod fremtidsfuldmægtigen, og det indbyrdes forhold mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen. Det betyder bl.a., at en tilsidesættelse af denne pligt ikke har virkning udadtil. En aftale med tredjemand kan således ikke tilsidesættes af denne grund.

Efter den foreslåede bestemmelse *stk. 2* vil fremtidsfuldmægtigene skulle opbevare fornøden dokumentation for de dispositioner, som er foretaget som led i fuldmagtsforholdet. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 21, stk. 3, om Statsforvaltningens tilsyn. Det forudsættes således, at fremtidsfuldmægtigen sørger for at opbevare den dokumentation, der er tilstrækkelig til, at den pågældende kan redegøre for sine dispositioner over fuldmagtsgiverens midler og sine dispositioner i forhold til offentlige myndigheder i afgørelsessager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 13

Den foreslåede bestemmelse regulerer situationer, hvor der kan opstå interessekonflikt mellem fremtidsfuldmægtigenes varetagelse af fuldmagtsgiverens forhold og varetagelsen af den pågældendes egne forhold.

Ifølge bestemmelsen vil den, der har fremtidsfuldmagt, således ikke på fuldmagtsgivers vegne kunne indgå retshandler med sig selv eller i øvrigt anvende fremtidsfuldmagten i forhold, hvor der kan foreligge modstridende interesser. Efter formuleringen "kan foreligge" er risikoen for interessekonflikt tilstrækkelig til, at fremtidsfuldmægtigen ikke kan handle. Det afgørende er således ikke, at fuldmagtsgiver og fremtidsfuldmægtig åbenbart har modstridende interesser.

Den foreslåede bestemmelse indebærer bl.a., at en fremtidsfuldmægtig ikke vil kunne indgå retshandler med sig selv som led i varetagelsen af fuldmagtsforholdet, f.eks. hvor fremtidsfuldmægtigen ønsker at købe en fast ejendom af fuldmagtsgiveren. Bestemmelsen indebærer endvidere, at

fremtidsfuldmægtigen ikke i øvrigt kan anvende fremtidsfuldmagten i forhold, hvor der kan foreligge modstridende interesser.

Bestemmelsens anvendelsesområde forudsættes at svare til værgemålslovens § 47 om beskikkelse af særlige værger bl.a. i tilfælde af risiko for modstridende interesser mellem værger og den, som værgemålet angår. Det forudsættes dog, at bestemmelsen i almindelighed ikke er til hinder for, at en fremtidsfuldmægtig, der tillige er fuldmagtsgiverens ægtefælle, afhænder en ejendom, som ægteparret ejer i sameje. Når fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen ejer en ejendom i sameje, vil de pågældendes interesser i forbindelse med et salg normalt være sammenfaldende. Dette gælder også, hvis ejendommen afhændes til et fælles barn. Hvis der i forhold til en konkret disposition foreligger omstændigheder, f.eks. ved aftalen eller i øvrigt, der indikerer, at fuldmægtigen og fuldmagtsgiveren kan have modstridende interesser, vil fremtidsfuldmagten dog ikke kunne anvendes i det pågældende forhold.

Er der i tilfælde, hvor der kan foreligge modstridende interesser mellem fuldmagtsgiveren og en fremtidsfuldmægtig, udpeget flere fremtidsfuldmægtige, som kan handle på egen hånd, vil aftalen kunne indgås ved, at en af de andre fuldmægtige handler for fuldmagtsgiveren. Det gælder ligeledes, hvis der er udpeget subsidiære fremtidsfuldmægtige, som kan varetage hvervet.

Er der alene udpeget én fremtidsfuldmægtig, eller er der flere fremtidsfuldmægtige, som alle har modstridende interesser i forhold til fuldmagtsgiveren, og kan ingen subsidiær fremtidsfuldmægtig indtræde, vil der efter værgemålsreglerne kunne udpeges en værge til at handle på fuldmagtsgiverens vegne i forbindelse med den konkrete retshandel, forudsat betingelser for værgemål er opfyldt. Fremtidsfuldmagtsforholdet vil i et sådant tilfælde ikke ophøre. Der henvises herom til lovforslagets § 24, stk. 1 og bemærkninger hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til § 14

Den foreslåede bestemmelse § 14, 1. pkt. indebærer, at den, der har fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, vil skulle holde fuldmagtsgiverens midler adskilt fra sine egne.

Efter bestemmelsen må fremtidsfuldmægtigen ikke sammenblande fuldmagtsgiverens og sine egne midler. Fuldmagtsgiverens midler må således ikke indsættes på samme bankkonto som fremtidsfuldmægtigens midler. Kontanter, der er i fremtidsfuldmægtigens varetægt, skal endvidere opbevares for sig selv, f.eks. i en kuvert påført fuldmagtsgiverens navn.

Fremtidsfuldmægtige, som er gift eller samlever med fuldmagtsgiveren, er dog efter bestemmelsen § 14, 2. pkt. undtaget fra adskillelseskrauet. Bestemmelsen er således ikke til

hinder for, at en ægtefælle eller samlever, der bliver fremtidsfuldmægtig, fortsat kan have f.eks. fælles bankkonto med fuldmagtsgiver.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til lovforslagets § 12 og bemærkningerne hertil.

Til § 15

Efter den foreslåede bestemmelse kan fremtidsfuldmægtigen ikke på fuldmagtsgivers vegne yde gaver. Ved gave forstås i overensstemmelse med almindelig juridisk sprogbrug en hel eller delvis vederlagsfri formuefordel.

Begrænsningen af fremtidsfuldmægtigens adgang til at yde gaver på fuldmagtsgiverens vegne gælder dog efter bestemmelsens 2. pkt. ikke sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til fuldmagtsgiverens kår. Kriteriet ”sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til fuldmagtsgiverens kår” svarer til retsvirkningslovens § 30, stk. 1, 2. pkt., om ægtefællers adgang til at forære hinanden gaver uden ægtepagt. Der vil således skulle være tale om gaver, der ligger inden for rimelige økonomiske rammer i det foreliggende miljø, og som der er tradition for at forære i årets løb. Gaver i anledning af f.eks. jul, fødselsdag og bryllupsdag er således omfattet heraf.

I vurderingen af, om en gave er sædvanlig i fremtidsfuldmagtsforhold, vil endvidere kunne indgå, om der er tale om en videreførelse af fuldmagtsgiverens hidtidige dispositioner. Hvis det er tilfældet, vil det tale for, at gaven er sædvanlig.

Efter 2. pkt. i den foreslåede bestemmelse kan fremtidsfuldmægtigen endvidere yde gaver, som er bestemt ved fremtidsfuldmagten. Bestemmelsen indebærer en adgang for fuldmagtsgiveren til at sikre gennemførelse af større, planlagte gaveoverdragelser. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor fuldmagtsgiveren på et langt tidligere tidspunkt har besluttet, at vedkommendes barn skal overtage et sommerhus eller en båd, når fuldmagtsgiveren ikke længere benytter sig heraf.

Det forudsættes at være en betingelse for, at undtagelsen til gaveforbuddet kan anvendes i disse tilfælde, at fuldmagtsgiveren udtrykkeligt har truffet bestemmelse om gaven i fremtidsfuldmagten. Fuldmagtsgiveren vil således ikke kunne overlade fremtidsfuldmægtigen et skøn med hensyn til gavens indhold og til, hvem gaven ydes. I forlængelse heraf vil der i almindelighed ikke være anledning til at overveje interessekonflikter mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen, jf. lovforslagets § 13, i disse tilfælde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 16

Efter den foreslåede bestemmelse kan fremtidsfuldmægtigen i økonomiske forhold ikke forpligte fuldmagtsgiveren ved kaution eller anden sikkerhedsstillelse for tredjemands gæld.

Bestemmelsen svarer til og er tiltænkt samme anvendelsesområde som kautionsforbuddet i værgemålslovens § 27. Det indebærer bl.a., at kautionsforbuddet omfatter al kaution, dvs. ikke blot for tredjemands gæld, men også for at tredje-mand ikke foretager befrygtede retsstridige handlinger. Det indebærer endvidere, at sikkerhedsstillelse f.eks. ikke alene omfatter pantsætning, men også indrømmelse af tilbageholdsret og transport af sikkerhed mv.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 17

Den foreslåede bestemmelse regulerer fremtidsfuldmægtigens adgang til at få dækket nødvendige omkostninger ved varetagelse af hvervet.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at fremtidsfuldmægtigene som et minimum vil kunne få dækket direkte udgifter ved hvervet.

Bestemmelsen indebærer, at fremtidsfuldmægtigen – hvis ikke andet er bestemt i fuldmagten – af fuldmagtsgiverens midler kan få dækket nødvendige omkostninger til varetagelse af det i fremtidsfuldmagten bestemte hverv. Det kan f.eks. være udgifter forbundet med udarbejdelsen af en lægeerklæring om fuldmagtsgiverens helbredstilstand til brug for Statsforvaltningens afgørelse om ikraftsættelse, jf. lovforslagets § 5, eller transportudgifter til møder, hvor fremtidsfuldmægtigens personlige fremmøde er nødvendigt. Det kan endvidere være det gebyr, som fremtidsfuldmægtigen skal betale for at indgive anmodning om fuldmagtens ikraftsættelse til Statsforvaltningen, jf. lovforslagets § 30.

Hvis fuldmagtsgiver imidlertid ønsker at yde et egentligt vederlag til fremtidsfuldmægtigen, er den foreslåede bestemmelse ikke til hinder herfor. Fuldmagtsgiver vil således kunne træffe bestemmelse herom i fremtidsfuldmagten eller på anden bindende måde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 18

Den foreslåede bestemmelse omhandler fremtidsfuldmægtigens erstatningsansvar.

Bestemmelsen indebærer, at tilsidesætter en fremtidsfuldmægtig sine pligter, er denne erstatningsansvarlig over for fuldmagtsgiveren for skade, der forvoldes ved forsætlig eller uagtsomt forhold. Bestemmelsen understøtter således lovforslagets §§ 12-17 og har til formål at værne fuldmagtsgiveren mod fuldmægtige, som ikke med ansvarlighed lever

op til deres hverv. Bestemmelsen svarer til værgemålslovens § 31 om en værges erstatningsansvar over for den, der er under værgemål.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 19

Den foreslåede § 19 indebærer, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtiges pligter og vederlag, herunder om pligt til regnskabsførelse og en øvre beløbsgrænse for vederlag. Bemyndigelsen forudsættes bl.a. at kunne anvendes, hvis der viser sig behov for at præcisere de pligter, der følger af loven, f.eks. hvis der viser sig et behov for at pålægge fremtidsfuldmægtige i økonomiske forhold at føre et egentlig regnskab eller i øvrigt fastsætte regler om dokumentation for foretagne dispositioner, som fremtidsfuldmægtigen skal opbevare. Bemyndigelsen vil endvidere kunne anvendes til at fastsætte regler, der af hensyn til at hindre pression eller misbrug af en svækket fuldmagtsgivers afhængighed af en fremtidsfuldmægtig begrænser en fremtidsfuldmægtigs adgang til aftale sig til vederlag, herunder at sætte en grænse for hvor højt et sådant vederlag kan være.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 5

Forholdet til andre fuldmagter

Til § 20

Den foreslåede bestemmelse omhandler fremtidsfuldmægtigenes kompetence over for andre fuldmagter, som fuldmagtsgiveren har meddelt.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* vil en fremtidsfuldmægtig i økonomiske forhold kunne tilbagekalde andre fuldmagter, der er meddelt af fuldmagtsgiveren inden for fuldmagtens område. Der er tale om en lovbestemt kompetence for fremtidsfuldmægtigen, og det er således ikke nødvendigt, at der er truffet bestemmelse herom i fremtidsfuldmagten.

Tilbagekaldelsen vil skulle ske i overensstemmelse med aftalelovens regler herom, jf. nærmere herom pkt. 3.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Fremtidsfuldmægtigens adgang til – inden for fuldmagtens område – at tilbagekalde andre fuldmagter svarer således til fuldmagtsgiverens egen kompetence, men som følge af den tilstand, som betinger fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse, er det tvivlsomt, hvorvidt fuldmagtsgiveren reelt har mulighed for at udøve denne kompetence.

Fuldmagter, som ikke tilbagekaldes, vedbliver derimod med at være i kraft. Det gælder, uanset om de er meddelt af fuldmagtsgiveren før eller efter fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* får fremtidsfuldmægtigen i økonomiske forhold beføjelse til at meddele andre personer fuldmagt til på fuldmagtsgiverens vegne at varetage et nærmere afgrænset økonomisk forhold inden for fremtidsfuldmagtens område. Det kan f.eks. være fuldmagt til fuldmagtsgiverens bank om fortløbende at betale fuldmagtsgiverens husleje ved betalingservice, eller en tinglysningsfuldmagt til en advokat, der berigtiger en handel vedrørende fuldmagtsgiverens ejendom. En sådan fuldmagt kan dog ikke omfatte dispositioner, som fremtidsfuldmægtigen, jf. lovforslagets kapitel 4, er afskåret fra selv at foretage på fuldmagtsgivers vegne.

Der er også i forhold til *stk. 2* tale om en lovbestemt kompetence for fremtidsfuldmægtigen, og det er således ikke nødvendigt, at der er truffet bestemmelse herom i fremtidsfuldmagten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til kapitel 6

Tilsyn

Til § 21

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 1*, at Statsforvaltningen er tilsynsmyndighed i forhold til fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* fastlægger tilsynets nærmere karakter. *Stk. 2* indebærer, at hvis Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde bliver opmærksom på forhold, som må antages at stride mod fuldmagtsgiverens interesser, kan Statsforvaltningen iværksætte en undersøgelse af forholdet. Det vil være Statsforvaltningen, der konkret vurderer, om henvendelsen giver grundlag for at indlede en tilsynssag med henblik på at undersøge, om fuldmagtsgiverens interesser reelt ikke varetages af fremtidsfuldmægtigen. Dette vil være tilfældet, hvis reglerne i lovforslaget, navnlig kapitel 4 om fremtidsfuldmægtigenes pligter, er tilsidesat.

En henvendelse vil kunne indgives af enhver og vil således f.eks. kunne komme fra en pårørende til fuldmagtsgiver, et plejehjem, hospital mv. Afhængig af undersøgelsens resultat kan Statsforvaltningen træffe afgørelse om fuldmagtsforholdets ophør.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at indføre en pligt for offentlige myndigheder eller private til at indberette forhold til Statsforvaltningen. Om der kan eller skal foretages indberetning til Statsforvaltningen beror således på lovgivningen i øvrigt, som ikke berøres af lovforslaget.

Statsforvaltningen vil også have adgang til at indlede en tilsynssag af egen drift, hvis Statsforvaltningen på anden måde end en henvendelse fra tredjeparter bliver opmærksom på forhold, som bør undersøges.

Bestemmelsen i *stk. 3* indebærer, at den, der har fremtidsfuldmagt, efter anmodning skal give Statsforvaltningen de oplysninger, der er nødvendige for tilsynet, og efterkomme Statsforvaltningens pålæg. Bestemmelsen svarer til § 1, *stk. 2*, i bekendtgørelse nr. 1444 af 13. december 2013 om værgemål. Fremtidsfuldmægtigene vil således have pligt til på anmodning at fremlægge oplysninger om deres dispositioner over for Statsforvaltningen.

Fremtidsfuldmægtigene vil endvidere få pligt til at efterkomme tilsynets pålæg. Det kan f.eks. være et pålæg om egentlig regnskabsførelse med henblik på en nærmere vurdering af fremtidsfuldmægtigens varetagelse af hvervet. Det kan også være pålæg om at foretage eller undlade at foretage bestemte dispositioner, f.eks. at gennemføre en planlagt gavedisposition, som ikke ligger inden for rammerne af lovforslagets § 15, eller til at tilbagebetale et beløb til fuldmagtsgiver som modsvarer den beløbsmæssige overskridelse af rammerne for en sædvanlig gave i det konkrete tilfælde, hvis fremtidsfuldmægtigen har gennemført en gavedisposition i strid med § 15.

I det omfang fremtidsfuldmægtigen tilsidesætter et pålæg fra Statsforvaltningen, vil dette kunne begrunde, at Statsforvaltningen træffer afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten ud af kraft i forhold til den pågældende fuldmægtig.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 4* indebærer, at Statsforvaltningen i øvrigt kan indhente oplysninger, i det omfang det er nødvendigt for at varetage tilsynet. Lovforslagets § 6, *stk. 2* og 3, finder i den forbindelse tilsvarende anvendelse, og der henvises til bemærkningerne til de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 7

Tilbagekaldelse og ændring af en fremtidsfuldmagt

Til § 22

Den foreslåede bestemmelse omhandler tilbagekaldelse og ændring af fremtidsfuldmagter.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* kan fremtidsfuldmagter tilbagekaldes og ændres af fuldmagtsgiveren. I overensstemmelse med lovforslagets § 3, *stk. 3*, hvorefter en fuldmagtsgiver alene kan oprette én fremtidsfuldmagt, kan en fremtidsfuldmagt alene ændres ved oprettelse af en ny fremtidsfuldmagt, som omfatter såvel de hidtidige bestemmelser, der fortsat skal gælde, samt eventuelle nye eller ændrede bestemmelser. Dette sikrer løbende en høj grad af klarhed vedrørende fuldmagtens indhold og omfang.

Før vedkendelsen for notaren er en fremtidsfuldmagt ikke oprettet i lovforslagets forstand. Indtil dette tidspunkt vil fuldmagtsgiveren både kunne ændre og slette fuldmagten.

Når fremtidsfuldmagten er oprettet i lovforslagets forstand – altså efter vedkendelsen for notaren – skal tilbagekaldelse af en fremtidsfuldmagt, der ikke er trådt i kraft, efter bestemmelsens *stk. 2* ske i overensstemmelse med reglerne om oprettelse af fremtidsfuldmagt, altså på samme måde, som fuldmagten er oprettet, dvs. via notaren, alternativt som anført i administrative regler udstedt i medfør af lovforslagets § 3, *stk. 4, 2. pkt.*

Hvis fuldmagtsgiveren ønsker at ændre en oprettet fremtidsfuldmagt i tiden mellem vedkendelsen og ikraftsættelsen, vil fuldmagtsgiveren skulle tilbagekalde den allerede oprettede fremtidsfuldmagt og erstatte den med en ny. I praksis tænkes proceduren at skulle foretages således, at fuldmagtsgiveren i Fremtidsfuldmagtsregisteret lagrer en ny fuldmagt til erstatning for den allerede oprettede. Lagring af en yderligere fuldmagt vil alene kunne ske, hvis fuldmagtsgiveren i det digitale system markerer, at det er hensigten, at den nye fuldmagt skal erstatte den allerede oprettede. Ved en efterfølgende notarialforretning vil fuldmagtsgiveren skulle tilbagekalde den tidligere oprettede fuldmagt og vedkende sig den nye fuldmagt. Den nye fuldmagt vil ikke have gyldighed, før notarialforretningen er gennemført.

Er fremtidsfuldmagten oprettet i medfør af undtagelsesordningen efter de regler, der er fastsat i medfør af lovforslagets § 3, *stk. 4, 3. pkt.*, uden brug af den digitale selvbetjeningsløsning, vil tilbagekaldelse og eventuel oprettelse af en ny fuldmagt i tilknytning hertil skulle ske over for Statsforvaltningen. I de pågældende tilfælde vil Statsforvaltningen sørge for, at den allerede oprettede fuldmagt bliver slettet og eventuelt erstattet af den nye fuldmagt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1, 4.6.1 og 4.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter bestemmelsens *stk. 3* kan en ikraftsat fremtidsfuldmagt tilbagekaldes eller ændres. Ændring eller tilbagekaldelse vil dog efter *stk. 3* være betinget af, at fuldmagtsgiveren er i stand til at forstå betydningen af fremtidsfuldmagtens ændring eller tilbagekaldelse. Vurderingen heraf vil skulle foretages af Statsforvaltningen, og Statsforvaltningen vil således skulle efterprøve, om tilbagekaldelsesbetingelserne er opfyldt. Om begrebet ”forstå betydningen” henvises til lovforslagets § 4, *stk. 2*, og bemærkningerne hertil.

Statsforvaltningens adgang til at indhente oplysninger mv. i tilsynssager finder tilsvarende anvendelse i de pågældende situationer. Der henvises til lovforslagets § 21, *stk. 4*, og bemærkningerne hertil.

Til brug for sagens oplysning kan Statsforvaltningen endvidere f.eks. indkalde fuldmagtsgiveren til en samtale med henblik på at vurdere den pågældendes forståelse af tilbagekaldelsen eller ændringen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 23

Den foreslåede bestemmelse omhandler et privat tilsyns adgang til at tilbagekalde en fremtidsfuldmagt.

Efter den foreslåede bestemmelse har den, der af fuldmagtsgiveren er tillagt indseende med fremtidsfuldmægtigene, jf. lovforslagets § 2, stk. 3, beføjelser til helt eller delvist at tilbagekalde en ikraftsat fremtidsfuldmagt, hvis adgangen her til er bestemt i fuldmagten. Tilbagekaldelsen skal ske over for Statsforvaltningen.

Bestemmelsen giver således alene det private tilsyn tilbagekaldelsesbeføjelser, hvis fuldmagtsgiveren har truffet bestemmelse herom. Bestemmelsen fastsætter, at tilbagekaldelsesadgangen omfatter fremtidsfuldmagten i sin helhed eller en del heraf, f.eks. en specifik opgave i forhold til handel med værdipapirer. Det indebærer endvidere, at adgangen til tilbagekaldelse kan omfatte en eller flere af fremtidsfuldmægtigene. Sker tilbagekaldelse i forhold til en fremtidsfuldmægtig, består fuldmagtsforholdet i forhold til de øvrige.

Der lægges endvidere med den foreslåede bestemmelse op til, at tilbagekaldelsen skal ske over for Statsforvaltningen. Dette skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 27 om Statsforvaltningens tinglysning af afgørelser vedrørende fremtidsfuldmagter i Personbogen. Når det private tilsyns tilbagekaldelse sker over for Statsforvaltningen, sikres det samtidig, at tilbagekaldelsen offentliggøres og får virkning ved tinglysningen. At tilbagekaldelsen skal ske over for Statsforvaltningen indebærer dog ikke, at Statsforvaltningen skal træffe afgørelse herom. Statsforvaltningen skal alene drage omsorg for tinglysningen og eventuelt underretning af relevante personer, jf. lovforslagets § 28, hvorefter der administrativt kan fastsættes regler om, at Statsforvaltningen skal underrette relevante personer bl.a. om en fremtidsfuldmagts tilbagekaldelse.

Med henblik på at sikre fuldmagtsgiveren den fornødne bistand i tilfælde af, at det private tilsyn tilbagekalder fremtidsfuldmagten, foreslås det, at tilsynet bliver berettiget til at anmode Statsforvaltningen om at indlede en værgemålssag.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 24

Den foreslåede bestemmelse omhandler ophør af en fremtidsfuldmagt som følge af fuldmagtsgivers forhold.

Efter bestemmelsens *stk. 1* ophører fremtidsfuldmagten, hvis fuldmagtsgiveren kommer under værgemål. Det forudsættes, at der i forbindelse med fastsættelse af værgemål tages højde for fremtidsfuldmagtens ophør således, at værgemålet – forudsat at betingelserne herfor er opfyldt – omfatter de forhold, som tidligere var omfattet af fremtidsfuldmagten.

Værgemål indebærer dog ikke i alle tilfælde ophør af fremtidsfuldmagten. Fremtidsfuldmagten ophører således ikke,

hvis værgemålet angår bestemte forhold, der ikke er omfattet af fremtidsfuldmagten, eller som den, der har fremtidsfuldmagt, er forhindret i at varetage, jf. lovforslagets §§ 12, 13 og 15. Fremtidsfuldmagten ophører således ikke på grund af værgemål for fuldmagtsgiveren, hvis værgemålet angår et bestemt forhold, som ikke er omfattet af fremtidsfuldmagten, f.eks. salg af fast ejendom for en fuldmagtsgiver, der har meddelt fremtidsfuldmagt i personlige forhold. Fremtidsfuldmagten ophører endvidere ikke, hvis værgemålet er iværksat til varetagelse af et bestemt forhold som følge af, at fremtidsfuldmægtigen midlertidigt er forhindret i at varetage sit hverv, f.eks. på grund af risiko for interessekonflikt vedrørende det pågældende forhold. Beskikkes der en særlig værgemål i overensstemmelse med værgemålslovens § 47, som den foreslås affattet ved denne lovs § 32, nr. 3, vil en fremtidsfuldmagt således ikke ophøre af denne grund.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* ophører fremtidsfuldmagtsforholdet endvidere, hvis fuldmagtsgiveren dør. I dette tilfælde har fuldmagtsgiveren ikke længere adgang til eller mulighed for at handle, og dermed er grundlaget for fremtidsfuldmagtsforholdet ikke længere til stede.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 3* finder aftalelovens § 24 om en fuldmægtigs beføjelser ved fuldmagtsgivers død og værgemål tilsvarende anvendelse ved fremtidsfuldmagter. I tilfælde af ophør ved død eller værgemål vil fremtidsfuldmægtigen – indtil de fornødne foranstaltninger kan træffes af dødsboet eller værgemål – således kunne foretage de retshandler, der er nødvendige for at beskytte boet eller den (tidligere) fuldmagtsgiver mod tab, jf. herved aftalelovens § 24.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 25

Den foreslåede bestemmelse omhandler ophør af en fremtidsfuldmagt som følge af fremtidsfuldmægtigens forhold.

Efter bestemmelsens *stk. 1* ophører en fremtidsfuldmagt, hvis fremtidsfuldmægtigen frasiger sig hvervet, kommer under værgemål eller har oprettet en fremtidsfuldmagt, der sættes i kraft. Ophør af fremtidsfuldmagten som følge af fremtidsfuldmægtigens forhold kan således for det første komme på tale, hvis den pågældende frasiger sig hvervet, f.eks. hvis det viser sig mere omfattende end antaget på fuldmagtens oprettelsestidspunkt.

Efter lovforslagets § 28 bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om underretning af Statsforvaltningen. Bemyndigelsen vil kunne udnyttes til at fastsætte regler om underretning af Statsforvaltningen i forbindelse med en frasigelse af hvervet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til lovforslagets § 28 og bemærkningerne hertil.

Ophør kan for det andet komme på tale, hvis fremtidsfuldmægtigen kommer under værgemål og således ikke fuldt ud er i stand til at varetage sine egne forhold.

Ophør kan for det tredje komme på tale, hvis fremtidsfuldmægtigen har oprettet en fremtidsfuldmagt, der sættes i kraft. I en sådan situation vil fremtidsfuldmægtigen ikke være i stand til at varetage sine egne forhold.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* indebærer, at er der andre fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, som fortsat kan varetage hvervet, vedbliver fremtidsfuldmagten med at være i kraft med de pågældende fuldmægtige. Ved Statsforvaltningens afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft, har Statsforvaltningen taget stilling til, om alle fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige opfylder betingelserne for at varetage hvervet, og i tilfælde af en fremtidsfuldmægtigs forfald er de øvrige – eller subsidiære – fuldmægtige således allerede legitimerede til at handle i stedet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 26

Den foreslåede bestemmelse omhandler Statsforvaltningens adgang til at bringe et fremtidsfuldmagtsforhold til ophør.

Efter den foreslåede bestemmelse kan Statsforvaltningen uden for de tilfælde, der er omfattet af §§ 24 og 25, træffe afgørelse om en fremtidsfuldmagts ophør, herunder delvise ophør, hvis betingelserne for dens ikraftsættelse, jf. § 7, ikke længere er til stede. Den foreslåede bestemmelse er en konsekvens af lovforslagets § 21, hvorefter Statsforvaltningen fører tilsyn med fremtidsfuldmægtigene.

Bestemmelsen indebærer, at hvis der er forhold, der gør det betænkeligt at opretholde fuldmagten, vil Statsforvaltningen kunne bringe fremtidsfuldmagten til ophør. Et sådant tilfælde vil f.eks. kunne foreligge, hvis der opstår tvivl om fremtidsfuldmægtigenes evner til at varetage hvervet eller andet forhold, som kan give anledning til begrundet tvivl om, hvorvidt fremtidsfuldmagtsforholdet vil kunne fungere på betryggende vis.

Knytter betænkeligheden sig alene til en bestemt del af fremtidsfuldmagten eller til en bestemt fremtidsfuldmægtig, kan Statsforvaltningen bringe den pågældende del af fremtidsfuldmagten til ophør eller bringe fremtidsfuldmagten til ophør for så vidt angår den pågældende fuldmægtig. Om tilfælde, hvor der foreligger betænkelighed, henvises der i øvrigt til lovforslagets § 7, stk. 3, og bemærkningerne dertil.

Fremtidsfuldmagtsordningen er tænkt som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, og ordningen vil som følge heraf ikke være egnet til at tage stilling til komplicerede tvister mv. I det omfang der i forbindelse med Statsforvaltningens tilsyn kommer forhold for dagen, som gør det betænkeligt at opretholde fremtidsfuldmagten, er det således ikke

hensigten, at Statsforvaltningen gennem omfattende undersøgelser mv. søger at fremskaffe det fornødne grundlag for at afgøre komplicerede tvister. Hvis det betænkelige forhold ikke kan afkræftes ved de undersøgelseskridt, som Statsforvaltningen umiddelbart kan foretage inden for rammen af ordningen, skal fremtidsfuldmagten sættes ud af kraft.

I de tilfælde hvor en fremtidsfuldmagt ophører, og der ikke er andre fremtidsfuldmægtige eller subsidiære fremtidsfuldmægtige, kan Statsforvaltningen tage initiativ til at indlede en sag om værgemål, jf. herved den foreslåede ændring af værgemålslovens § 16, stk. 2, jf. lovforslagets § 32, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 27

Den foreslåede bestemmelse omhandler tinglysning af Statsforvaltningens afgørelser.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 1* indebærer, at Statsforvaltningens afgørelser om ikraftsættelse, tilbagekaldelse, ændring eller ophør af en fremtidsfuldmagt har virkning fra det tidspunkt, hvor afgørelsen tinglyses i Personbogen.

Stk. 1 indebærer således for det første, at Statsforvaltningens afgørelser om ikraftsættelse, tilbagekaldelse, ændring eller ophør af fremtidsfuldmagter skal tinglyses i Personbogen. Formålet hermed er at sikre tredjemand en enkel mulighed for at gøre sig bekendt med den til enhver tid gældende fremtidsfuldmagt.

Stk. 1 indebærer for det andet, at Statsforvaltningens afgørelser har virkning fra det tidspunkt, hvor afgørelsen tinglyses i Personbogen og således er offentlig tilgængelig. De retsvirkninger, som Statsforvaltningens afgørelse har for fremtidsfuldmagten, har således virkning fra tinglysningen, hvor alle relevante parter har adgang til at gøre sig bekendt med disse. Hvis Statsforvaltningen f.eks. træffer afgørelse om ophør af fremtidsfuldmagten, vil fremtidsfuldmægtigen adgang til at repræsentere fuldmagtsgiveren bortfalde fra dette tidspunkt. Aftaler, som fremtidsfuldmægtigen indgår efter tinglysningen af Statsforvaltningens afgørelse, er således ikke bindende for fuldmagtsgiveren.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* indebærer, at et privat tilsyns tilbagekaldelse af fremtidsfuldmagten eller en del heraf over for Statsforvaltningen ligeledes har virkning fra tinglysningstidspunktet. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 23 og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 3* indebærer, at bliver Statsforvaltningen gennem henvendelse eller på anden måde opmærksom på, at en fremtidsfuldmagt er ophørt af andre grunde end Statsforvaltningens afgørelse, eller at en fremtidsfuldmægtig eller subsidiær fuldmægtig er ophørt med at varetage hvervet, foranstalter Statsforvaltningen tinglysning af en meddelelse herom. Dermed bliver der draget omsorg for, at ophøret gøres offentligt bekendt. Bestemmelsen skal

ses i sammenhæng med lovforslagets § 28, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte administrative regler om pligt til at underrette Statsforvaltningen om ophøret af en fremtidsfuldmagt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til lovforslagets § 28 og bemærkningerne dertil.

Til § 28

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 1* kan justitsministeren fastsætte administrative regler om pligt til at underrette Statsforvaltningen om en fremtidsfuldmagts ophør.

Bemyndigelsesbestemmelsen vil kunne udnyttes til at fastsætte regler om, i hvilket omfang fremtidsfuldmægtige mv. er forpligtet til at underrette Statsforvaltningen i ophørssituationer. Bestemmelsen vil kunne anvendes til at fastsætte regler om, at fremtidsfuldmægtigene har pligt til uden unødigt ophold at underrette Statsforvaltningen, hvis de frasiger sig hvervet.

Efter bestemmelsens *stk. 2* kan justitsministeren fastsætte regler om, at underretninger til Statsforvaltningen efter *stk. 1* og skriftlig kommunikation til og fra Statsforvaltningen om underretninger efter *stk. 1* skal foregå digitalt. I den forbindelse kan der fastsættes nærmere regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende, og om hvornår en digital meddelelse vedrørende en sag om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt anses for at være kommet frem.

Efter bestemmelsens *stk. 3* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om Statsforvaltningens pligt til at foretage underretning af de af fremtidsfuldmagtsforholdet berørte parter om fuldmagts tilbagekaldelse, ændring eller ophør. Reguleringen vil navnlig kunne omfatte, hvem der skal underrettes, og hvordan det skal ske. Bemyndigelsesbestemmelsen påtænkes endvidere udnyttet til efter behov at fastsætte regler om Statsforvaltningens overførsel af information om fuldmagtsforholdet til andre offentlige it-systemer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 og 4.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 8

Påklage og gebyr

Til § 29

Den foreslåede bestemmelse drejer sig om påklage af Statsforvaltningens afgørelser efter loven til Civilstyrelsen.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 1* fastlægger kredsen af klageberettigede til at være fuldmagtsgiveren, fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever, fremtidsfuldmægtige og subsidiære fremtidsfuldmægtige. Kredsen af klageberettigede udgøres således af personer, der direkte berøres af fremtidsfuldmagtsforholdet.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 2* indebærer, at klagefristen er på fire uger fra afgørelsens tinglysning i Personbogen, for så vidt angår afgørelser omfattet af lovforslagets § 27, *stk. 1*, dvs. Statsforvaltningens afgørelser om ikraftsættelse, tilbagekaldelse, ændring eller ophør af en fremtidsfuldmagt. Bestemmelsen indebærer endvidere, at klagefristen for øvrige afgørelser er fire uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Den fastsatte klagefrist på fire uger indebærer, at klager, der modtages i Civilstyrelsen mere end fire uger efter datoen for tinglysning af Statsforvaltningens afgørelse eller fra meddelelsen af afgørelsen, ikke vil blive behandlet. I overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper vil en klage dog kunne behandles, hvis en fristoverskridelse er undskyldelig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 og 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 30

Bestemmelsen drejer sig om fastsættelse af gebyr for indgivelse af anmodninger om fremtidsfuldmagters ikraftsættelse.

Efter den foreslåede bestemmelse kan der således fastsættes regler om, at der betales et gebyr ved indgivelsen af en anmodning om at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft.

Der vil endvidere kunne fastsættes regler om, hvordan og hvornår gebyret skal betales og om størrelsen af gebyret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6-8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til kapitel 9

Ikrafttræden m.v.

Til § 31

Det foreslås, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Bestemmelsen skal bl.a. ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, hvorefter fremtidsfuldmagter skal registreres i et register over fremtidsfuldmagter. Den foreslåede ordning forudsætter således bl.a., at der vil skulle etableres et register over fremtidsfuldmagter (Fremtidsfuldmagtsregisteret) efter Folketingets vedtagelse af lovforslaget.

Om Fremtidsfuldmagtsregisteret kan der henvises til pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

Til § 32

Til nr. 1

Den foreslåede ændring af værgemålslovens § 16, *stk. 1*, indebærer en udvidelse af kredsen af personer, der kan fremsætte anmodning om værgemål eller om ophævelse eller ændring af værgemål.

Kredsen af berettigede personer, der kan fremsætte en anmodning om værgemål for en person, består i dag af den pågældende selv, den pågældendes nærmeste pårørende, den pågældendes værge eller særlige værge, kommunalbestyrelsen, regionsrådet og politidirektøren. Som konsekvens af den foreslåede ordning om fremtidsfuldmagter, indebærer ændringen, at også fremtidsfuldmægtigene får adgang til at anmode om, at der fastsættes værgemål.

Den foreslåede ændring indebærer endvidere, at også den, der efter lovforslagets § 2, stk. 3, af fuldmagtsgiveren har fået til opgave at have indseende med fuldmægtigen (det private tilsyn), kan anmode Statsforvaltningen om at fastsætte værgemål i forbindelse med, at den pågældende tilbagekalder fremtidsfuldmagten. Der er tale om en lovbestemt kompetence hertil, og det er således ikke nødvendigt, at det i fremtidsfuldmagten er bestemt, at tilsynet har denne beføjelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring af værgemålslovens § 16, stk. 2, indebærer, at Statsforvaltningen uden anmodning kan indlede en værgemålssag i tilfælde, hvor en fremtidsfuldmagt ikke sættes ikraft efter indgivelse af anmodning herom, eller hvor fremtidsfuldmagten tilbagekaldes eller ophører, jf. lovforslagets kapitel 2 og 7.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at personer, der har behov herfor, får fornøden bistand til at varetage deres økonomiske eller personlige forhold, uanset at fremtidsfuldmagten ophører.

Hvis Statsforvaltningen efter at have modtaget en ikraftsættelsesansøgning ikke sætter fremtidsfuldmagten i kraft, vil Statsforvaltningen i stedet kunne indlede en værgemålssag, hvis der vurderes at være behov herfor. Det samme vil være tilfældet, hvis en fremtidsfuldmagt tilbagekaldes eller i øvrigt ophører. Statsforvaltningens indledning af sagen vil omfatte de almindelige sagsskridt efter værgemålsloven, herunder om underretning af den pågældende person og dennes pårørende efter værgemålslovens § 20 mv.

Der henvises til lovforslagets §§ 4, 7 og 24-26 og bemærkningerne hertil.

Efter værgemålslovens § 13, stk. 2, træffer Statsforvaltningen afgørelse om at iværksætte værgemål, medmindre det er betænkeligt at behandle en sag administrativt, herunder hvis personer protesterer mod værgemålet. Sager, hvor Statsforvaltningen efter lovforslagets § 32, nr. 2, får kompetence til at indlede sagen på grund af en fremtidsfuldmagts ophør eller manglende ikraftsættelse, er omfattet af værgemålslovens § 13, stk. 2, og er det betænkeligt at afgøre sagen administrativt, kan retten efter værgemålslovens § 13, stk. 3, træffe afgørelse om værgemålet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Den foreslåede ændring af værgemålslovens § 47 indebærer, at der kan beskikkes en særlig værge for fuldmagtsgiveren, hvis fremtidsfuldmægtigen skal indgå en retshandel med fuldmagtsgiveren, eller hvis der i øvrigt kan være modstridende interesser i forhold til fuldmagtsgiveren i forbindelse med den eller de bestemte dispositioner. De pågældende situationer vil dermed skulle håndteres på samme måde som tilsvarende sager på værgemålsområdet. Beskikkelse af en særlig værge medfører ikke, at fremtidsfuldmagten ophører, men at værgen i forhold til den konkrete disposition vil varetage fuldmagtsgiverens interesser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget og til lovforslagets § 13 og bemærkningerne dertil.

Til § 33

Til nr. 1

For en patient, der ikke selv kan varetage sine interesser, følger det af sundhedslovens § 14, at den eller de personer, som efter lovgivningen er bemyndiget hertil, indtræder i patientens rettigheder efter §§ 15-51, i det omfang det er nødvendigt for at varetage patientens interesser i den pågældende situation.

Med den foreslåede ændring fastsættes det, at repræsentationsmuligheden gælder hele loven og ikke alene bestemmelserne i §§ 15-51. Det indebærer, at en legal repræsentant kan varetage patientens interesser i henhold til alle de bestemmelser i loven, hvor repræsentation er mulig.

Til nr. 2

Efter sundhedslovens § 15, stk. 1, må ingen behandling indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov eller af §§ 17-19.

Med den foreslåede ændring af sundhedslovens § 15, stk. 1, præciseres det, at §§ 17-19 i sundhedsloven giver mulighed for stedfortrædende samtykke til behandling.

Til nr. 3

For en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, kan de nærmeste pårørende efter sundhedslovens § 18, stk. 1, give informeret samtykke til behandling. I de tilfælde, hvor patienten er under værgemål, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, jf. værgemålslovens § 5, kan informeret samtykke dog gives af værgen.

Den foreslåede ændring af § 18, stk. 1, 2, pkt., er en sproglig rettelser, der skyldes indsættelsen af et 3. pkt., jf. nr. 4 nedenfor.

Til nr. 4

Efter sundhedslovens § 18, stk. 1, jf. nr. 3 ovenfor, kan patientens nærmeste pårørende og værge give samtykke til behandling på vegne af patienter, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke.

Med det foreslåede 3. pkt. i § 18, stk. 1, sikres det, at en fremtidsfuldmægtig indenfor rammerne af fremtidsfuldmagten kan give stedfortrædende informeret samtykke til behandling, jf. sundhedslovens § 5, på vegne af en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke.

En fremtidsfuldmægtig vil således – i lighed med værger eller andre, der kan give stedfortrædende samtykke – ikke kunne give samtykke til behandling på vegne af patienter, der midlertidigt mangler evnen til at give informeret samtykke.

Til nr. 5

Af sundhedslovens § 18, stk. 2, følger det, at en sundhedsperson, hvis en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, ikke har nogen nærmeste pårørende eller værge, kan gennemføre en påtænkt behandling, hvis en anden sundhedsperson, der har faglig indsigt på området, og som ikke tidligere har deltaget i eller skal deltage i behandlingen af den pågældende patient, giver sin tilslutning hertil.

Med den foreslåede ændring af § 18, stk. 2, fastsættes det, at en sundhedsperson kan gennemføre en påtænkt behandling af en patient, hvis en anden sundhedsperson, der har faglig indsigt på området, og som ikke tidligere har deltaget i eller skal deltage i behandlingen af den pågældende patient, giver sin tilslutning hertil, hvis patienten ikke har en nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig. Forslaget er en konsekvens af de foreslåede ændringer, hvorefter en fremtidsfuldmægtig tillægges beføjelser til at samtykke til behandling af fuldmagtsgiveren

Til nr. 6

Efter sundhedslovens § 18, stk. 4, kan sundhedspersonen gennemføre behandlingen, såfremt Styrelsen for Patientsikkerhed giver sin tilslutning hertil, hvis sundhedspersonen skønner, at de nærmeste pårørende eller værger, jf. stk. 1, forvalter samtykket på en måde, der åbenbart vil skade patienten eller behandlingsresultatet.

Med den foreslåede ændring af § 18, stk. 4, fastsættes det, at en sundhedsperson – med tilslutning fra Styrelsen for Patientsikkerhed – kan gennemføre en behandling uden samtykke fra de nærmeste pårørende, værger eller den fremtidsfuldmægtige, hvis sundhedspersonen skønner, at de pågældende forvalter samtykket på en måde, der åbenbart vil skade patienten eller behandlingsresultatet.

Til nr. 7

Efter sundhedslovens § 19 kan en sundhedsperson indlede eller fortsætte en behandling uden samtykke fra patienten el-

ler fra forældremyndighedens indehaver, nærmeste pårørende eller værge, hvis en patient, der midlertidigt eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke eller er under 15 år, befinder sig i en situation, hvor øjeblikkelig behandling er påkrævet for patientens overlevelse eller for på længere sigt at forbedre patientens chance for overlevelse eller for et væsentligt bedre resultat af behandlingen.

Med den foreslåede ændring af § 19 fastsættes det, at en sundhedsperson kan gennemføre en behandling uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver, nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig, når der er tale om et øjeblikkeligt behandlingsbehov.

Til nr. 8

Af sundhedslovens § 22 følger det, at bestemmelserne i §§ 15 og 16 om informeret samtykke, § 17 om mindreårige, § 20 om patientens inddragelse og § 21 om sundhedspersonens ansvar finder tilsvarende anvendelse for dette kapitel. Dog finder § 17 om mindreårige ikke anvendelse for § 26 om livstestamenter.

Med det foreslåede nye 2. og 3. pkt. i § 22 fastsættes det, at §§ 18 og 19 i sundhedsloven ikke finder anvendelse for de rettigheder, der er omfattet af sundhedslovens kapitel 6. Dette betyder, at nærmeste pårørende, værger og fremtidsfuldmægtige ikke kan give stedfortrædende samtykke i forhold til sultestrejke, modtagelse af blod, behandling af uafvendeligt døende mv. på vegne af personer, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke. Tilsvarende kan disse personer ikke tilbagekalde et livstestamente.

Det foreslåede 3. pkt., der tidligere var 2. pkt., er en konsekvens af det nyindsatte 2. pkt.

Til nr. 9

Efter § 52, stk. 1, kan der fra en person, som har meddelt skriftligt samtykke hertil, udtages væv og andet biologisk materiale i personens levende live til behandling af sygdom eller legemsskade hos et andet menneske. Samtykket kan efter stk. 2 meddeles af den, der er fyldt 18 år. Såfremt ganske særlige grunde taler derfor, kan indgrebet dog foretages med samtykke fra en person under 18 år, når samtykket er tiltrådt af forældremyndighedens indehaver. For en person, som er under 15 år, eller som mangler evnen til selv at give samtykke, kan samtykket gives af forældremyndighedens indehaver eller af værger, når betingelserne herfor er opfyldt, jf. stk. 3. Der kan dog ikke gives samtykke til, at der fra en person under 18 år eller fra en person, som mangler evnen til selv at give samtykke, udtages ikke gendanneligt væv.

Med det foreslåede 3. pkt. i sundhedslovens § 52, stk. 2, fastsættes det, at samtykket for en person, som er under 15 år, kan gives af forældremyndighedens indehaver, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. Ændringen er en konsekvensrettelser som følge af de foreslåede nye 4. og 5. pkt., og viderefører i øvrigt gældende ret.

Med det foreslåede 4. *pkt.* fastsættes, at samtykket for en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, kan gives af værgeren, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. Det foreslåede 4. *pkt.* er en videreførelse af dele af det tidligere 3. *pkt.*

Med det foreslåede 5. *pkt.* fastsættes det, at samtykket for personer, der mangler evnen til at give samtykke, kan gives af en fremtidsfuldmægtig, i de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil, og betingelserne i stk. 3 er opfyldt.

Til § 34

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Den foreslåede bestemmelses *stk. 1* indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* kan lovens §§ 1-32 og § 33, nr. 9, dog ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Sagsområdet vedrørende formueret, hvortil en lov om fremtidsfuldmagter henhører, er overtaget af Færøerne. Loven skal derfor ikke kunne sættes i kraft for Færøerne. Efter bestemmelsens *stk. 3* kan de foreslåede ændringer af værgeomålsloven, jf. lovforslagets § 32, og de foreslåede ændringer af sundhedsloven, jf. lovforslagets § 33, imidlertid helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 16. Anmodningen om værgemål eller om ændring eller ophævelse af værgemål, jf. §§ 5-10, kan fremsættes af

- 1) den pågældende selv,
- 2) dennes ægtefælle, børn, forældre, søskende eller andre blandt de nærmeste,
- 3) værger, en skifteværger eller en særlig værger,
- 4) kommunalbestyrelsen,
- 5) regionsrådet eller
- 6) politidirektøren.

Stk. 2. Statsforvaltningen kan uden anmodning behandle spørgsmål om ændring og ophævelse af værgemål, jf. § 9 og § 10, samt om værgebeskikkelse og ændring heraf.

§ 47. Skal værger indgå en retshandel med den, der er under værgemål, eller kan deres interesser i et retsforhold i øvrigt være modstridende, beskikkes der en særlig værger.

§ 14. For en patient, der ikke selv kan varetage sine interesser, indtræder den eller de personer, som efter lovgivningen er bemyndiget hertil, i patientens rettigheder efter §§ 15-51, i det omfang det er nødvendigt for at varetage patientens interesser i den pågældende situation.

§ 15. Ingen behandling må indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov eller af §§ 17-19.

Stk. 2-5. - - -

§ 18. For en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, kan de nærmeste pårørende give informeret samtykke til behandling. I de tilfælde, hvor patienten er under værgemål, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, jf. værgemålslovens § 5, kan informeret samtykke dog gives af værger.

Stk. 2. Har en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, ingen nærmeste pårørende eller værger, kan sundhedspersonen gennemføre en påtænkt behandling,

§ 32. I værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007, som ændret ved § 8 i lov nr. 434 af 8. maj 2006, § 2 i lov nr. 221 af 21. marts 2011 og § 8 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 16, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nye numre:

- »4) den pågældendes fremtidsfuldmægtig,
- 5) den, der har indseende med den pågældendes fremtidsfuldmægtig, og som har tilbagekaldt fremtidsfuldmagten,«.

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 6-8.

2. I § 16, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

»Statsforvaltningen kan uden anmodning indlede en sag om værgemål i tilfælde, hvor en fremtidsfuldmagt ikke sættes i kraft efter anmodning herom, eller hvor fremtidsfuldmagten tilbagekaldes eller ophører, jf. kapitel 2 og 7 i lov om fremtidsfuldmagter.«

3. I § 47 indsættes efter »værger«: »eller en fremtidsfuldmægtig«, og efter »værgemål« indsættes: »eller har oprettet en fremtidsfuldmagt, der er trådt i kraft«.

§ 33. I sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1202 af 14. november 2014, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 1870 af 29. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 14 ændres »§§ 15-51« til: »loven«.

2. I § 15, stk. 1, indsættes efter »eller af«: »denne lovs«.

3. I § 18, stk. 1, 2. pkt., udgår »dog«.

4. I § 18, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan informeret samtykke gives af den fremtidsfuldmægtige, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil.«

5. I § 18, stk. 2, ændres »ingen nærmeste pårørende eller værger« til: »ingen nærmeste pårørende, værger eller frem-

hvis en anden sundhedsperson, der har faglig indsigt på området, og som ikke tidligere har deltaget i eller skal deltage i behandlingen af den pågældende patient, giver sin tilslutning hertil.

Stk. 3. - - -

Stk. 4. Skønner sundhedspersonen, at de nærmeste pårørende eller værger, jf. stk. 1, forvalter samtykket på en måde, der åbenbart vil skade patienten eller behandlingsresultatet, kan sundhedspersonen gennemføre behandlingen, såfremt Sundhedsstyrelsen giver sin tilslutning hertil.

§ 19. Hvis en patient, der midlertidigt eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke eller er under 15 år, befinder sig i en situation, hvor øjeblikkelig behandling er påkrævet for patientens overlevelse eller for på længere sigt at forbedre patientens chance for overlevelse eller for et væsentligt bedre resultat af behandlingen, kan en sundhedsperson indlede eller fortsætte en behandling uden samtykke fra patienten eller fra forældremyndighedens indehaver, nærmeste pårørende eller værge.

§ 22. For bestemmelserne i dette kapitel finder §§ 15 og 16 om informeret samtykke, § 17 om mindreårige, § 20 om patientens inddragelse og § 21 om sundhedspersonens ansvar tilsvarende anvendelse. Dog finder § 17 om mindreårige ikke anvendelse for § 26 om livstestamenter.

§ 52. - - -

Stk. 2. Samtykke kan meddeles af den, der er fyldt 18 år. Såfremt ganske særlige grunde taler derfor, kan indgrebet dog foretages med samtykke fra en person under 18 år, når samtykket er tiltrådt af forældremyndighedens indehaver. For en person, som er under 15 år, eller som mangler evnen til selv at give samtykke, kan samtykket gives af forældremyndighedens indehaver eller af værger, når betingelserne herfor er opfyldt, jf. stk. 3. Der kan dog ikke gives samtykke til, at der fra en person under 18 år eller fra en person, som mangler evnen til selv at give samtykke, udtages ikke gendanneligt væv.

Stk. 3-6. - - -

tidsfuldmægtig, der kan repræsentere patienten i personlige forhold, herunder helbredsforhold«.

6. I § 18, stk. 4, ændres »de nærmeste pårørende eller værger« til: »de nærmeste pårørende, værger eller fremtidsfuldmægtigen«.

7. I § 19 ændres »nærmeste pårørende eller værge« til: »nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig«.

8. § 22, stk. 1, 2. pkt., ophæves og i stedet indsættes:

»§§ 18 og 19 finder ikke anvendelse for bestemmelserne i dette kapitel. § 17 om mindreårige finder ikke anvendelse for § 26 om livstestamenter.«

9. § 52, stk. 2, 3. pkt., ophæves og i stedet indsættes:

»For en person, som er under 15 år, kan samtykket gives af forældremyndighedens indehaver, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. For en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, kan samtykket gives af værger, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan samtykke for en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, gives af den fremtidsfuldmægtige, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil, og betingelserne i stk. 3 er opfyldt.«

§ 34. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 1-32 og § 33, nr. 9, kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. §§ 32 og 33 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.